

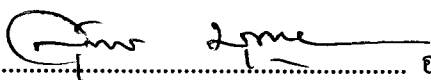
การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี

ณัฐสินี บุญอ้อม

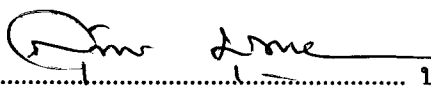
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มกราคม 2561
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ณัฐสินี บุญอ้อม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ)

..... กรรมการ
(ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริกงกล)

..... กรรมการ
(พันตำรวจเอกหญิง ดร.ศุภลักษณ์ เหลี่ยมวรางกูร)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ 19 เดือน มกราคม พ.ศ. 2561

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ก็ด้วยความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณ หลายท่านที่ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ท่านที่มีพระคุณท่านแรกที่ขอระลึกถึง คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ท่าน ได้ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และแนวทางที่ถูกต้อง ตั้งแต่เริ่มต้นหัวข้อการวิจัย การวิเคราะห์ผล จนกระทั่งสำเร็จเป็นงานนิพนธ์ฉบับนี้

ขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ที่สอนในระดับปริญญาโททุกท่าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่โครงการปริญญาโท ที่ช่วยประสานงาน และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เสมอมา งานสารนิพนธ์ฉบับนี้ อาจไม่สามารถสำเร็จล่วงไปด้วยดีได้ หากปราศจากกำลังใจและความช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม รวมถึงสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยเฉพาะมารดา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นสิ่งบูชาพระคุณของบิดา มารดา และหวังว่างานสารนิพนธ์ฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

ณัฐสินี บุญอ้อม

58920167: สาขาวิชา: การบริหารงานยุติธรรมและสังคม; ร.ม. (การบริหารงานยุติธรรมและสังคม)

คำสำคัญ: ความต้องการสวัสดิการ/ สวัสดิการสังคม/ สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ/ ผู้สูงอายุ/ เทศบาล

เมืองแสนสุข/ ชลบุรี

ณัฐสินี บุญอิม: ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุข

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (THE SOCIAL WELFARE NEEDS OF ELDERLY: A CASE STUDY OF SEANSUK MUNICIPALITY, MAEUNG DISTRICT, CHONBURI PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สุพจน์ บุญวิเศษ, ร.ด.. 118 หน้า, ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีจำนวน 380คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การทดสอบค่าที (t-Test) และใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way - ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า

ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.89 โดยมีอายุระหว่าง 60-65 ปีคิดเป็นร้อยละ 48.16 มีอาชีพค้าขายหรือมีกิจการส่วนตัวและแหล่งรายได้ปัจจุบันจากการค้าขาย/ กิจการส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 40 มีจำนวนเงินที่ได้รับจากแหล่งรายได้ต่อเดือน จำนวนมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.16 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 70.26 และมีสิทธิในบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 91.32 2. สำหรับความต้องการสวัสดิการสังคมพบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย และด้านรายได้ตามลำดับ และพบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการทางสังคม และด้านนันทนาการ ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข ที่มีเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการมีสิทธิในบ้านพักอาศัยต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้สูงอายุที่มีการประกอบอาชีพต่างกัน และมีแหล่งรายได้ปัจจุบันต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ไม่แตกต่างกัน

58920167: MAJOR: JUSTICE AND SOCIAL ADMINISTRATION; M.Pol.Sc.

KEYWORD: THE SOCIAL WELFARE NEEDS OF ELDERLY/ SOCIAL WELFARE NEEDS/
SEANSUK MUNICIPALITY/ CHONBURI

NUTTHINEE IMBHUN: THE SOCIAL WELFARE NEEDS OF ELDERLY : A CASE
STUDY OF SEANSUK MUNICIPALITY, MAEUNG DISTRICT, CHONBURI PROVINCE,
ADVISOR: SUPHOJ BHUNWISIT, PH.D, 118 P., 2017.

The purpose of this research was to study the social welfare needs of elderly in Seansuk Municipality, Maeung District, Chonburi Province and Compare the social welfare needs of elderly in Seansuk Municipality, Maeung District, Chonburi Province by Personal factor. The sample consisted of 380 elderly People in Seansuk Municipality. The instrument used in this study was a questionnaire. The statistics used in data analysis composed of mean, Standard deviation, t-test and One-way ANOVA. The level of statistical significance was set at 0.05.

The result showed that :

1. Sample answering questionnaires was mostly male, aging between 60-65 years old, mostly career was an entrepreneur, was mostly income above 10,000 bath, Number of family members between 4-6 persons, and have a own house.

2. The research results revealed that their social welfare needs of elderly People in Seansuk Municipality was at a high level in overall. When taking each aspect into consideration, it was found that their social welfare needs was also at a very high level in the Health and income. By the way the People social welfare needs level was at a high level in social security, residential, Social services, and recreation

3. Hypothesis testing showed that elderly People in Seansuk Municipality with different gender, age, income, Number of family members, and a right of residential were Significantly related to the social welfare needs of elderly at the 0.05 level.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมุติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	8
ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์.....	13
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ.....	17
แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของต่างประเทศ.....	22
แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย.....	30
แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น.....	32
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	42
ลักษณะการปกครองของเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	59
การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้.....	63
การนำเสนอผลการวิจัย.....	64
4 ผลการศึกษาและการอภิปรายผล.....	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม.....	65
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.....	69
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะ ส่วนบุคคล.....	77
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
สรุปผล.....	84
อภิปรายผล.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	99
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 ประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข.....	51
3-1 จำนวนประชากรแยกตามชุมชน 26 ชุมชน ประจำปี 2559 และสัดส่วนจำนวน ตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากร.....	60
4-1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	66
4-2 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	66
4-3 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	67
4-4 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแหล่งรายได้ปัจจุบัน (นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ).....	67
4-5 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนเงินที่ได้รับจากแหล่ง รายได้ต่อเดือน.....	68
4-6 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว.....	68
4-7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสิทธิในบ้านพักอาศัย.....	69
4-8 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวม.....	69
4-9 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย.....	70
4-10 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านความมั่นคงทางสังคม.....	71
4-11 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านรายได้.....	73
4-12 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย.....	74
4-13 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านบริการทางสังคม.....	75
4-14 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านนันทนาการ.....	76
4-15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ.....	77

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4-16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามอายุ.....	77
4-17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามอายุกับความต้องการ สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ.....	78
4-18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามอาชีพ.....	78
4-19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุ จำแนกตามแหล่งรายได้ปัจจุบัน(นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ).....	79
4-20 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	79
4-21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับ ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ.....	80
4-22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว.....	80
4-23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามจำนวนสมาชิกใน ครอบครัว กับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ.....	81
4-24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามสิทธิในบ้านพักอาศัย.....	82
4-25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามสิทธิในบ้านพัก อาศัย กับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ.....	82
4-26 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2-1	โครงสร้างประชากรโลกและประชากรไทย พ.ศ. 2543-2568.....	13
2-2	กรอบแสดงลำดับชั้นความต้งตั้งแต่ชั้นพื้นฐานจนถึงชั้นสูงสุด.....	15
2-3	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีอายุมาก ในอดีตประเทศไทยเรียกว่า คนแก่ คนชรา ผู้อาวุโส เป็นต้น องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, WHO) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations, UN) ใช้คำภาษาอังกฤษว่า Older person or elderly person หมายถึง ประชากรทั้งเพศชาย และหญิงที่มีอายุที่อายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (ประเทศไทย) ส่วนเกณฑ์หรือข้อตกลงที่เป็นสากล นักวิชาการในต่างประเทศกำหนดอายุที่ต่างกัน เช่น ในประเทศที่พัฒนาแล้วใช้เกณฑ์อายุที่ 65 ปี (Laws, 1993) หรืออายุ 60 หรือ 65 ปีขึ้นไป (Gorman, 2000) นักวิชาการคนอื่น ๆ ในต่างประเทศ กำหนด และเสนอที่เสนอให้มีการเลื่อนนิยามผู้สูงอายุ/สังคมผู้สูงอายุในประเทศของตนเองให้ สูงขึ้น เช่น ประเทศญี่ปุ่น จาก 65 ปี เป็น 75 ปี (Hinohara, 2006; Orimo et al., 2006; Tokuda & Hinohara, 2008) ทั้งนี้การกำหนดอายุดังกล่าวเป็นไปเพื่อสร้างคุณค่า และความหมายแก่กลุ่ม ประชากรความสูงอายุที่มีขนาด/จำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้สร้าง ประโยชน์ให้แก่สังคม เศรษฐกิจ ประเพณี และวัฒนธรรมต่อไป ส่วนเกณฑ์การจัดระดับสังคมเพื่อ ระบุว่าประเทศนั้นมีผู้สูงอายุอยู่ในระดับใด

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในแต่ละประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องจากความเจริญทาง เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสาธารณสุขภาวะโภชนาการการดูแลสุขภาพร่างกายที่ถูกต้อง (William & Sly, 1992) ล้วนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ประชากรคงจำนวนผู้สูงอายุ และเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุราย ใหม่ด้วยปรากฏการณ์ด้านโครงสร้างประชากรสูงอายุดังกล่าวนี้ ประเทศไทยมีแนวโน้มเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุสมบูรณ์ (Aged society) โดยคาดการณ์ว่า ในปี 2571 ผู้มีอายุเกิน 60 ปีร้อยละ 23.5 จึงเป็นปี ที่ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556) สอดคล้องกับ ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2558) ได้คาดการณ์ว่า โครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุว่าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 4 ของประชากร และเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ภายในช่วงปี พ.ศ. 2551-2571 สัดส่วนประชากรที่มี อายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2559) ระบุใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ว่า เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น จากกระแส

โลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ผันผวนรุนแรง และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาคการเกษตร และความมั่นคงของครัวเรือนมีความเปราะบาง

สถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุในโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 6,070.6 ล้านคนในปี 2543 เป็น 7,851.4 ล้านคนในอีก 25 ปีข้างหน้าคือในปี 2568 ในขณะที่ประเทศไทยก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันคือ จาก 62.2 ล้านคนในปี 2543 เป็น 72.3 ล้านคนในปี 2568 เห็นได้ว่าโครงสร้างประชากรโลก และประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกันโดยที่ประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.0 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 15.0 ในปี 2568 ในขณะที่ประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) มีจำนวนลดลงจากร้อยละ 30.1 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 24.2 ในปี 2568 แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างประชากรกำลังเปลี่ยนจากโครงสร้างประชากรวัยเด็กในอดีตเป็นประชากรวัยสูงอายุหรือสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก เปรียบเทียบประเทศไทย มีแนวโน้มการเพิ่มประชากรผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลักษณะโครงสร้างดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาใหม่คือ รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณรายจ่าย สำหรับเป็นสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วย (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2551) หากเทียบอัตรากับระดับสังคมผู้สูงอายุตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก และองค์การสหประชาชาติกล่าวได้ว่าประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged society) แล้ว และในปี พ.ศ. 2568 จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Super aged society) ดังอัตราผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกช่วงอายุ โดยทั่วไปอาศัยในเขตปกครองที่ทางราชการจัดแบ่งไว้ เช่น จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน ตามลำดับจึงเป็นที่น่าสนใจว่าเขตปกครองท้องถิ่นที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ราชกิจจานุเบกษา, 2537) เป็นหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในท้องถิ่น ประกอบการกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติมีหน้าที่ต่อผู้สูงอายุ ไว้ชัดเจนในมาตรา 67“(6) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ หมายความว่า กฎหมายระบุให้องค์กรระดับตำบลทุกแห่งในประเทศไทย ต้องส่งเสริมพัฒนาผู้สูงอายุ หากไม่ปฏิบัติหรือคว้งหน้าที ต้องมีความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ต้องรับโทษด้วยเช่นเดียวกัน องค์กรระดับตำบล ต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559 (ผ่านประชามติแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนทูลเกล้าเพื่อลงพระปรมาภิไธย) ย้ำชัดในมาตรา 71 วรรค 3 รัฐพึงให้ความช่วยเหลือ... ผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคล

ดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และอ้างอิงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ราชกิจจานุเบก, 2546 ก) ในมาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข โดยให้ความสะดวก และรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ การบริการด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต สร้างเสริมทักษะการประกอบอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชนให้แก่ผู้สูงอายุ มีการให้การอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น ให้การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม มีการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ที่เป็นของภาครัฐ ให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากสังคม รวมถึงการให้คำแนะนำ ปรีกษา ทางด้านกฎหมาย การจัดที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง มีการสงเคราะห์ เบี้ยยังชีพอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี

เมื่อนานโยบาย แผนพัฒนาแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์ และกฎหมาย มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ให้มีการจัดระบบสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่ทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมคุ้มครองทางสังคม คุณภาพชีวิต ความเสมอภาค อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา ทำให้ผู้วิจัยสนใจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการด้านสวัสดิการของ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มาเป็นหน่วยศึกษาเพื่ออธิบายความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และเสนอแนะแนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการ ผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน

2. ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน
3. ผู้สูงอายุที่มีการประกอบอาชีพต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน
4. ผู้สูงอายุที่มีแหล่งรายได้ปัจจุบันต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน
5. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน
6. ผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน
7. ผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัยต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี นำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 71 วรรค 3 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 (6) รวมทั้งนโยบายรัฐบาลผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งบัญญัติ และกำหนดให้องค์กรที่เกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยได้นำสวัสดิการที่กำหนดไว้ทั้ง 6 ด้านอย่างชัดเจนในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 3 ดังนี้ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์, 2545)

- 1.1 ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล
 - 1.2 ด้านรายได้
 - 1.3 ด้านที่อยู่อาศัย
 - 1.4 ด้านนันทนาการ
 - 1.5 ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวผู้ดูแล และการคุ้มครอง
 - 1.6 ด้านการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุน
- ที่มา : แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตตามกรณีศึกษาคือ เขตปกครองเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

3. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 6,611 คน สถิติ ณ เดือนกันยายน 2559 (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2560) จึงนำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1973) ด้วยการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 380 คน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จัดเก็บช่วงเดือนมีนาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 รวม 9 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความต้องการสวัสดิการที่แท้จริงของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพิจารณาจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุได้อย่างตรงตามความต้องการ
2. ข้อมูลจากผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อนำเสนอต่อเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพิจารณา หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตปกครอง
3. ผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสามารถนำไปประยุกต์ ต่อยอดงานการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในพื้นที่ใกล้เคียงของจังหวัดชลบุรี ตลอดจนใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานด้านผู้สูงอายุกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาค้นคว้าวิจัยการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุได้ในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุหมายถึงความรู้สึกริ่อกอยากได้หรือประสงค์ที่จะได้จากระบบการจัดบริการสังคมเพื่อพัฒนาส่งเสริมความมั่นคง เป็นการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมอบให้แก่ผู้รับสวัสดิการสังคม

ผู้สูงอายุหมายถึงคนวัยชราทั้งชายหรือหญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในการวิจัยครั้งนี้ให้หมายถึง คนที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคมเพื่อพัฒนาส่งเสริมความมั่นคง เป็นการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมอบให้แก่ผู้รับสวัสดิการสังคม ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ให้หมายถึง คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุหมายถึงความรู้สึกรู้สึกที่อยากได้ในสิ่งสนองตอบหรือปัจจัยที่ทำให้การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงอาทิการจัดบริการที่หลากหลายสำหรับผู้สูงอายุครอบคลุมกิจกรรมทางด้านร่างกายการจัดกิจกรรมทางสังคมการฌาปนกิจสงเคราะห์การช่วยเหลือดูแลด้านที่อยู่อาศัยการจัดกิจกรรมทางด้านศาสนาศิลปะ และวัฒนธรรมการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุ เป็นต้นในที่นี้ให้หมายถึงเฉพาะการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปกครองเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุหมายถึง สิ่งรัฐต้องจัดหา และสนองตอบในสิ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุทุกคนเป็นพื้นฐานใน 6 ปัจจัยได้แก่ 1. ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล 2. ด้านรายได้ 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านนันทนาการ 5. ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. ด้านการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุน

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาลหมายถึงการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัยสำหรับคนวัยชราถือเป็นสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลที่ได้มาตรฐานทั่วถึงมีประสิทธิภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านรายได้หมายถึงการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านการสร้างรายได้ ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้มีรายได้ และพัฒนาศักยภาพตัวเองได้อย่างต่อเนื่องเช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดบริการข้อมูลเกี่ยวกับ โอกาสในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนรวมถึงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัยหมายถึงการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยเป็นสวัสดิการสำหรับคนวัยชราเช่น โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย ที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านนันทนาการหมายถึงการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านนันทนาการสำหรับคนวัยชรา ได้แก่การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุการจัดตั้งอำนวยการจัดตั้งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ โครงการสวนสาธารณะ และที่พักผ่อนหย่อนใจ

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวผู้ดูแล และการคุ้มครอง หมายถึงการส่งเสริมความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินสำหรับคนวัยชรา ประกอบด้วยการจัดบริการด้านรักษาความสงบ และความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับการทารุณกรรมถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุน หมายถึง การจัดให้มีบริการ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม ในด้านกฎหมายการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษสำหรับผู้ดูแล รวมทั้งรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐเอกชนภาคประชาสังคม ร่วมสนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้สูงอายุมีโอกาส ดูแล เพื่อการอยู่ร่วมในสังคมอย่างเท่าเทียม

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลของประชาชนในเขตพื้นที่ เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. การประกอบอาชีพ 4. แหล่งรายได้ปัจจุบัน 5. รายได้ต่อเดือน 6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ 7. สิทธิในบ้านพักอาศัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุกรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรีผู้ศึกษาได้ดำเนินการค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยจากผลการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ
4. แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของต่างประเทศ
5. แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย
6. แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่น
7. ลักษณะการปกครองของเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ความหมายผู้สูงอายุ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2541)ให้ความหมายผู้สูงอายุว่าบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชาย และหญิงสามารถแบ่งผู้สูงอายุได้ 2 กลุ่ม คือผู้สูงอายุตอนต้น และผู้สูงอายุตอนปลาย

ผู้สูงอายุตอนต้นหมายถึงบุคคลที่มีอายุ 60-69 ปี ทั้งชาย และหญิง

ผู้สูงอายุตอนปลายหมายถึงบุคคลที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไปทั้งชาย และหญิง

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายคำว่าคนแก่คือคนมีอายุมากหรืออยู่ในวัยชรา และให้ความหมายคำว่าชราคือคนแก่ด้วยอายุชำรุดทรุดโทรม

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 บัญญัติความหมายความผู้สูงอายุว่าบุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

สรุปผู้สูงอายุหมายถึงคนวัยชราที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

United Nations (2015) จัดระดับสังคมเพื่อระบุว่าประเทศใดมีผู้สูงอายุอยู่ในระดับใด โดยกำหนดระดับความเป็นสังคมผู้สูงอายุไว้ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง ประเทศใดก็ตามที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศแสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ระดับที่ 2 สังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึง ประเทศใดก็ตามที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศแสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์

ระดับที่ 3 สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึง ประเทศใดก็ตามที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศแสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่

ประเทศไทยมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ (Aged society) ดังข้อมูลของ United Nations World Population Ageing พบว่าหลังจากปี 2552 ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงคือวัยเด็ก และวัยสูงอายุมีจำนวนมากกว่าประชากรวัยแรงงาน และในปี 2560 เริ่มต้นสถานการณ์โครงสร้างทางประชากรประชากรเด็กมีอัตราน้อยกว่าผู้สูงอายุเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายด้านการวางแผนครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จภาวะเจริญพันธุ์ลดลงรวมทั้งอัตราการตายประชากรที่ลดลงทำให้ประชากรไทยมีอายุยืนยาวขึ้นตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคม และปัจจัยที่เอื้อต่อการมีอายุยืนยาวขึ้นของประชากรไทยจึงอาจเกิดปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจสังคม และการจัดสวัสดิการทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุต่อการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุ

1. การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทุกประเทศต้องมีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อให้ประเทศเจริญก้าวหน้าส่งผลให้บริการจัดการสวัสดิการแก่ประชาชนได้มากขึ้นการพัฒนาระบบสาธารณสุขอนามัย โรงพยาบาลการคมนาคมที่เข้าถึงบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงขณะที่ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีหลักโภชนาการที่ดีการศึกษา ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย

2. การพัฒนาทางการแพทย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุ เนื่องมาจากการพัฒนาค้นคว้าวิธีการรักษาทดลอง และผลิดยารักษาโรคการค้นพบวัคซีนป้องกันเชื้อโรคใหม่ ๆ อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการจัดตั้งองค์การดูแลควบคุมโรคระบาดชนิดต่าง ๆ การแพร่เชื้อโรคการเฝ้าระวังมากขึ้นเหล่านี้ทำให้อัตราการตายลดลงประชาชนมีอายุยืนมากขึ้น

3. ความรู้เรื่องสุขอนามัยประชากรเกือบทุกประเทศทั่วโลกมีการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องสุขอนามัยมากขึ้นรวมทั้งการจัดระบบการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพการกำหนดนโยบายมาตรการสวัสดิการการพัฒนาองค์ความรู้ด้านโภชนาการที่ล้วนส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชนในการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มขึ้นโดยลำดับ

4. นโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตรจากนโยบายวางแผนครอบครัวให้มีบุตรน้อยลงประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาการมีบุตรมากเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศทำให้บางประเทศมีนโยบายวางแผนครอบครัวทำให้อัตราการเกิดลดลงได้รวดเร็วตัวอย่างที่เห็นได้ชัดกรณีประเทศจีนมีนโยบายควบคุมการมีบุตรซึ่งทำให้อัตราการเกิดลดลงอย่างรวดเร็วแต่ผลที่ตามมาทำให้จีนเป็นประเทศหนึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

5. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญทั้งโดยตรง และโดยอ้อมต่อการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุกล่าวคือโดยตรงเช่นในประเทศที่พัฒนาแล้วมักมีความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์รักษาโรค และควบคุมโรคระบาดการบำรุงร่างกายหรือแม้แต่วิทยาศาสตร์การกีฬาโดยอ้อมเช่นระบบการสื่อสารด้วยการรักษาทางไกลประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารทางการแพทย์สาธารณสุข โภชนาการได้อย่างทั่วถึงผ่านทางโทรศัพท์มือถือโทรทัศน์วิทยุอินเทอร์เน็ตโซเชียลเน็ตเวิร์ก เป็นต้นมีการจัดรายการให้ความรู้ทางรายการโทรทัศน์ผู้ชมสามารถโทรศัพท์ปรึกษาอาการกับแพทย์หรือการให้คำปรึกษาทางการแพทย์ทันที (Realtime) หรือ ผ่านสื่อสารช่องทางต่าง ๆ มากมายแม้ประชาชนในท้องถิ่นห่างไกลก็สามารถเข้าถึงบริการได้ทำให้มีการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องส่งผลให้ประชาชนมีอายุยืนยาวมากยิ่งขึ้น

6. การเปลี่ยนค่านิยมทางวัฒนธรรมกล่าวคือการเพิ่มบทบาทสตรีทางสังคมมีมากขึ้นเกิดค่านิยมใหม่ในยุคเสรีนิยมทำให้ทัศนคติต่อการแต่งงานลดลงส่งผลให้อัตราเกิดการลดน้อยลงด้วยเมื่ออัตราการเกิดลดลงโครงสร้างสังคมเปลี่ยนไปเป็นแบบวัยเด็กน้อยลงวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น

สรุปการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรมีผลความสำเร็จเนื่องจากการวางแผนครอบครัวการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรวมทั้งความเจริญทางการแพทย์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และด้านสาธารณสุขซึ่งเป็นปัจจัยเร่งจำนวนผู้สูงอายุให้มีมากขึ้น

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรนี้ส่งผลต่อการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุมากขึ้น ทั้งสวัสดิการด้านเศรษฐกิจได้แก่ฐานะความเป็นอยู่การประกอบอาชีพแหล่งที่มาของรายได้ และสวัสดิการด้านสังคมได้แก่การบริการด้านสาธารณสุขอนามัยโรงพยาบาลการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยหลัก โภชนาการที่ดี และการสันทนาการ

ความสำคัญของผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลสำคัญของสังคมจึงมีมติให้วันที่1ตุลาคมของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุสากลหรือวันผู้สูงอายุโลกสำหรับในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญผู้สูงอายุเช่นกันในสมัยพลเอกเปรมดิณสุธานนท์กำหนดให้วันที่13เมษายนของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุแห่งชาติดอกไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของผู้สูงอายุคือดอกคำฝอยเมื่อวันที่23มีนาคม2542 ได้มีการประกาศปณิญาผู้สูงอายุไทยทั้งหมด9ข้อดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และศักดิ์ศรี
2. การยอมรับได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุข
3. การมีโอกาสได้มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามความต้องการเพื่อการพัฒนาศักยภาพ
4. มีโอกาสได้ทำงานถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ของตนเองโดยได้รับ

คำตอบแทน

5. มีโอกาสได้เรียนรู้การดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง และได้รับหลักประกันในการบริการด้านสุขภาพ

6. ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในครอบครัว และสังคม
7. รัฐ และองค์กรต่าง ๆ ต้องดำเนินการในการจัดการดูแลผู้สูงอายุให้เป็นไปตาม

เป้าหมายรัฐ และประชาคมโลก

8. ต้องมีกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ
9. รัฐ และสังคมต้องรณรงค์ และปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าผู้สูงอายุ

รัฐโดยคณะรัฐบาลรวมถึงองค์การต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนทั่วไปต่างเห็นความสำคัญผู้สูงอายุทั้งนี้รัฐบาลได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุคือพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 เพื่อคุ้มครองส่งเสริม และสนับสนุนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทยให้ได้รับบริการทางการแพทย์สาธารณสุขการสาธารณสุขข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพการพัฒนาตนเองการศึกษาการอำนวยความสะดวกความปลอดภัยการช่วยเหลือการยกเว้นการลดหย่อนค่าธรรมเนียม และภาษีอากรเบี่ยงเลี่ยงชีพที่อยู่อาศัยการสงเคราะห์การจัดงานศพตามประเพณี และอื่น ๆ นอกจากนี้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) มีกำหนดแนวความคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุคือการสร้างหลักประกันแก่ผู้สูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงแก่สังคมโดยรวมเพราะถือว่าผู้สูงอายุมีคุณค่ามีศักยภาพสมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีส่วนร่วมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมผู้สูงอายุมีศักดิ์ศรี และสมควรดำรงชีวิตในชุมชนของตนอย่างมีคุณภาพสมเหตุสมผล และสมวัยอีกทั้งเมื่อปี 2553 คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

ประกาศให้มีการเพิ่มเติมการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต เป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม

สถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุในโลก และประเทศไทย

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในแต่ละประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องจากความเจริญทาง เศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสาธารณสุขภาวะโภชนาการการดูแลสุขภาพร่างกายที่ถูกต้อง (William & Sly, 1992) ส่วนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ประชากรคงจำนวนผู้สูงอายุ และเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุราย ใหม่ด้วยปรากฏการณ์ด้าน โครงสร้างประชากรสูงอายุดังกล่าวนี้ ประเทศไทยมีแนวโน้มเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุสมบูรณ์ (Aged society) โดยคาดการณ์ว่า ในปี 2571 ผู้มีอายุเกิน 60 ปีร้อยละ 23.5 จึงเป็นปี ที่ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556) สอดคล้องกับ ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2558) ได้คาดการณ์ว่า โครงสร้างประชากร ไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุว่าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 4 ของประชากร และเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ภายในช่วงปี พ.ศ. 2551-2571 สัดส่วนประชากรที่มี อายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2559) ระบุใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ว่า เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น จากกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่ผันผวนรุนแรง และ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาคการเกษตร และความมั่นคงของครัวเรือนมีความเปราะบาง

สถานการณ์ประชากรผู้สูงอายุในโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 6,070.6 ล้าน คนในปี 2543 เป็น 7,851.4 ล้านคนในอีก 25 ปีข้างหน้าคือในปี 2568 ในขณะที่ประเทศไทยก็มี แนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันคือ จาก 62.2 ล้านคนในปี 2543 เป็น 72.3 ล้านคนในปี 2568 เห็นได้ว่า โครงสร้างประชากร โลก และประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกัน โดยที่ประชากร ผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.0 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 15.0 ในปี 2568 ในขณะที่ประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) มีจำนวนลดลงจากร้อยละ 30.1 ในปี 2543 เหลือร้อยละ 24.2 ในปี 2568 แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างประชากรกำลังเปลี่ยนจากโครงสร้างประชากรวัยเด็กในอดีตเป็นประชากรวัยสูงอายุหรือสังคมผู้สูงอายุในอนาคตดังแสดงไว้ในตาราง 2.1

ตารางที่ 2-1 โครงสร้างประชากรโลก และประชากรไทย พ.ศ. 2543-2568 (หน่วย: พันคน)

พ.ศ.	ประชากรโลก (%)				ประชากรไทย (%)			
	จำนวนรวม	0-14 ปี	15-59 ปี	50 ปีขึ้นไป	จำนวนรวม	0-14 ปี	15-59 ปี	50 ปีขึ้นไป
2543	6,070,578	30.1	59.9	10.0	62,237	24.7	65.9	9.4
2548	6,453,627	28.3	61.3	10.4	64,765	23.0	66.7	10.3
2553	6,830,282	27.0	61.9	11.1	67,042	21.2	67.1	11.7
2558	7,197,247	26.1	61.6	12.3	69,056	20.2	66.0	13.8
2563	7,540,238	25.2	61.2	13.6	70,821	19.0	64.2	16.8
2568	7,851,455	24.2	60.8	15.0	72,288	18.0	62.0	20.0

ที่มา: ประมาณการณ์ประชากรของประเทศไทยพ.ศ. 2543-2568 สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ World Population 2002: United Nations

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก เปรียบเทียบประชากรไทย มีแนวโน้มการเพิ่มประชากรผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ลักษณะโครงสร้างดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาใหม่คือ รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณรายจ่าย สำหรับเป็นสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

ความหมายความต้องการของมนุษย์

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2556, หน้า 323) ให้ความหมายคำว่าความต้องการ คือ ความอยากได้ใคร่ได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการความขาดสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งรบกวนกระตุ้นมีแรงขับภายในเกิดขึ้นทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้วร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และจะเกิดความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) ของ Maslow (1954) ด้วยความต้องการของมนุษย์ที่ไม่สิ้นสุดเนื่องจากมนุษย์มีความต้องการตั้งแต่พื้นฐานหรือความต้องการทางกายภาพจนถึงขั้นสูงสุดหรือความต้องการทางจิตใจซึ่งอธิบายไว้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการหลายอย่างสามารถจัดเป็นลำดับความสำคัญมาก่อนมาหลังได้ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เช่น ความต้องการอาหารการนอน การหายใจ และสิ่งอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องการดำรงชีวิตอยู่ได้ถือว่าเป็นลำดับของความต้อกรขั้นต่ำสุดหรือขั้นแรกของมนุษย์

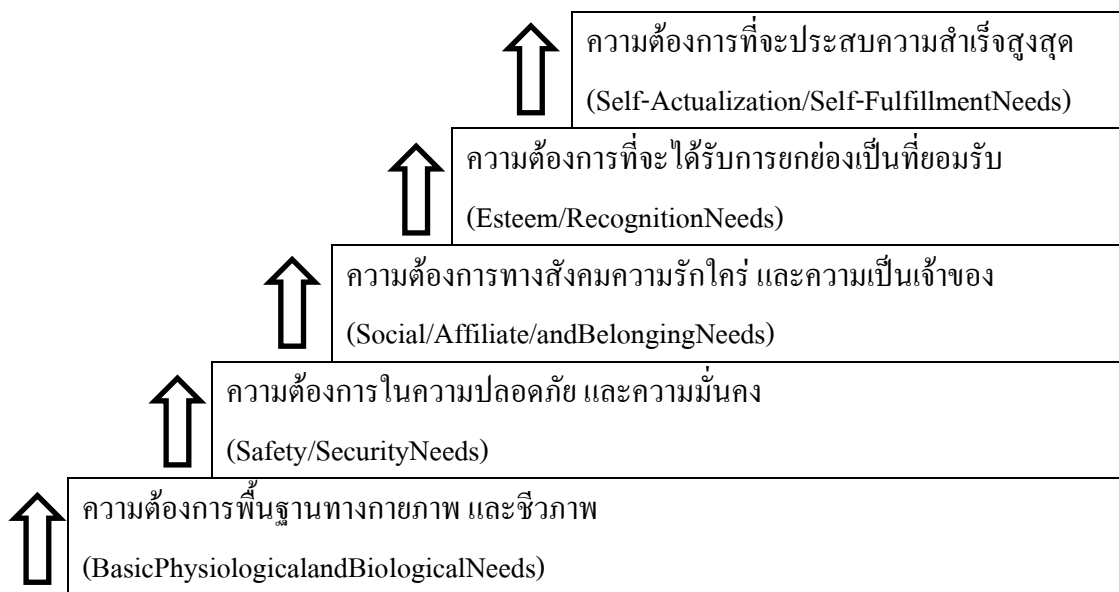
2. ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Security and safety needs) เมื่อความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้วมนุษย์จะมีความต้องการลำดับขั้นต่อไปคือความต้องการความมั่นคงในชีวิต และความปลอดภัยเช่นความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ความต้องการที่จะผูกพันในสังคม (Belonging ness and love needs) เป็นความต้องการลำดับขั้นสูงถัดขึ้นไปหลังจากที่ความพอใจของมนุษย์ทางด้านกายภาพ และความปลอดภัยได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้วมนุษย์จะเกิดความต้อกรใหม่ขึ้นมาคือความต้องการผูกพันกับสังคมหรือความต้องการความอบอุ่นทางใจ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกลุ่มสังคมต่าง ๆ เช่นครอบครัวเพื่อนฝูง และเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเหล่านั้น เป็นต้น

4. ความต้องการมีฐานะเด่น และได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem needs) คือลำดับความต้องการของมนุษย์ที่มีความต้องการทางกายภาพความมั่นคง และความผูกพันในสังคมเมื่อได้รับการสนองตอบจนเป็นที่พอใจแล้วจะมีความต้องการมีฐานะเด่น และได้รับการยกย่องในสังคมการมีฐานะเด่นหมายถึงความต้องการประสบความสำเร็จมีความรู้ความสามารถ และมีความเชื่อมั่นในตัวเองส่วนการได้รับการยกย่องในสังคมหมายถึงความต้องการมีสถานภาพสูงขึ้น และได้รับการยกย่องจากคนในสังคมซึ่งลำดับขั้นนี้เป็นการจูงใจมนุษย์ที่ต้องการมีฐานะเด่นการได้รับการยกย่องต้องใช้กลวิธีเพื่อสนองความต้องการนี้ให้ได้

5. ความต้องการประจักษ์ตน หรือตระหนักถึงความจริงในตนเอง (Self-actualization) เป็นลำดับขั้นของความต้อกรสูงสุดคือมนุษย์ใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่อย่างเต็มที่เพื่อนำไปสู่การสนองความต้องการของตนเท่าที่ตนมีความสามารถกระทำได้

จากคำอธิบายตามทฤษฎีความลำดับชั้นความต้องการสามารถนำมาสร้างเป็นลำดับชั้นความต้องการตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดได้ดังนี้

ภาพที่ 2-2 กรอบแสดงลำดับขั้นความต้องการตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงขั้นสูงสุด

จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการสามารถกล่าวได้ว่ามนุษย์โดยพื้นฐานแล้วมนุษย์ นอกจากต้องทางกายภาพยังต้องการมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีต้องการได้รับความเชื่อถือ และไว้วางใจได้อีก ทั้งยังต้องการความเป็นอิสระในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

ทฤษฎีความต้องการ (Need theory) ตามแนวความคิดของเมอร์เรย์ (Henry A. Murray) เห็นว่าความต้องการเป็นสิ่งที่บุคคลสร้างขึ้นก่อให้เกิดความรู้สึกความต้องการนี้บางครั้งเกิดขึ้นเนื่องจากแรงกระตุ้นภายในของบุคคล และบางครั้งอาจเกิดความต้องการเนื่องจากสภาพสังคมหรือความต้องการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากสภาพทางร่างกาย และสภาพทางจิตใจทฤษฎีความต้องการตามหลักการของเมอร์เรย์สามารถสรุปได้ดังนี้ (โยธิน ศันสนยุทธ, 2530, หน้า 36)

1. ความต้องการที่จะเอาชนะด้วยการแสดงความก้าวร้าว (Need for aggression) ความต้องการที่จะเอาชนะผู้อื่นเอาชนะสิ่งขัดขวางทั้งปวงด้วยความรุนแรงด้วยการต่อสู้การทำร้ายร่างกาย เช่นการพุดจากระทบกระทบกับบุคคลที่ไม่ชอบกันหรือมีปัญหากันเป็นต้น

2. ความต้องการที่จะเอาชนะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ (Need for counteraction) ความต้องการที่จะเอาชนะนี้เป็นความต้องการฟันฝ่าอุปสรรคความล้มเหลวต่าง ๆ ด้วยการสร้างความพยายามขึ้นมาเช่นเมื่อได้รับคำดูถูกดูหมิ่นทำให้เกิดความเพียรพยายามเพื่อเอาชนะคำสบประมาทจนประสบความสำเร็จเป็นต้น

3. ความต้องการที่จะยอมแพ้ (Need for abasement) เป็นชนิดความต้องการยอมแพ้ ยอมรับผิดยอมรับคำวิจารณ์หรือยอมรับการถูกลงโทษเช่นการเผาตัวตายเพื่อประท้วงระบบการปกครองพันท้ายนรสิงห์ไม่ยอมรับอภัยโทษต้องการรับโทษตามกฎหมายเกณฑ์เป็นต้น

4. ความต้องการที่จะป้องกันตนเอง (Need for defendant) เป็นความต้องการป้องกันตนเองจากคำวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินคดีเดือนเป็นการป้องกันทางด้านจิตใจพยายามหาเหตุผลมาอธิบายการกระทำของตนมีการป้องกันตนเองเพื่อให้พ้นผิดจากการกระทำต่าง ๆ

5. ความต้องการเป็นอิสระ (Need for autonomy) เป็นความต้องการเป็นอิสระจากสิ่งกีดขวางที่ขวางกั้นความต้องการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเป็นตัวของตัวเอง

6. ความต้องการความสำเร็จ (Need for achievement) คือความต้องการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ยากลำบากให้ประสบความสำเร็จจากการศึกษา

7. ความต้องการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น (Need for affiliation) เป็นความต้องการที่จะทำให้ผู้อื่นรักใคร่ต้องการรู้จักหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูงพยายามสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลอื่น

8. ความต้องการความสนุกสนาน (Need for play) เป็นความต้องการที่จะแสดงความสนุกสนานต้องการหัวเราะเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดมีการสร้างหรือเล่าเรื่องตลกขบขันเช่นมีการพักผ่อนหย่อนใจมีส่วนร่วมในเกมกีฬาเป็นต้น

9. ความต้องการแยกตนเองออกจากผู้อื่น (Need for rejection) บุคคลมักจะมี ความปรารถนาในการที่จะแยกตนเองออกจากผู้อื่นไม่มีความรู้สึกยินดีในร้ายกับบุคคลอื่นต้องการเมินเฉยจากผู้อื่นไม่สนใจผู้อื่น

10. ความต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น (Need for assistance) ความต้องการประเภทนี้เป็นความต้องการให้บุคคลอื่นมีความสนใจเห็นอกเห็นใจมีความสงสารในตนเอง ต้องการได้รับความช่วยเหลือการดูแลให้คำแนะนำดูแลจากบุคคลอื่น

11. ความต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลอื่น (Need for nurture) เป็นความต้องการร่วมทำกิจกรรมกับบุคคลอื่นเพื่อให้ความช่วยเหลือให้บุคคลอื่นพ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

12. ความต้องการที่จะสร้างความประทับใจให้กับผู้อื่น (Need for exhibition) เป็นความต้องการให้บุคคลอื่นได้เห็นได้ยินเรื่องราวของตนให้บุคคลอื่นประทับใจในตนเองเป็นต้น

13. ความต้องการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น (Need for dominance) เป็นความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นมีการกระทำตามคำสั่งหรือความคิดความต้องการของตนทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนมีอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่น

14. ความต้องการที่จะยอมรับนับถือผู้อื่น (Need for deference) เป็นความต้องการที่ยอมรับนับถือผู้ที่อาวุโสกว่าด้วยความยินดีรวมทั้งนิยมชมชื่นในบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่าพร้อมให้ความร่วมมือกับบุคคลดังกล่าวด้วยความยินดี

15. ความต้องการหลีกเลี่ยงความรู้สึกล้มเหลว (Need for avoidance of inferiority) ความต้องการหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความอับอายทั้งหลายต้องการหลีกเลี่ยงการดูถูกหรือการกระทำต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความละอายใจรู้สึกอับอายล้มเหลวพ่ายแพ้

16. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากอันตราย (Need for avoidance harm) ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางด้านร่างกายต้องการได้รับความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง

17. ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกตำหนิหรือถูกลงโทษ (Need for avoidance of blame) เป็นความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษด้วยการคล้อยตามกลุ่มหรือยอมรับคำสั่งหรือปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกลุ่มกฎเกณฑ์เพราะกลัวถูกลงโทษ

18. ความต้องการความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Need for orderliness) เป็นความต้องการที่จะจัดสิ่งของต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อยมีความประณีตงดงาม

19. ความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียง (Need for reputation) เป็นความต้องการที่จะรักษาชื่อเสียงของตนที่มีอยู่ไว้จนสุดความสามารถเช่นการไม่ยอมขโมยแม้ว่าตนเองจะหิวหรือไม่ยอมทำความผิดไม่ว่าใครก็เพื่อชื่อเสียงวงศ์ตระกูลเป็นต้น

20. ความต้องการให้ตนเองมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น (Need for contrariness) เป็นความต้องการที่อยากจะเด่นนำสมัยไม่เหมือนใคร

สรุปได้ว่าความต้องการของมนุษย์หมายถึงความอยากได้หรือประสงค์ที่จะได้ทำให้ต้องแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการเมื่อได้รับตอบสนองแล้วมนุษย์จะเกิดความต้องการใหม่ ๆ ทดแทนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุดนอกจากนี้มนุษย์ยังต้องการหลีกเลี่ยงความไม่ปลอดภัยภัยอันตรายการดูหมิ่นเหยียดหยามหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดทางด้านร่างกายด้วยเช่นกัน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการ

ความหมายสวัสดิการ

สวัสดิการมีรากศัพท์มาจากภาษาอังกฤษว่า Welfare มีความหมายครอบคลุมถึงสวัสดิการด้านเศรษฐกิจ (Economic welfare) และสวัสดิการสังคม (Social welfare) สวัสดิการ (Welfare) เป็นความมุ่งให้เกิดการกินดีอยู่ดีของบุคคลหรือกลุ่มเช่นสวัสดิการทั่วไปของชุมชนหรือสังคมถือเอาว่าเป็นหน้าที่รัฐที่ต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวมสวัสดิการจึงมี

ความหมายว่าการกินดีอยู่ดี (Well-being) ถ้าขยายความเพิ่มขึ้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความสุขสุขภาพดี และมีความเจริญรุ่งเรืองต่อสังคมถ้าเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ น่าจะหมายถึงการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกความกินดีอยู่ดีบริการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุแต่การดำเนินการให้เกิดสภาพการณ์ดังกล่าวนี้มีได้หมายความว่า เป็นความรับผิดชอบของผู้สูงอายุหรือครอบครัวฝ่ายเดียวรัฐบาล และองค์กรทางสังคมต้องมีส่วนร่วมด้วย

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายสวัสดิการว่าเป็นการให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้ผู้ทำงานมีชีวิต และสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และสะดวกสบายเช่นมีสถานพยาบาลให้ที่พักรักษาตัวจัดรถรับส่ง

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาตรา 3 บัญญัติว่า

ในพระราชบัญญัตินี้ สวัสดิการสังคม หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไขปัญหาการพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมเป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษาสุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัยการทำงาน และการมีรายได้สนับสนุนการกระบวนกรยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไปโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

การจัดสวัสดิการสังคม หมายความว่า การจัดบริการสวัสดิการสังคมตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนด

สวัสดิการสังคม สามารถสรุปได้ว่าหมายถึง ระบบการจัดบริการสังคมเพื่อพัฒนาส่งเสริมความมั่นคงเป็นการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยมอบให้แก่ผู้รับสวัสดิการสังคมซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ให้ หมายถึง คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

แนวคิดสวัสดิการสังคม

การจัดสวัสดิการสังคมมีหลักการสำคัญดังที่ เทอร์เนอร์ (Turner, 1974, p. 19

อ้างถึงใน สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2554, หน้า 16) ให้นิยามคำว่า สวัสดิการสังคม ว่าเป็นความพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่มั่นคงโดยครอบคลุมการบริการกับบุคคล และชุมชนในลักษณะการพัฒนาสังคม และการเสริมสร้างให้บุคคลสามารถเผชิญ

กับสภาพปัญหาทางร่างกายจิตใจเศรษฐกิจ และสังคมตลอดจนการพยายามจัดสถานะที่พึงตนเอง ไม่ได้ของประชาชนให้หมดไป และ

Encyclopedia of Social Work (1971, p. 1449 อ้างถึงใน วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2543, หน้า 1) นิยามสวัสดิการสังคมว่าหมายถึงกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งรัฐบาล และองค์กรภาคสังคม โดยมุ่งป้องกัน และขจัดปัญหาสังคมหรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลกลุ่ม และชุมชนกิจกรรมดังกล่าวนี้ใช้บุคลากรนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างมากมายอาทิแพทย์พยาบาลนักกฎหมายนักการศึกษาวิศวกรนักบริหารนักสังคมสงเคราะห์ตลอดจนผู้ช่วยนักวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ (Parapr of essional) สอดคล้องกับนิยามของเฟเดอริโก (Federico, 1980, pp. 5-6) อธิบายว่า สวัสดิการสังคมเป็นสถาบันสำคัญแห่งหนึ่งในสังคมในขณะที่ทุกสังคมมักประกอบด้วยอย่างน้อย 5 สถาบันได้แก่ 1. สถาบันครอบครัว 2. สถาบันการศึกษา 3. สถาบันศาสนา 4. สถาบันการเมือง และ 5. สถาบันเศรษฐกิจสวัสดิการสังคมนับเป็นสถาบันที่ 6 ที่มีหน้าที่สำคัญเด่นชัดในสังคม และมีความสัมพันธ์อย่างแยกไม่ออกกับสถาบันทั้งห้าข้างต้น

หลักการจัดสวัสดิการสังคม

หลักการจัดสวัสดิการสังคมทิตมัสส์ (Titmuss, 1974) ให้หลักการสวัสดิการสังคมไว้ 4 ประการ

1. การจัดสวัสดิการสังคมต้องคำนึงถึงปัญหาหรือความต้องการบริการหรือความจำเป็น ช่องทางการจัดสวัสดิการสังคมมี 5 ส่วนได้แก่ครอบครัวเครือญาตินายจ้างองค์กรการกุศล และ รัฐบาลการจัดสวัสดิการสังคมจึงเกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการด้านกฎหมายมาตรการด้านภาษีอากร รวมทั้งมาตรการด้านการกระจายรายได้

2. การใช้มาตรการสวัสดิการจากงานอาชีพ (Occupational measure) โดยใช้หลักการครอบคลุมทั้งสากล (Universal coverage) ที่มอบให้เฉพาะกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิรับบริการสวัสดิการ

3. การใช้มาตรการบริการสังคม (Social service measure) ในฐานะพลเมืองของรัฐ ประชาชนมีสิทธิได้รับบริการสังคมจากรัฐเพื่อสร้างความมั่นคงทางสังคมแก่ประชาชนในชาติ

4. ระบบการจัดสวัสดิการสังคมมี 3 ด้านได้แก่การสงเคราะห์ประชาชนการประกันสังคม และการบริการสังคม

หลักสวัสดิการแห่งความเป็นพลเมือง (Citizenship)

มาร์แชล (Marshall, 1964); โรเช่ (Roche, 1992); บาร์บาเลต (Barbalt, 1996 อ้างถึงใน วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2543) เสนอแนวคิดตรงกันว่าหลักการจัดสวัสดิการสังคมคือการที่ คนต้องได้รับบริการสวัสดิการสังคมต้องมิในฐานะเป็นพลเมืองของรัฐ โดยเฉพาะการได้รับบริการ

พิเศษ (Special services) ที่จัดให้เฉพาะกลุ่มบริการพื้นฐานที่สมควรได้รับเช่นน้ำสะอาดอาหารที่เพียงพอความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคม ขณะที่กัลลาแฮน (Bramble & Callahan, 1987) เห็นว่าการจัดบริการสังคมควรคำนึงถึงความเสมอภาคของคนในรัฐทุกรุ่น (Generation equity)

หลักสวัสดิการตามสิทธิ และความรับผิดชอบความเสมอภาค และความยุติธรรม (Right and responsibility, equity and fairness)

สวัสดิการสังคมเป็นเรื่องปัจเจกบุคคล และครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบรัฐต้องจัดสวัสดิการสังคมเฉพาะที่เป็นความต้องการร่วมกันของคนในสังคมโดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้คนในสังคมแทนองค์กรรัฐ หลักการจัดสวัสดิการในลักษณะนี้ปรากฏชัดเจนในประเทศต่อไปนี้เช่นนิวซีแลนด์รัสเซีย และสหรัฐอเมริกาเป็นต้นการมองสวัสดิการสังคมว่าเป็นสิทธิ และทุกคนต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบร่วมกันโดยคำนึงถึงความเท่าเทียม และความยุติธรรม

แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย

การจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยที่ผ่านมารัฐต้องการให้ประชาชนที่ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนเสริมสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ประสานสอดคล้องกับความต้องการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ซึ่งเป้าหมายสูงสุดทางสังคมที่รัฐต้องการให้เกิดกับประชาชนแบ่งได้ 3 ประเภท คือ (กรมประชาสงเคราะห์, 2523, หน้า 20-21)

1. การประกันชีวิต (Social insurance) เป็นลักษณะหลักประกันสังคมในการดำรงชีวิต และการคุ้มครองสิทธิผู้ใช้แรงงานคือการทำที่รัฐบาลออกกฎหมายบังคับให้ประชาชนทำการประกันรายได้ของตนกับรัฐบาล และมอบให้นายจ้างเข้ามามีส่วนรับผิดชอบทั้งนี้เพราะในโลกเสรีประชาธิปไตยปัจจุบันแต่ละบุคคลมีชีวิตอยู่ได้ต้องมีรายได้จากทางหนึ่งทางใดโดยชอบด้วยกฎหมายรัฐจึงบังคับให้ประชาชนประกันรายได้ไว้ก็เพื่อประโยชน์ของผู้ประกันในยามที่ผู้นั้นขาดรายได้จะได้ไม่เดือดร้อนโดยมีผลประโยชน์ทดแทนจากการประกันสังคมมาเป็นรายได้ใช้จ่ายเลี้ยงตน และครอบครัวซึ่งผลประโยชน์เหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้ประกันตนนั่นเอง

2. บริการสาธารณะ (Service public) เป็นบริการที่ประชาชนทุกคนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันเช่นบริการสาธารณสุขไปรษณีย์ได้แก่การที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเป็นการทั่วไปโดยคำนึงว่าผู้นั้นต้องมีความเดือดร้อนจำเป็น (Needs) หรือไม่ และผู้รับไม่จำเป็นต้องมีส่วนบริจาคสมทบเหมือนประกันสังคมเพียงแต่ต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนกำหนดไว้เช่นการให้บำนาญเบียดเบียนชีพแก่คนชราการสงเคราะห์หญิงหม้าย และการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีบุตรมาก เป็นต้น

3. สาธารณูปการ (Public facilities) ได้แก่การให้ความช่วยเหลือทั่วไปแก่ประชาชนหรือครอบครัวที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้โดยต้องสอบสวนข้อเท็จจริงหรือทดสอบความจำเป็น (Mean18Test) ก่อนซึ่งมีหลายวิธีแล้วแต่จำเป็นแก่การทดสอบเพียงใดถ้ากรณีที่น่าสงสัยว่าบุคคลประสบความทุกข์ยากจริงเช่นเกิดพายุพัดบ้านเรือนพังเกิดอุทกภัยใหญ่รุนแรงดังนี้ก็ไม่จำเป็นต้องทดสอบการให้ความช่วยเหลือได้ทันทีบางรายถ้าไม่ปรากฏชัดความเดือดร้อนก็ต้องทดสอบก่อนแล้วจึงให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็นต่อไปการช่วยเหลือแบบสาธารณูปการเป็นรูปแบบดังนี้

3.1 การให้ความช่วยเหลือแบบรับเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์ (Institutional care) เช่น สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าอนาถาของรัฐบาลรับอุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษาอบรมเป็นการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์มีเจ้าหน้าที่ และการใช้จ่ายตามงบประมาณของรัฐบาล

3.2 การให้ความช่วยเหลือเป็นเงิน (Cash) เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนหรือแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าหรือช่วยเป็นครั้งคราวระยะหนึ่งพอให้ผู้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนตั้งตัวได้ใหม่ เช่นผู้ประสบภัยได้รับความเดือดร้อนจากไฟไหม้ น้ำท่วม เป็นต้น

3.3 การให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งของ (InKind) มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการให้ความช่วยเหลือเป็นเงินแต่เป็นการป้องกันมิให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือนำเงินไปใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่สมควรจึงได้ให้เป็นสิ่งของไปเพื่อใช้ในการบำบัดความต้องการอย่างสมเหตุสมผล

3.4 การให้ความช่วยเหลือเป็นบริการ (Service) เช่น การให้คำแนะนำปรึกษาทางงาน จัดสรรที่ดินทำกินฝึกออาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพ เป็นต้น

หลักเกณฑ์การจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐหรือองค์การ

รัฐหรือองค์การที่จัดบริการสวัสดิการสังคมโดยทั่วไปมักคำนึงถึงหลักเกณฑ์สำคัญ ๓ อย่างนำไปสู่การตัดสินใจกำหนดแผนให้บริการที่ควรมีการจัดให้หรือโดยมีหลักพิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้

1. คำนึงถึงต้นทุนหรืองบประมาณการจัดบริการสวัสดิการสังคมในรูปแบบกำหนดแผน กิจกรรมใดก็ตามที่รัฐต้องดำเนินการอย่างรอบคอบรัดกุม โดยเฉพาะต้องมีการศึกษาอย่างจริงจังเกี่ยวกับมาตรการการเงินการคลังของรัฐว่ารัฐมีแผนงานรองรับการดำเนินงานในลักษณะใดซึ่งในสังคมไทยมักเข้าใจผิดว่าการจัดบริการสวัสดิการสังคมคือการใช้งบประมาณของรัฐสูง และเป็นภาระผูกพันด้านงบประมาณของรัฐในระยะยาวดังนั้นรัฐจึงผ่านโครงการเหล่านี้ยากกว่าโครงการเชิงเศรษฐกิจเช่นพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ไม่สามารถผ่านมติคณะรัฐมนตรีได้เพราะรัฐบาลแต่ละสมัยยังขาดความรู้ความเข้าใจต่องานสวัสดิการสังคมอย่างถูกต้องโดยเฉพาะการมี

ความเชื่อว่าการจัดสวัสดิการเป็นเรื่องที่รัฐต้องลงทุนโดยใช้งบประมาณมากจัดสรรให้เท่าไรก็ไม่เพียงพอทางออกของรัฐก็คือการให้เหตุผลว่ารัฐไม่มีงบประมาณเพียงพอเป็นต้น

2. คำนี้ถึงผลกระทบการจัดสวัสดิการสังคมของรัฐหรือองค์การนักสวัสดิการสังคม จำเป็นต้องทบทวนอย่างรอบคอบว่าทำให้กระทบกับปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ หรือไม่เช่นการให้เอกชนขยายสถานพยาบาลมากขึ้นรัฐเห็นว่าเพื่อเปิดการแข่งขันเสรีให้นักธุรกิจด้านสถานพยาบาลเพิ่มขึ้นในขณะที่รัฐไม่สามารถควบคุมคุณภาพการให้บริการราคาการให้บริการจึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในการซื้อบริการสุขภาพหรือเกิดการบริโภคที่ไม่จำเป็นเช่นการตรวจสุขภาพด้วยเครื่องมือทันสมัยแทนการตรวจด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ปกติเป็นต้น

3. คำนี้ถึงผลประโยชน์ที่ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมรัฐหรือองค์การควรคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งด้านประสิทธิภาพประสิทธิผลความประหยัด และประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนเฉพาะกลุ่มหรือประชาชนทุกคน และบริการที่จัดขึ้นไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อกลุ่มเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด

4. คำนี้ถึงการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาบริการสวัสดิการสังคมเป็นบริการที่กว้าง จำเป็นต้องจัดให้มีความหลากหลายให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของประชาชนแต่รัฐไม่สามารถจัดบริการในทุกด้านพร้อม ๆ กันเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณรัฐหรือองค์การควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสังคมในพื้นที่ และจัดบริการสวัสดิการสังคมในปัญหาเร่งด่วนก่อน เช่นนโยบายกองทุนหมู่บ้านรัฐบาลต้องการมุ่งขจัดปัญหาความยากจนในชนบทซึ่งเป็นปัญหาหลักของคนในชนบทเป็นการจัดสรรเงินลงในหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการจ้างงานในชนบททำให้คนในชุมชนมีอาชีพ และรายได้แทนการรับบริการจากรัฐในรูปแบบการให้เปล่าเป็นต้น

สรุปได้ว่าการจัดสวัสดิการสังคมหมายถึงการจัดบริการของรัฐต่อสังคมทั้งด้วยการบังคับ และให้เปล่าแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงทั่วถึงความครอบคลุมเป็นธรรมครบถ้วนรูปแบบที่จัดให้เช่นการจัดบริการในรูปแบบของสถาบันรูปแบบการจัดบริการรูปแบบการจัดปัญหาความยากจนในส่วนท้องถิ่นโดยผ่านกลไกระบบการเงินการคลังงบประมาณเช่นรูปแบบสวัสดิการพื้นฐาน (ภาคบังคับ)รูปแบบสวัสดิการท้องถิ่นเป็นต้น

แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของต่างประเทศ

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุตามระบบกฎหมายระหว่างประเทศ และระบบกฎหมายต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบกับการจัดสวัสดิการตามระบบกฎหมายไทยมีดังต่อไปนี้

1. ระบบสวัสดิการสังคมตามกฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศที่บัญญัติถึงสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีองค์การระหว่างประเทศ กำหนดระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไว้ 2 องค์การ ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ และองค์การแรงงานระหว่างประเทศมีรายละเอียดดังนี้

1.1 องค์การสหประชาชาติ

หลักการขององค์การสหประชาชาติกำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิความคุ้มครองโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไปให้หลักการรับรองผู้สูงอายุเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ.1991 (United Nations principles for older persons adopted by general assembly resolution 46-91 of 16 December 1991) มี 5 หลักการดังนี้

1.1.1 มีเสรีภาพผู้สูงอายุพึงมีเสรีภาพในสิทธิได้รับปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอจากการจัดสรรรายได้การสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัว และชุมชนตลอดจนการช่วยเหลือตนเองมีสิทธิ และโอกาสได้ทำงานหรือสร้างรายได้ให้กับตนมีส่วนร่วมกำหนดการเกษียณอายุการทำงานมีสิทธิเข้าถึง โครงการฝึกอบรม และ โครงการการศึกษาที่เหมาะสมพึงมีสิทธิในการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสามารถปรับให้เข้ากับสภาพพึ่งพอใจส่วนบุคคล และความสามารถที่เปลี่ยนไปพึงมีสิทธิพักอาศัยอยู่ที่บ้านตนเองได้นานที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

1.1.2 มีส่วนร่วมผู้สูงอายุพึงมีสิทธิคงอยู่ในสังคม และมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินนโยบายที่มีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุได้อย่างแข็งขันรวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ และทักษะกับคนรุ่นใหม่พึงมีสิทธิแสวงหา และพัฒนาโอกาสในบริการชุมชน และทำงานอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความสนใจ และความสามารถพึงมีสิทธิก่อตั้งชมรมหรือสมาคมเพื่อผู้สูงอายุ

1.1.3 ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุพึงมีสิทธิได้รับการอุปการะเลี้ยงดู และการปกป้องคุ้มครองจากครอบครัว และชุมชนตามคุณค่าวัฒนธรรมแต่ละระบบสังคมพึงมีสิทธิเข้าถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพเพื่อสามารถคงไว้พื้ฟูสมรรถภาพทั้งร่างกายจิตใจ และอารมณ์ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุดเพื่อช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิดภาวะเจ็บป่วยพึงมีสิทธิได้รับบริการด้านสังคม และกฎหมายเพื่อส่งเสริมอิสรภาพในการดำเนินชีวิตการปกป้องคุ้มครอง และการอุปการะเลี้ยงดูพึงมีสิทธิได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ที่ให้บริการปกป้องคุ้มครองการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นทางด้านจิตใจ และสังคมในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และบรรยากาศที่เป็นมิตรตามความเหมาะสมกับสถานภาพ และความต้องการพึงมีสิทธิมนุษยชน

ทั้งปวง และเสรีภาพขั้นพื้นฐานในขณะที่อยู่ในสถานที่ใด ๆ หรือในสถานที่ให้บริการดูแลรักษา ตลอดจนพึงได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรีความเชื่อความต้องการความเป็นส่วนตัวตลอดจนสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดู และคุณภาพชีวิตตน

1.1.4 บรรลุความต้องการผู้สูงอายุพึงมีสิทธิแสวงหาโอกาสพัฒนาศักยภาพตนได้อย่างเต็มที่พึงมีสิทธิเข้าถึงแหล่งการศึกษาวัฒนธรรมศาสนานันทนาการในสังคม

1.1.5 มีศักดิ์ศรีผู้สูงอายุพึงมีสิทธิดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีความมั่นคงปลอดภัยปราศจากการแสวงหาผลประโยชน์ตลอดจนจากการปฏิบัติอย่างทารุณทั้งทางร่างกาย และจิตใจพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ทางวัย เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภูมิหลัง ศาสนา ความพิการ ฐานะเศรษฐกิจ หรือสถานภาพอื่นใด

นอกจากนี้มีการให้หลักประกันทางสังคมโดยเฉพาะเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ทุกประเทศในโลกได้ให้ความสนใจอย่างมากมีการจัดตั้งสมาคมประกันทางสังคมระหว่างประเทศ (International social security association) ที่กรุงเจนีวาประเทศสวิสเซอร์แลนด์มีการกำหนดบทบาทการประกันทางสังคมของประเทศกำลังพัฒนาโดยให้ความสำคัญสนับสนุนทางเศรษฐกิจกรณีผู้สูงอายุ

1.2 องค์การแรงงานระหว่างประเทศ

ระบบสวัสดิการสังคมหรือระบบความมั่นคงทางสังคมถือเป็นเรื่องที่ต้องมีการแรงงานระหว่างประเทศให้สำคัญเป็นอย่างยิ่งเน้นในเรื่องวิธีป้องกันสมาชิกผ่านมาตรการสาธารณสุขเพื่อเผชิญกับความทุกข์ยากทางเศรษฐกิจ และสังคมอันมีสาเหตุจากการลดลงหรือหยุดรับรายได้ เพราะการเจ็บป่วยการเป็นมารดาการชราภาพการตายหรือว่างงานรวมถึงการจัดบริการทางการแพทย์เพื่อบรรเทาหรือระงับความทุกข์หรือความเดือดร้อนทรมานจากอาการเจ็บป่วยโดยระบบความมั่นคงทางสังคมที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศกำหนดต้องมีลักษณะ

1.2.1 วัตถุประสงค์เพื่อจัดสรรความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการรักษาหรือป้องกันสุขภาพอนามัยหรือเพื่อรักษารายได้ในกรณีสูญเสียโดยไม่สมัครใจหรือสูญเสียรายได้ที่สำคัญหรือเพื่อให้เงินเสริมรายได้แก่ผู้รับผิดชอบครอบครัวสำหรับผู้ดูแลครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถอยู่ร่วมกันในครอบครัวได้อย่างมีความสุข

1.2.2 กฎหมายรับรองสิทธิบุคคล และเงื่อนไขในรายละเอียดเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าบุคคลมีสิทธิ และสามารถ ใช้สิทธิอะไรได้บ้างอย่างไรมีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดการใช้สิทธิอย่างไรบ้างเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมาย

1.2.3 บริหาร โดยองค์การรัฐบาลหรือองค์กรอิสระเพื่อบริหารจัดการด้านสวัสดิการให้บุคคลได้รับหลักประกันความมั่นคงทางสังคมให้สอดคล้องกับความต้องการของ

ประชาชนอย่างแท้จริงทั้งนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดหลักการสำคัญเพื่อคุ้มครองตามระบบความมั่นคงทางสังคมหรือระบบสวัสดิการสังคมดังนี้

1.2.3.1 การจ่ายประโยชน์ทดแทนพิจารณาในระดับมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีวิตตามควรแก่สภาพ (ระดับรายได้เดิม และมาตรฐานชุมชน)

1.2.3.2 การจัดการเพื่อการจัดสรรประโยชน์ทดแทนต้องสร้างเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศโดยมุ่งเฉลี่ยรายได้ให้สามารถกินคืออยู่ดีทางเศรษฐกิจแต่อาจทำให้ชะลอการแข่งขันทางเศรษฐกิจโดยต้องพยายามดำเนินการให้เหมาะสม และสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยตามอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่102ว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำของระบบประกันสังคม ค.ศ. 1952 (Convention of international labour organization, no. 102-social security (Minimum Standards, 1952) ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำระบบการประกันสังคมกำหนดเป็นโครงการรวม5กลุ่มประโยชน์ทดแทนดังนี้

1.2.3.2.1 ประโยชน์ทดแทนเพื่อครอบครัว (Family benefits) โดยจ่ายเป็นเงินค่ายังชีพครอบครัวโดยลดภาษีหรือจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาการรักษาพยาบาลการให้สิ่งของที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตครอบครัว

1.2.3.2.2 ประโยชน์ทดแทนเพื่อสุขภาพความเจ็บป่วย และการเป็นมารดา (Medical sickness and maternity benefits) โดยจัดบริการเพื่อการรักษาพยาบาลสร้างเสริมสุขภาพในรูปบริการทางการแพทย์เพื่อการคลอดบุตร และบริหารการบริการเสริมพิเศษเพื่อรักษาสุขภาพและเงินทดแทนการขาดรายได้

1.2.3.2.3 ประโยชน์ทดแทนเพื่อการเลี้ยงชีพระยะยาว (Invalidity old age and survivors pensions) เป็นการให้รางวัลแก่ผู้ไร้ความสามารถคนชรา และผู้ขาดไร้อุปการะสำหรับพักผ่อนในบั้นปลายชีวิต

1.2.3.2.4 ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน (Accidental work benefits) เพื่อป้องกัน และคุ้มครองภาวะการณ่เสี่ยงอันเกิดจากการประกอบอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคงเสริมประสิทธิภาพในการทำงานกรณีเกิดเจ็บป่วยพิการหรือตายเนื่องจากการทำงาน โดยจ่ายเป็นเงินทดแทนกรณีพิการหรือตายเงินเลี้ยงดูอยู่ในอุปการะบริการทางการแพทย์อุปกรณ์การรักษาพยาบาล และบริการ และอุปกรณ์เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย

1.2.3.2.5 ประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน (Unemployment benefits) โดยจ่ายเป็นเงินทดแทนการขาดรายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัวจัดบริการให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหางานฝึกอบรมให้สามารถมีงานได้เร็วที่สุดจ่ายเป็นเงินเพื่อสร้างแรงจูงใจในการหางานใหม่

2. ระบบสวัสดิการสังคมตามกฎหมายต่างประเทศ

ระบบสวัสดิการตามกฎหมายของประเทศอังกฤษประเทศเดนมาร์กประเทศสวีเดน ประเทศญี่ปุ่นประเทศสิงคโปร์ และประเทศออสเตรเลียเน้นให้ความสำคัญเรื่องการสร้างความมั่นคงทางสังคมโดยที่รัฐพึงดูแลประชาชนของตน

2.1 ประเทศอังกฤษ

แนวความคิดนักวิชาการด้านสวัสดิการสังคมชื่อเบเวริดจ์ (Beveridge) เป็นผู้มียุทธศาสตร์ต่อการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศอังกฤษเป็นอย่างมากถือเป็นบิดาแห่งระบบความมั่นคงทางสังคมเนื่องจากทำให้เกิดระบบความมั่นคงทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และค่อนข้างครบถ้วนตามความจำเป็นของมนุษย์ทำให้เกิดการให้หลักประกันทางสังคมเพื่อประกันรายได้ในระดับขั้นต่ำของบุคคลโดยการจัดสรรทดแทนรายได้ที่หยุดลงโดยพิจารณาให้ความช่วยเหลือเร็วที่สุดซึ่งกรณีที่ทำให้รายได้หยุดลงก็คือการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุการเกษียณอายุการขาดอุปการะจากกรณีสมาชิกในครอบครัวถึงแก่ความตายการมีรายจ่ายเนื่องจากการเกิดการตายหรือการสมรสรวมตลอดถึงการชราภาพการพิการ และการว่างงาน

2.2 ประเทศเดนมาร์ก

ประชาชนได้รับการสงเคราะห์โดยเงินสนับสนุนจากภาษีรวมของประเทศเป็นส่วนใหญ่โดยมีหน่วยงานรัฐจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนอย่างเหมาะสมตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงโดยใช้จ่ายจากเงินที่ได้รับจากการเก็บภาษีจากประชาชนโดยตรงทั้งนี้เน้นการจัดระบบการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุโดยถือว่าการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุอย่างไรศักดิ์ศรีเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง และการสงเคราะห์ต้องเกิดขึ้นบนหลักการสำคัญ 4 ประการ

2.2.1 สิทธิตามกฎหมายได้รับการคุ้มครอง และรับรองโดยรัฐเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

2.2.2 ค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดสวัสดิการสังคมมาจากกองทุนของรัฐบาลได้มาจากการเก็บภาษีเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาส

2.2.3 กำหนดรูปแบบความต้องการต้องอยู่บนหลักการที่เชื่อว่าไม่ใช่ความผิดของผู้ที่มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์แต่เป็นความจำเป็นที่ต้องได้รับการสงเคราะห์เพราะเป็นสิทธิที่พึงได้รับจากรัฐอย่างเต็มที่

2.2.4 การให้ความสงเคราะห์ตามความจำเป็นของผู้มีสิทธิแต่ละคน

ทั้งนี้สวัสดิการทางสังคมตามกฎหมายเดนมาร์กเป็นการจัดสรรบริการแก่ประชาชนด้วยมาตรฐานเดียวเท่าเทียม และสอดคล้องกันในทุกระดับ โดยมี 3 รูปแบบดังนี้

1. เงิน (Cash) สำหรับจับจ่ายใช้สอยเช่นเงินสวัสดิการตามโครงการบำนาญสำหรับผู้สูงอายุที่เกษียณอายุงานในกลุ่มอาชีพบางอย่างมีรายได้น้อยเช่นกรรมกรโรงงาน เป็นต้น
2. สิ่งของ (Goods or kinds) ให้สิ่งของที่จำเป็นในการดำรงชีวิต
3. บริการ (Services) พิจารณาให้บริการเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสะดวกสบายขึ้นทั้งด้านบริการทางการแพทย์สาธารณสุขเป็นบริการฟรีเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวัน

2.3 ประเทศสวีเดน

เป็นประเทศหนึ่งในโลกที่มีการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรัฐได้ดีที่สุด โดยกฎหมายกำหนดรับรองสิทธิผู้สูงอายุให้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในปี ค.ศ. 1980 และมีการพัฒนาประสิทธิภาพเป็นระยะตลอดมาทั้งนี้โดยมีงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนผู้สูงอายุ และการบริหารกองทุนเพื่อให้มีเงินอย่างเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ และการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุทั้งมาตรการเสริมสร้างหรือป้องกัน และมาตรการเยียวยาการดูแลสุขภาพระยะยาว (Health care and long term care) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งทางกาย และจิตใจทำให้รัฐสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุกรณีเจ็บป่วยรุนแรงได้เป็นอย่างมากทั้งนี้การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีการคำนึงถึงความสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.3.1 ด้านสุขภาพอนามัยรัฐมีหน้าที่โดยตรงในการดูแลสุขภาพของประชาชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมณฑลเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่บริหารงานสถานพยาบาลท้องถิ่นสถานที่รักษาผู้ป่วยนอก และคลินิกต่าง ๆ มีเทศบาลรับผิดชอบดูแลด้านสุขภาพอนามัยในรูปแบบพิเศษ

2.3.2 ด้านที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุสามารถได้รับการดูแลให้ดำรงชีวิตตามปกติในที่พักอาศัยตนเอง โดยมีเทศบาลเป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดสวัสดิการให้ความช่วยเหลือในการซื้อปัจจัยสำคัญ ๆ ในการดำรงชีวิตบริการด้านอาหาร โดยการทำอาหารการบริการจัดส่งอาหารให้ผู้สูงอายุ และด้านความเป็นอยู่ในที่พักอาศัยให้บริการทำความสะอาด และการแจ้งเตือนภัยต่าง ๆ การปรับปรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตผู้สูงอายุรวมตลอดถึงการจัดบริการคมนาคมขนส่งหรือโดยสารเพื่อสะดวกแก่การใช้บริการสาธารณะในการเดินทางหรือการใช้บริการสาธารณะอื่น ๆ

2.4 ประเทศญี่ปุ่น

รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น ค.ศ. 1946 กำหนดรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานประชาชนให้หลักประกันสิทธิให้ได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐเพื่อให้ประชาชนทุกคนในประเทศมีสิทธิได้รับ

การดูแลสนับสนุนด้านสุขภาพการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน โดยรัฐต้องจัดให้มีระบบสวัสดิการสังคม ประกันสังคม และสาธารณสุขให้ครอบคลุมทุกด้านต่อการดำรงชีวิต (มาตรา 25) และเพื่อให้ สอดคล้องกับความเป็นสังคมผู้สูงอายุประชากรผู้สูงอายุจำนวนมากกว่าประชากรวัยอื่นญี่ปุ่นจึง บัญญัติกฎหมายพื้นฐานเกี่ยวกับมาตรการสังคมผู้สูงอายุ ฉบับที่ 129 ค.ศ.1995 (The basic law on measures for aging society (Law No.129,1995) โดยกำหนดคุ้มครองเกี่ยวกับการมีงานทำ และมี รายได้เช่นมาตรา 9 คุ้มครองเกี่ยวกับสุขภาพ และสวัสดิการมาตรา 10 คุ้มครองเกี่ยวกับการ แก้ปัญหาทางการเรียนรู้ และสังคมมาตรา 11 คุ้มครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในดำรงชีวิตมาตรา 12 การวิจัยในสิ่งที่จะต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษเช่นการป้องกัน และรักษาโรคผู้สูงอายุเป็นต้น มาตรา 13 การสะท้อนมุมมองของประชาชนในทางแนวนโยบายตามมาตรการสังคมผู้สูงอายุมาตรา 14ระบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุญี่ปุ่นได้ดำเนินการแบ่งเป็น 2 ระบบใหญ่ คือ

2.4.1 ระบบบำนาญสาธารณะประเทศญี่ปุ่นมีระบบบำนาญแห่งชาติ และระบบ ประกันบำนาญลูกจ้างรัฐได้เพิ่มเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม และแก้ไขหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ อายุผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพในระบบประกันบำนาญลูกจ้าง โดย เพิ่มจากอายุ 60 ปีเป็นอายุ 65 ปีทั้งนี้เพื่อลดภาระของลูกจ้างที่เข้าเป็นผู้ประกันตนภายหลังมิให้ต้อง รับภาระแทนผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานแล้วซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพมากเกินไป

2.4.2 ระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุญี่ปุ่น ระบบการดูแลระยะยาว (Long-term care insurance) แยกพิจารณาเป็น 2 ด้านดังนี้

2.4.2.1 โครงสร้างระบบการดูแลระยะยาวองค์กรมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตาม ระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือเทศบาล โดยได้รับการ สนับสนุน และช่วยเหลือจากรัฐบาล และจังหวัด และจากผู้รับประกันในระบบอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้สูงอายุคือผู้รับประกันสุขภาพ และผู้รับประกันบำนาญมีกองทุนโดยผู้รับประกันจ่ายเงินสมทบเข้า สู่กองทุนตามรายได้ซึ่งอาจมีการลดส่วนอัตราเงินสมทบสำหรับผู้มีรายได้น้อย

2.4.2.2 การจัดสวัสดิการสังคมระบบการดูแลระยะยาวการจัดสวัสดิการสังคม สำหรับผู้สูงอายุมีทั้งบริการด้านการส่งเสริมสุขภาพ (Preventive service) ตามกฎหมายว่าด้วยการ ประกันการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ค.ศ. 2005 โดยกำหนดให้รัฐจัดบริการด้านต่าง ๆ ณสถานที่อยู่ อาศัยของผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญกับอาหารเพื่อสุขภาพ และบริการด้านการรักษาพยาบาล (Nursing care service) โดยกำหนดให้รัฐจัดบริการด้านการรักษาพยาบาลด้วยการออกไป ให้บริการณสถานที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้ารับ บริการณสถานพยาบาลได้อันเป็นการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2.5 ประเทศสิงคโปร์

สังคมสิงคโปร์บุตรีมีหน้าที่ดูแลบิดามารดาเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความอบอุ่นเกิดความมั่นคงแก่สถาบันครอบครัว

2.6 ประเทศออสเตรเลีย

ผู้สูงอายุที่มีทรัพย์สินหรือมีเหตุอื่นอันทำให้เกิดความต้องการให้มีการช่วยเหลือทางคดีเช่นถูกทอดทิ้งหรือถูกทารุณกรรมเป็นต้นก็มีหน่วยงานดูแลเฉพาะด้านกฎหมายให้แก่ผู้สูงอายุ โดยจัดนักกฎหมายผู้สูงอายุโดยเฉพาะเพื่อช่วยเหลือเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุเห็นได้ว่าการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุตามกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศในหลายประเทศคำนึงถึงสิทธิผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการสังคมในลักษณะที่คำนึงความสุขภาพอนามัยที่ดีทั้งทางร่างกาย และจิตใจโดยทำให้ผู้สูงอายุได้ดำรงชีวิตในบั้นปลายอย่างมีคุณภาพอันเป็นระบบการดูแลระยะยาวซึ่งการจัดสวัสดิการดังกล่าวกฎหมายไทยควรนำไปดำเนินการเช่นเดียวกัน

2.7 ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาได้สร้างระบบความช่วยเหลือทางสังคม (Social assistance) โดยแปรสภาพความช่วยเหลือครอบครัวที่มีภาระหรือความลำบากเป็นลักษณะความรับผิดชอบคนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านความยากจนไม่ใช่สิ่งที่ได้มาโดยฐานะการเป็นพลเมืองของรัฐแต่เป็นหน้าที่ที่แต่ละบุคคลต้องช่วยเหลือตนเองโดยแลกกับการมีงานทำ

คุณลักษณะระบบความช่วยเหลือทางสังคม ของสหรัฐอเมริกามีดังนี้

2.7.1 ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือทางสังคมสามารถรับความช่วยเหลือจากโครงการต่าง ๆ ได้เช่นคนที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากการว่างงาน (Unemployment insurance) อาจได้แสตมป์อาหาร (Food stamps) หรือ TANF ด้วยก็ได้

2.7.2 ระบบความช่วยเหลือทางสังคม มีความเกี่ยวข้องระหว่างรัฐบาลระดับสหรัฐ (Federal) รัฐบาลมลรัฐ (State) และรัฐบาลท้องถิ่น (Local) เช่น การช่วยเหลือด้าน Food stamps, SSI, EITC เป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศบางรัฐเพิ่มการสนับสนุนด้าน SSI และ EITC สำหรับแสตมป์อาหาร (Food Stamps) อาจได้รับเงินสนับสนุนจาก Federal แต่ละ State เป็นผู้คำนวณเงินและค้นหาผู้ได้รับการช่วยเหลือ

2.7.3 คราวเรือนมีบทบาทต่อเงินช่วยเหลือ โดย TANF ช่วยเหลือครอบครัวที่มีบุตร ส่วนครอบครัวที่ไม่มีบุตรหรือคนอายุน้อยที่อยู่คนเดียวมักไม่ได้รับความช่วยเหลือสังคมนี้

2.7.4 ความช่วยเหลือแก่คนยากจนประเภท TANF ของแต่ละรัฐจะแตกต่างกันไป

แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย

เนื่องจากการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นการจัดให้ความช่วยเหลือ เอื้ออำนวย และบริการแก่ประชาชนที่ตกทุกข์ได้ยาก แต่เมื่อประเทศไทยต้องเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงมีการให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ และมีแนวคิดที่จำเป็นต้องจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม

ความเป็นมาของสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ

ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีได้กำหนดนโยบายสำคัญประการหนึ่ง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีคุณภาพ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงได้มอบให้กรมประชาสงเคราะห์จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราขึ้น เพื่อให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่เดือดร้อนมีความทุกข์ยากประสบปัญหา และไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง กรมประชาสงเคราะห์จึงจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรานานาชาติ เป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2496 โดยมีวัตถุประสงค์ในคราวนั้น ดังนี้

1. เพื่อให้การสงเคราะห์คนชราที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือประสบปัญหาความทุกข์ยาก เดือดร้อน ยากจน ไม่มีที่อยู่อาศัย หรือไม่สามารถอยู่กับครอบครัวได้
2. เพื่อให้บริการแก่คนชราที่อยู่กับครอบครัวของตน แต่มีความต้องการบริการสงเคราะห์คนชราบางอย่าง เช่น การรักษาพยาบาล กายภาพบำบัด นันทนาการ
3. เพื่อแบ่งเบาภาระของครอบครัวผู้มีรายได้น้อย หรือยากจน ที่ไม่สามารถจะอุปการะเลี้ยงดูคนชราไว้ในครอบครัวได้
4. เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาสังคมอันเกี่ยวกับคนชรา ไม่ให้เร่ร่อน ทำความเดือดร้อนรำคาญแก่สังคม และให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างผาสุกตามสมควรแก่อัตภาพ
5. เพื่อเป็นการตอบแทนคุณความดีที่คนชราได้ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ
6. เพื่อผู้สูงอายุคลายวิตกกังวล เมื่อชราภาพ ไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้รัฐบาลมีหน้าที่เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูต่อไป

กรมประชาสงเคราะห์ได้ดำเนินการให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุตามนโยบายดังกล่าวข้างต้นต่อมาในปี พ.ศ. 2525 มีการจัดประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย มีการพิจารณาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 3 ประการ คือ ด้านมนุษยธรรม ด้านการพัฒนา และด้านการศึกษา นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้ปี 2525 เป็นปีธงรงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกำหนดคำขวัญว่า Add life to years เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ช่วยกันส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุซึ่งคณะกรรมการอำนวยการวันอนามัยโลกกระทรวงสาธารณสุข มีมติให้ใช้คำขวัญเป็นภาษาไทยว่า “ให้ความรัก พิทักษ์อนามัย ผู้สูงวัยอายุยืน”

ในส่วนรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญเรื่องนี้ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2525 แต่งตั้งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติขึ้น โดยมี ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ เป็นกรรมการ และเลขาธิการ ผู้แทนจากหน่วยราชการองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายวางแผน และดำเนินกิจกรรมระดับชาติที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุซึ่งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น 7 สาขา เพื่อดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. คณะอนุกรรมการ การศึกษาวิจัย และวางแผนระยะยาวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
2. คณะอนุกรรมการ ประสานงานบริการสุขภาพผู้สูงอายุ
3. คณะอนุกรรมการ สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
4. คณะอนุกรรมการ การศึกษาวัฒนธรรม และกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ
5. คณะอนุกรรมการ วิเทศสัมพันธ์เรื่องผู้สูงอายุ
6. คณะอนุกรรมการ ประชาสัมพันธ์กิจการผู้สูงอายุ

ในปี พ.ศ. 2525 คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2525 กำหนดให้วันที่ 13 เมษายนของทุกปีเป็นวันผู้สูงอายุแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติ มีปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุของทุกปีตามแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ (พ.ศ. 2525-2544)

คณะอนุกรรมการการศึกษาวิจัย และวางแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ มีอธิบดีกรมการแพทย์ เป็นประธาน ได้จัดทำแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ (พ.ศ. 2525-2544) โดยคำนึงถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุด้านมนุษยธรรม ด้านการพัฒนา และด้านการศึกษาเป็นหลัก แผนนี้ประกอบด้วยนโยบาย และมาตรการ 5 ด้าน คือ

1. ด้านสุขภาพอนามัย
2. ด้านการศึกษา
3. ด้านสังคม และวัฒนธรรม
4. ด้านความมั่นคงทางรายได้ และการทำงาน
5. ด้านสวัสดิการสังคม

จึงกล่าวโดยภาพรวมได้ว่า ในแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ (พ.ศ. 2525-2544) โดยเน้นนโยบาย 5 ด้าน ด้านสุขภาพอนามัย การศึกษา สังคมวัฒนธรรม ความมั่นคงทางรายได้ และสวัสดิการสังคม เป็นหลัก

แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุระดับชาติ

จากแนวคิดเรื่องสวัสดิการสังคมรวมถึงระบบการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุทั้งขององค์การสหประชาชาติที่ส่งผลต่อการกำหนดให้ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศในโลกนำไปใช้เป็นหลักการในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามกฎหมายที่ประกาศใช้ในราชอาณาจักรไทยมีหลายระดับที่กำหนดให้รัฐบาลกระทรวงหน่วยงานองค์การต่าง ๆ ต้องจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยดังมีลำดับกฎหมายบัญญัติให้ต้องจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 บัญญัติในมาตรา 71

รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคมจัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสมส่งเสริม และพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรง และมีจิตใจเข้มแข็งรวมตลอดทั้งส่งเสริม และพัฒนาการศึกษาให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รัฐพึงส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และความสามารถสูงขึ้น

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็กเยาวชนสตรีผู้สูงอายุคนพิการผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมรวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าว

ในการจัดสรรงบประมาณรัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็น และความต้องการที่แตกต่างกันของเพศวัย และสภาพของบุคคลทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรม

เห็นได้ชัดเจนในวรรค 3 รัฐพึงให้ความช่วยเหลือ... ผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมรวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟู และเยียวยาผู้ถูกระทำการดังกล่าวประกอบกับวรรค 4 บัญญัติให้รัฐจัดสรรงบประมาณตามความต้องการที่แตกต่างกันของวัย อย่างเป็นธรรม

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้ว ยังปรากฏในกฎหมายลำดับรองลงมา (กฎหมายลูก) เรียกว่า พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ บัญญัติไว้ดังนี้ มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

ผู้สูงอายุหมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

มาตรา 11 ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาลเป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย สำหรับคนวัยชราถือเป็นสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลที่ได้มาตรฐานทั่วถึงมีประสิทธิภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2. ด้านรายได้เป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านการสร้างรายได้ ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้มีรายได้ และพัฒนาศักยภาพตัวเองได้อย่างต่อเนื่องเช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดบริการข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนรวมถึงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. ด้านที่อยู่อาศัยเป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยเป็นสวัสดิการสำหรับคนวัยชราเช่น โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย ที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา

4. ด้านนันทนาการเป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านนันทนาการสำหรับคนวัยชรา ได้แก่การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ โครงการสวนสาธารณะ และที่พักผ่อนหย่อนใจ

5. ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวผู้ดูแล และการคุ้มครองเป็นส่งเสริมความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินสำหรับคนวัยชรา ประกอบด้วยการจัดบริการด้านรักษาความสงบ และความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ยานพาหนะส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับการทารุณกรรมถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

6. ด้านการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุนเป็นการจัดให้มีบริการ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม ในด้านกฎหมายการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษสำหรับผู้ดูแล รวมทั้งรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐเอกชนภาคประชาสังคม ร่วมสนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้สูงอายุมีโอกาส ดูแล เพื่อการอยู่ร่วมในสังคมอย่างเท่าเทียม

สรุปเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ มุ่งคุ้มครอง และเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีสัญชาติไทยให้เป็นผู้มีสิทธิในด้านแพทย์ และสาธารณสุขด้านการศึกษาด้านการประกอบอาชีพ ด้านการฝึกอาชีพ/การจัดหาตลาดสินค้า ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางด้านการท่องเที่ยวด้านกีฬา และนันทนาการด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ด้านการช่วยเหลือในทางคดี ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทารุณกรรม/การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง/การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกแสวงหาประโยชน์มิชอบด้วยกฎหมาย

การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาครอบครัวช่วยเหลือด้านอาหาร และเครื่องนุ่งห่มการช่วยเหลือผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย และการช่วยเหลือเงินสงเคราะห์จัดการศพ ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ ด้านลดหย่อนภาษีเงินได้ และการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้บริจาคทรัพย์สินเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ หน่วยงานรัฐทั่วประเทศได้ให้การยกเว้นหรือลดค่าเข้าชมสถานที่ ทั้งนี้ถือเป็นสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อาทิ กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ องค์การสาธารณสุข ประโยชน์ รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นโยบายรัฐบาลด้านผู้สูงอายุ

ประเทศไทยมีนโยบายรัฐบาลมุ่งด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ พิจารณาได้จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐบาลต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ก่อนรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 คำแถลงดังกล่าวปรากฏในหัวข้อที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ ดังมีนโยบายที่จะดำเนินการปรากฏในหัวข้อย่อยที่ 3.3 และ 3.4 มีรายละเอียดดังนี้

3.3 ในระยะต่อไป จะพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบสวัสดิการชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ และมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดูแลให้มีระบบการกู้ยืมที่เป็นธรรม และการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ตามอัตภาพ พัฒนาศักยภาพ คู่สมรส และพิทักษ์สิทธิ จัดสวัสดิการช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก

3.4 เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์ และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต โดยจัดการเตรียมระบบการดูแลในบ้าน สถานพักฟื้น และโรงพยาบาล ที่เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

นโยบายรัฐบาลสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) อันเนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุ และสัดส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ในอัตราที่รวดเร็วทำให้โครงสร้างประชากรประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะ สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) อันมีผลต่อสภาพทางสังคมเศรษฐกิจ การจ้างงานตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพ และสังคมอย่างต่อเนื่อง การกำหนดแผนระยะยาวที่เหมาะสม เป็นรูปธรรมสำหรับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนา จึงมีการกำหนดเป็นแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 ด้วยความตระหนักและคำนึงถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ โดยมีแนวความคิดที่มุ่งหมายเพื่อ

1. สร้างหลักประกันในวัยสูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม

2. ผู้สูงอายุมีคุณค่า และศักยภาพ สมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีส่วนร่วมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3. ผู้สูงอายุมีศักดิ์ศรี และสมควรดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพ ที่สมเหตุสมผล และสมวัย

4. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคม และถึงแม้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งประสบความทุกข์ยาก และต้องการการเกื้อกูลจากสังคม และรัฐ แต่ก็เพียงบางช่วงเวลาของวัยสูงอายุเท่านั้น

วิสัยทัศน์ ภายใต้อาณัติผู้สูงอายุ กำหนดวิสัยทัศน์ ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม โดย

1. ประชากรผู้สูงอายุที่มีสถานภาพดี (สุขภาพดีทั้งกาย และจิต ครอบครัวอบอุ่นมีสังคมที่ดี มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการ และการบริการที่เหมาะสมอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีพึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูล และข่าวสารอย่างต่อเนื่อง)

2. ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยาก และต้องการการเกื้อกูล หากมีการดำเนินการที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ส่วนใหญ่ดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

3. ครอบครัว และชุมชนเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ

4. ระบบสวัสดิการ และบริการจะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้สามารถดำรงอยู่กับครอบครัว และชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ

5. รัฐต้องส่งเสริม และสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบบริการ
วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุ ในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม

2. เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการ และมีการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

3. เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีพึ่งตนเอง ได้มีคุณภาพชีวิต และหลักประกัน

4. เพื่อให้ประชาชนครอบครัวชุมชนองค์กรภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมในการกิจด้านผู้สูงอายุ

5. เพื่อให้มีกรอบ และแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชน ชุมชนองค์กรภาครัฐ และเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่างประสาน และสอดคล้องกัน

ยุทธศาสตร์

จัดแบ่งเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3มาตรการหลัก

- 1.1 มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ
- 1.2 มาตรการการให้การศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.3 มาตรการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่า และศักดิ์ศรีผู้สูงอายุ

2. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6มาตรการหลัก

- 2.1 มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น
- 2.2 มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ
- 2.3 มาตรการส่งเสริมด้านการทำงาน และการหารายได้ของผู้สูงอายุ
- 2.4 มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
- 2.5 มาตรการส่งเสริม สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถเข้าถึงข่าวสาร และสื่อ
- 2.6 มาตรการส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และปลอดภัย

3. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ มี 4มาตรการหลัก

- 3.1 มาตรการคุ้มครองด้านรายได้
- 3.2 มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ
- 3.3 มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
- 3.4 มาตรการระบบบริการ และเครือข่ายการเกื้อหนุน

4. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2มาตรการหลัก

- 4.1 มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
- 4.2 มาตรการส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

5. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวล และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 4มาตรการหลัก

- 5.1 มาตรการสนับสนุน และส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวล และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ

5.2 มาตรการสนับสนุน และส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการ และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม

5.3 มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

5.4 มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านการผู้สูงอายุให้เป็นระบบ และทันสมัย จากยุทธศาสตร์ของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และประยุกต์ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559 มาตรา 71 วรรค 3 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 (6) รวมทั้งนโยบายรัฐบาลผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งบัญญัติ และกำหนดให้องค์การที่เกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงกำหนดสวัสดิการ ไว้ 6 ด้านตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 3 มาทำการศึกษาในครั้งนี้ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาลเป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านสุขภาพอนามัย สำหรับคนวัยชราถือเป็นสิทธิที่จะได้รับการรักษาพยาบาลที่ได้มาตรฐานทั่วถึงมีประสิทธิภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2. ด้านรายได้เป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านการสร้างรายได้ ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้มีรายได้ และพัฒนาศักยภาพตัวเองได้อย่างต่อเนื่องเช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจัดบริการข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนรวมถึงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. ด้านที่อยู่อาศัยเป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยเป็นสวัสดิการสำหรับคนวัยชราเช่น โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย ที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา

4. ด้านนันทนาการเป็นการจัดบริการเพื่อพัฒนา และส่งเสริมความมั่นคงด้านนันทนาการ สำหรับคนวัยชรา ได้แก่การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ โครงการสวนสาธารณะ และที่พักผ่อนหย่อนใจ

5. ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวผู้ดูแล และการคุ้มครองเป็นส่งเสริมความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินสำหรับคนวัยชรา ประกอบด้วยการจัดบริการด้านรักษาความสงบ และความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ยานพาหนะส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ

และเอกชนให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับการทารุณกรรมถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายถูกต้องทั้ง เป็นต้น

6. ด้านการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุนเป็นการจัดให้มีบริการ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม ในด้านกฎหมายการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้สิทธิพิเศษ สำหรับผู้ดูแล รวมทั้งรณรงค์ให้ทั้งภาครัฐเอกชนภาคประชาสังคม ร่วมสนับสนุน ส่งเสริม ให้ผู้สูงอายุมีโอกาส ดูแล เพื่อการอยู่ร่วมในสังคมอย่างเท่าเทียม

ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2560-2564 กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ได้มียุทธศาสตร์กระทรวง ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ โดยการผลักดันให้เกิดสังคมสวัสดิการกับการที่ประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged society) ซึ่งกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยเรื่อง การจัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ โดยแบ่งเป็น 2 กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดระบบสวัสดิการที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ กลยุทธ์ที่ 4.1 สร้างสมดุลระหว่างสวัสดิการแบบถ้วนหน้า (Universal) และแบบมุ่งเป้า (Targeted)

แผนงานที่ 4.1.1 สร้างความคุ้มครองทางสังคมพื้นฐานขั้นต่ำให้กับประชาชนทุกคน สร้างตาข่ายการคุ้มครองทางสังคม เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการ และสิทธิทางสังคมขั้นพื้นฐานที่พึงได้รับ การให้ความช่วยเหลือเป็นการชั่วคราวเมื่อเกิดผลกระทบทางสังคมโดยมุ่งเป้าหมายภาพใหญ่ของประเทศไทย โดยเฉพาะการลดความเหลื่อมล้ำ ทั้งนี้จากข้อจำกัดของทรัพยากร ทุกภาครัฐจะมุ่งให้เกิดสวัสดิการย่อมต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ทางออกคือ การวางยุทธศาสตร์แบบขั้นบันไดให้มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อาทิการค่อย ๆ เพิ่มประเภทสวัสดิการ บางอย่างจนถึงระดับที่เพียงพอต่อความจำเป็น และตรงกลุ่มเป้าหมาย

แผนงานที่ 4.1.2 กำหนดนโยบายเฉพาะ ที่เหมาะสมกับระดับความจำเป็นของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 4.2 เสริมศักยภาพเพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดสวัสดิการ ตามแนวคิดสังคมสวัสดิการที่เสนอให้ภาคส่วนอื่น ๆ ของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับภาระในการจัดสวัสดิการ เช่น การตั้งกองทุนเติมเต็มชีวิตเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ ร่วมระดมทุน การร่วมทุนระหว่างภาครัฐ และเอกชน (Public Private Partnership: PPP)

แผนงานที่ 4.2.1 การสร้างหุ้นส่วนการพัฒนาด้านสวัสดิการ (การเข้าร่วมให้บริการสวัสดิการ โดยชุมชน ภาคธุรกิจ และท้องถิ่น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

แผนพัฒนาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดแผนการเพิ่มเพิ่มการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุดอย่างเพียงพอ และเหมาะสมอาชีพเพิ่มเบี้ยคนพิการ และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่ยากจนให้เพียงพอที่จะดำรงชีพได้สนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัย และระบบสาธารณสุขโลกให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาชุมชนแออัดในเมืองสนับสนุนชุมชนให้มีการจัดบริการตามความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 77)

นอกจากนี้ ยังกำหนดไว้ในแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของภาคเหนือที่เร็วกว่าระดับประเทศ 10 ปี (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 173)

1. ส่งเสริมการสร้างรายได้ และการมีงานทำของผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่องโดยดำเนินการในรูปแบบของกลุ่มอาชีพ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. พัฒนานวัตกรรมดูแลผู้สูงอายุระยะยาวเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้รวมทั้งแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้ดูแลผู้สูงอายุ
3. สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว และชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดสวัสดิการได้อย่างยั่งยืน และเป็นโครงข่ายการคุ้มครองของสังคมให้กับผู้สูงอายุ

การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุระดับท้องถิ่น

ประชากรผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้สิทธิจากการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559 (ฉบับประชามติ อยู่ในขั้นตอนรอลงพระปรมาภิไธย) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2560-2564 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แล้ว สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่อาศัยในท้องถิ่นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้รับการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นภารกิจ และหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการจัดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน ดังได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีรายละเอียดดังนี้คือ

พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (1)...

(10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรีคนชรา และผู้ด้อยโอกาส
บัญญัติในมาตรา 16 เป็นการกระจายอำนาจ และกำหนดเป็นหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยระบุในวงเล็บ 10 ให้ต้องการจัดระบบการบริการสาธารณะที่เน้นในเรื่องการสังคมสงเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนชรา (ผู้สูงอายุ) โดยกล่าวรวมไว้กับกลุ่มเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่สอดคล้องรองรับกันในมาตรา 17 (24) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจ และหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ดังนั้นการจัดทำกิจการที่ว่านี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดทำเอง หรือมอบอำนาจ หน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตปกครองของจังหวัดนั้น ในที่นี้อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ปรากฏในมาตรา 17 (27) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรีคนชรา และผู้ด้อยโอกาส

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่สำหรับท้องถิ่นไว้ในมาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้... (1)

(7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ*

*แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542

มาตรา 53* ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมือง มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 ...

(2)...

*แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517

มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

(1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53

(2)...

พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการ และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

(1)...

(6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรีเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่เช่นเดียวกับ เทศบาล ตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร ดังที่นำมากล่าวไว้นี้ เป็นการนำภาพมาฉายให้เห็นว่า ผู้สูงอายุสมควรได้รับการสงเคราะห์ และได้รับการพัฒนาในท้องถิ่นทุกระดับ

ในฐานะผู้สูงอายุ เป็นบุคคลที่ต้องได้รับการดูแล พัฒนา ปกป้อง เพื่อให้มีความมั่นคงในการดำรงชีพเพียงพอ ซึ่งบางคนอาจประสบปัญหาสุขภาพ ปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการขาดรายได้ ปัญหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น การที่ผู้สูงอายุอาจต้องประสบปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องจัดการสังคมสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อนของผู้สูงอายุรวมถึงพัฒนาผู้สูงอายุให้สามารถมีศักยภาพสูงขึ้น

สรุปภาพรวมสำหรับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล โดยกฎหมายได้บัญญัติเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะให้กับผู้สูงอายุด้วยการจัดกิจการสังคมสงเคราะห์ ในลักษณะการพัฒนารวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาผู้สูงอายุด้วยบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวข้างต้น

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแล และจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติฉบับต่าง ๆ ได้กำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจ และหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ เพื่อส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุได้แก่การจ่ายเบี้ยยังชีพซึ่งจ่ายแก่ผู้สูงอายุทุกคนแบบ ขึ้นบันไดตามอายุเป็นรายเดือน 600, 700, 800, และ 1,000 บาทยกเว้นข้าราชการบำนาญ และผู้ที่ได้ค่าตอบแทนเป็นรายเดือนจากภาครัฐการจัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้านการดำเนินการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน และการดำเนินงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพในการส่งเสริม และดูแลทางด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ฯลฯ

สรุป จากภารกิจที่กฎหมายบัญญัติดังกล่าวได้มาข้างต้นย่อมส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจสำคัญ คือ งานสวัสดิการสังคมงานสังคมสงเคราะห์การพัฒนา และส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนชรา (ผู้สูงอายุ) ซึ่งมีแนวโน้มของปัญหามากขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างประชากร ดังคาดการณ์ว่า ในปี 2573 ประเทศไทยจะมีประชากรกลุ่มนี้ไม่น้อยกว่า 11 ล้านคน ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่าง ๆ ควรมีการศึกษาความต้องการด้านจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุให้เหมาะสมได้ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน และการเผชิญต่อปัญหาที่คาดการณ์ไว้ เพื่อไม่ให้เกิดขึ้น หรือลดความรุนแรงหากเกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้นำสวัสดิการที่กำหนดไว้ทั้ง 6 ด้านอย่างชัดเจนในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 3 มาทำการศึกษาในครั้งนี้มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล
2. ด้านรายได้
3. ด้านที่อยู่อาศัย
4. ด้านนันทนาการ
5. ด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวผู้ดูแล และการคุ้มครอง
6. ด้านการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุน

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่การพัฒนาชุมชน และการปกครองระบบประชาธิปไตยนอกจากความสำคัญแล้วการปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นเรื่องจำเป็น เพราะสังคมที่กว้างใหญ่มีอาณาเขตใหญ่โตย่อมเป็นเรื่องยากที่จะให้รัฐบาลกลางดูแลได้ทั่วถึงจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นได้ช่วยเหลือตนเองความสำคัญ และความจำเป็นของการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสรุปได้ดังนี้

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (ม.ป.ป.) ภายในรัฐสมัยใหม่ การรวมศูนย์อำนาจมีขีดจำกัด เนื่องจากการบริหารปกครองประเทศที่ประกอบไปด้วยประชากรมากมาย และพื้นที่อันกว้างไกล โดยรัฐบาลที่ศูนย์กลางแต่เพียงสถาบันเดียวย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก หรือเกิดสภาพของความ “ไม่ประหยัดในเชิงขนาด” (Diseconomies of scale) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายเทอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้อยู่ในมือขององค์กรหรือสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไป ด้วยเหตุนี้ คุณค่า และความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

1. การปกครองท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อปัญหา และความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการเมืองการปกครองจำนวนเล็ก ๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหาร และการปกครองที่มีลักษณะของการรวม

ศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการ และปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัว และปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือ การสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มาจัดทำบริการ และแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย (Democratic accountability)

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้ และการแข่งขันในทางการเมือง ตามวิถีทาง และตามกติกา ในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร และที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชน และในที่สุดจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้ และการที่ปกครองท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้ประชาชน

3. สร้างการมีส่วนร่วม (Participation) การมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น หรือในระดับภูมิภาค ย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ได้มากกว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนของตน และการเข้ามาบริหารกิจการสาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนด้วยตัวเอง จะเป็นผลให้ประชาชนเหล่านี้ได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครองตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของ “ความเป็นพลเมือง” ในหมู่ประชาชน

4. สร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์ และในทางการเมือง ย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่น อาจจะไม่ได้รับการยอมรับ ในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับ และเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจในทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรม

5. ดำรงหลักเสรีภาพ (Liberty) หากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย ในทางตรงข้าม การกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการให้อำนาจมีการกระจายออกสู่อำนาจอื่น ๆ อันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจซึ่งกัน และกัน (Checks and balances) ระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง

ลิจิต ซีรเวคิน (2548, หน้า 335) กล่าวว่าไว้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในแง่ที่ว่าผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น และผู้นำส่วนท้องถิ่นย่อมจะเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่นดังนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีผลสำคัญคือทำให้ท้องถิ่นรู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐบาลกลางเป็นแต่เพียงหน่วยส่งเสริมด้วยงบประมาณบางส่วน และด้วยความรู้ทางเทคนิคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาชนบทซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลนั้นจำเป็นจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ธีรวุฒิ โสภิญญกุล (2550, หน้า 21) กล่าวว่าไว้ว่าการปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการปกครองประเทศหลายประการกล่าวคือ

1. การปกครองท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลส่วนกลาง เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์กรกระจายไปทั่วพื้นที่ของประเทศมีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นจึงสามารถทำหน้าที่แทนรัฐบาลกลางได้ดี

2. การปกครองท้องถิ่นช่วยตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีกว่ารัฐบาลกลาง

3. การปกครองท้องถิ่นช่วยให้การเรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนทำให้ประชาชนได้ฝึกฝนเรียนรู้สร้างจิตสำนึกรวมทั้งวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในระบอบการปกครองการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. การปกครองท้องถิ่นช่วยเป็นแหล่งฝึก และสร้างผู้นำทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักการเมืองได้ฝึกทักษะในการบริหาร และการดำเนินกิจกรรมของท้องถิ่นก่อนจะไปทำหน้าที่ในระดับชาติดังจะเห็นได้จากกรณีที่นักการเมืองท้องถิ่นจำนวนมากพัฒนาตนเองไปเป็นนักการเมืองระดับชาติ

5. การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาท้องถิ่นชนบทเพื่อการพึ่งพาตนเองแทนที่จะคอยพึ่งพิงการช่วยเหลือจากส่วนกลาง

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครอง

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะต้องพิจารณาถึงกำลังงบประมาณกำลังเงินกำลังคนกำลังความสามารถของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และหน้าที่ความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริงหากเกินกว่าภาระหรือเป็นนโยบายซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการเช่นงานทะเบียนที่ดินการศึกษาในระดับอุดมศึกษาการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการมีข้อพิจารณาดังนี้ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ม.ป.ป.)

1. เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนได้แก่การก่อสร้างถนนสะพานสวนหย่อมสวนสาธารณะการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

2. เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันรักษาความปลอดภัยเช่นงานดับเพลิง

2.1 เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมด้านนี้มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่นมากเช่นการจัดให้มีหน่วยบริหารทางสาธารณสุขจัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็ก และคนชรา เป็นต้น

2.2 เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ท้องถิ่นหากปล่อยให้ประชาชนดำเนินการเองอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรจะเป็นจัดให้มีโรงรับจำนำการจัดตลาด และงานต่าง ๆ ที่มีรายได้โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชน

จากหน้าที่ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในข้อที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าเทศบาลเมืองแสนสุขที่ผู้วิจัยทำการศึกษาในครั้งนี้มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลจัดการสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ

แนวคิดการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2546) ได้กล่าวว่า การปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น (Local self government) เป็นการปกครองที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในอดีต เรียกว่าเป็น “การเมืองชุมชนแบบธรรมชาติ” (Nature หรือ Community politics) โดยสภาพการเมืองธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อมนุษย์รวมตัวกันเป็นชุมชนทางการเมือง ในแต่ละชุมชนจะมีความแตกต่างหลากหลายกันออกไปในสังคมขนาดเล็ก เช่น สังคมแบบล่าสัตว์ และเก็บหาอาหาร สังคมชนเผ่าหรือสังคมเกษตรกรรม ระบบเครือญาติหรือความเป็นญาติพี่น้องมีอิทธิพลครอบงำระบบการผลิต และการแบ่งปันทรัพยากร การจัดตั้งองค์กรสังคม สมักรพรรคพวก และระบบการเมือง ตลอดจนครอบคลุมความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดเอาไว้

ในสังคมชนาไทย กลุ่มเครือญาติเป็นพื้นฐานสำคัญของข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมภายในชุมชนตลอดมาทุกยุคสมัย สมาชิกของกลุ่มเครือญาติที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน และหมู่บ้านใกล้เคียงจะเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความใกล้ชิดสนิทสนม สนับสนุน และช่วยเหลือเกื้อกูลมากกว่าเพื่อนบ้านหรือชาวบ้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องด้วยสายสัมพันธ์ทางเครือญาติ

อาจกล่าวได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานในทางประวัติศาสตร์ของสังคม จนสามารถกล่าวได้ว่าท้องถิ่นดั้งเดิมนี้มีสิ่งที่เรียกว่า Local self government อยู่แล้ว หากอยู่ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal) คือ การปกครองในรูปแบบของเครือญาติ วงศ์วาน ตระกูล มีผู้หลักผู้ใหญ่เป็นผู้ดูแล หรือในการปกครองระดับหมู่บ้านหรือชุมชน

ในประเทศยุโรปส่วนใหญ่มีระบบการปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานในทางประวัติศาสตร์ของสังคมที่ค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนจนเป็นระบบรัฐในยุคปัจจุบัน ในหลายประเทศยังคงมีระบบการ

ปกครองท้องถิ่นที่มีเค้าโครงหรือร่องรอยในทางประวัติศาสตร์ซึ่งอาจไม่ได้มีบทบาทในทางสังคม
อีก เช่น ระบบแพริช ในประเทศอังกฤษ เป็นต้น ดังนั้น ที่มาของระบบการปกครองท้องถิ่นใน
ประเทศยุโรปจึงมีพื้นฐานในทางประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ และนับได้ว่าเป็นระบบการปกครองที่
เกิดขึ้นก่อนที่จะมีระบบรัฐ และการปกครองประเทศ

ทั้งนี้ สภาพของชุมชนที่เกิดขึ้นในยุคดั้งเดิมเหล่านี้เกิดก่อนระบบรัฐ และอำนาจอธิปไตย
แห่งรัฐ แม้ว่าในที่สุดแล้วชุมชนต่าง ๆ จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไปแล้วก็ตาม ชุมชนเหล่านี้ คือ
การรวมตัวของสังคมอย่างเป็นธรรมชาติก่อนที่จะได้มีการจัดระบบสังคมในทางการเมืองการ
ปกครองตามอุดมคติในทางการเมือง การจัดระบบเศรษฐกิจ และสังคมในยุคสมัยใหม่ที่
เปลี่ยนแปลงไป ข้อเสียของการปกครองตนเองในรูปแบบนี้ ได้แก่ ไม่มีความยั่งยืนแน่นอน และไม่
มีระบบกฎหมายเพื่อรองรับอำนาจของผู้ปกครอง

การกระจายอำนาจเป็นการปกครองที่รัฐ และรัฐบาลกลางได้สละอำนาจ หรือมอบอำนาจ
การตัดสินใจในทางการเมืองการปกครอง และการบริหารของส่วนกลางให้แก่องค์กรอื่นอย่างเป็นทางการ
ทั้งนี้ มีการประกาศหลัก และแนวทางการมอบอำนาจนั้นไว้เป็นกฎหมาย หรือโดยนโยบายที่สำคัญ
ของประเทศ และองค์กรที่สามารถรับมอบอำนาจจากรัฐบาลกลาง มีความเป็นอิสระในการ
ตัดสินใจ สามารถมีทรัพย์สิน มีงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน รวมทั้งมีบุคลากร ตลอดจน
จนถึงผู้บริหาร และสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยทำหน้าที่ให้บริการประชาชน
ภายในอาณาบริเวณหนึ่ง ๆ ที่มีความชัดเจนแน่นอน องค์กรที่สามารถรับมอบอำนาจ ที่รัฐบาลกลาง
สละอำนาจมาให้นี้ได้เรียกว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

การปกครองท้องถิ่นแบบกระจายอำนาจ นอกจากจะมุ่งประโยชน์ไปที่การพัฒนา
ศักยภาพของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มี “ส่วนร่วม” ในการปกครองตนเองแล้ว
ยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นวิธีการปกครอง และการบริหารประเทศอย่างใหม่ มีการกระจาย
อำนาจภารกิจหน้าที่การงานที่เป็นภารกิจพื้นฐานจากรัฐบาลกลางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้
กระทำการแทน เช่น การรักษาความสะอาด การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาขั้นประถม
 เป็นต้น การกระจายภารกิจหน้าที่ คือ การถ่ายโอนงานให้กระทำการแทนรัฐบาลกลาง และบางเรื่อง
รัฐบาลกลางก็มักตัดสินใจให้องค์กรเอกชนรับทำงานแทนรัฐบาลกลาง เช่น การไปรษณีย์ และการ
ขนส่ง เป็นต้น

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ที่มากน้อยเพียงใด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในรัฐเดี่ยวยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลางเสมอ

รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

มีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ (ธีรวุฒิ โสภิญญกุล, 2550)

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วประเทศทุกจังหวัดมี 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

2. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีการบริหารจัดการไม่เหมือนกับรูปแบบทั่วไปจะมีขึ้นเป็นกรณี ๆ ไปส่วนใหญ่จะเป็นเขตเมืองใหญ่เช่นเมืองหลวงหรือเมืองท่องเที่ยวซึ่งไม่เหมาะสมที่จะใช้รูปแบบทั่วไปมาใช้ในการปกครองปัจจุบันมีกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาที่เป็นประเภทนี้

เทศบาล

เทศบาลโดยทั่วไปหมายถึงท้องถิ่นที่มีความเป็นเมืองหรือมีศูนย์กลางของความเป็นเมืองอย่างเห็นได้ชัดจนซึ่งไม่มีความจำเป็นจะต้องเป็นท้องที่ตามเขตการปกครองส่วนภูมิภาคแต่อย่างไรก็ตามที่เทศบาลนั้นอยู่ภายใต้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชื่อว่าเทศบาลโดยองค์กรของเทศบาลต้องมีสภาเทศบาล และมีคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีแล้วแต่กรณีซึ่งเทศบาลในประเทศไทยแบ่งออกเป็นสามระดับคือ

1. เทศบาลนครคือเขตท้องถิ่นชุมชนที่มีประชากรรวมกัน 50,000 คนขึ้นไปทั้งมีรายได้อันสมควรในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล

2. เทศบาลเมืองคือเขตท้องถิ่นชุมชนที่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นที่มีประชากรรวมกัน 10,000 คนขึ้นไปทั้งมีรายได้อันสมควรในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล

3. เทศบาลตำบลคือเขตท้องถิ่นชุมชนที่มีประชากรรวมกัน 5,000 คนขึ้นไปทั้งมีรายได้อันสมควรในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาลหรือเป็นสุขาภิบาลเดิมมาก่อนการยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล และแม้ว่า “เทศบาลตำบล” จะมีชื่อเรียกคล้ายกันหรือชื่อเดียวกับ “ตำบล” แต่เทศบาลตำบลไม่จำเป็นจะต้องครอบคลุมตำบลเพียงตำบลเดียวหรือไม่จำเป็นต้องครอบคลุมตำบลตามชื่อเทศบาลนั้นเช่นเทศบาลตำบลแม่สายครอบคลุมบริเวณเมืองต่อเนื่องระหว่างตำบลเวียงพางคำ และตำบลแม่สายพื้นที่นอกเหนือท้องที่เทศบาลนี้มีฐานะเป็นท้องที่ตำบลซึ่งต่อมาแยกขึ้นเป็นเทศบาลภายหลัง

โดยท้องที่เทศบาลทั้งสามรูปแบบนี้จำเป็นจะต้องมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเขตชุมชนนั้น ๆ ขึ้นเป็นเทศบาลในแต่ละระดับชั้นด้วยดังนั้นในทางปฏิบัติท้องถิ่นบางแห่งอาจจะผ่านเกณฑ์ทั้งด้านประชากร และรายได้แล้วแต่ยังมีสถานะเป็นองค์กรในระดับที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นอยู่เนื่องด้วยยังไม่มีกรยกฐานะ

สำหรับเขตเทศบาลเมือง (บางแห่ง) และเขตเทศบาลนครจะแบ่งเขตการปกครองย่อยลงเป็นชุมชนซึ่งมีฐานะเท่ากับหมู่บ้านในระบบการปกครองส่วนภูมิภาค โดยชุมชนจะไม่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และกำนันซึ่งเป็นตำแหน่งของระบบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และพิเศษสำหรับเขตเทศบาลนครขนาดใหญ่หลายแห่งเช่นนครเชียงใหม่ นครหาดใหญ่ เมืองพัทยา และนครนนทบุรีมีเขตการปกครองในระดับแขวงซึ่งเป็นการรวมชุมชนหลาย ๆ ชุมชนเข้าด้วยกันโดยแขวงนี้ไม่ได้มีอาณาเขตตามเขตตำบลแต่อย่างใด

ท้องที่ตำบลโดยทั่วไปคือส่วนท้องที่ชนบทหรือกิ่งเมืองที่มีการกระจายตัวของประชากรอย่างหลวม ๆ แต่อาจจะมีเขตชุมชนที่มีประชากรหนาแน่นกว่าจุดอื่น ๆ ในท้องที่ด้วยในทางปฏิบัติท้องที่ตำบลคือท้องที่ส่วนที่เหลือจากท้องที่เทศบาล โดยจะมีอาณาเขตครอบคลุมท้องที่ตำบลตามอย่างการปกครองส่วนภูมิภาคเป็นหลักแต่หากพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใดที่อยู่ในเขตท้องที่เทศบาลแล้วก็จะอยู่นอกเหนือจากเขตพื้นที่ของท้องที่ตำบลกล่าวคือหากมีตัวเมืองอยู่ระหว่างกลางของเขตตำบล (ส่วนภูมิภาค) ในสองตำบลซึ่งเขตตัวเมืองนั้นได้รับการยกฐานะเป็นท้องที่เทศบาลแล้วพื้นที่ส่วนที่เหลือที่ไม่เต็มตำบลคือท้องที่ตำบลซึ่งจะอยู่ภายใต้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชื่อว่าองค์การบริหารส่วนตำบล โดยต้องมีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารทั้งนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจไม่ได้ดูแลท้องที่ตำบลเดียวในทางทฤษฎีอาจจะดูแลสองตำบลหรือมากกว่าก็ได้ทั้งนี้กฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุจำนวนประชากรในการจัดตั้งท้องที่บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้

ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่อุดหนุนท้องถิ่น (เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล) ในการดำเนินกิจการที่ท้องถิ่นไม่สามารถทำได้โดยอาจจะเป็นโครงการขนาดใหญ่เกินขอบเขตอำนาจของท้องถิ่นหรืออาจเป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ส่วนรวมของทุกท้องถิ่นในจังหวัดเดียวกันเช่นการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ เป็นต้น

โดยจากข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในข้างต้นผู้วิจัยพยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ บทบาท หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ที่การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุนั้นจะต้องเป็นหน้าที่ของเทศบาลเมืองแสนสุข ซึ่งข้อมูลทั่วไปทางการปกครองของเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี นั้นจะแสดงให้หัวข้อถัดไป

ลักษณะการปกครองของเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี

สภาพทั่วไป

1. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออกมีลักษณะภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนภูมิประเทศลาดเอียงจากด้านทิศตะวันออกลงสู่ชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันตก และทิศเหนือมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นทั้งแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

เทศบาลเมืองแสนสุขตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรีห่างจากกรุงเทพมหานคร ระยะทางประมาณ 74 กิโลเมตรห่างจากตัวเมืองชลบุรีประมาณ 13 กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อกับท้องที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลเหมืองอำเภอเมืองชลบุรี

ทิศตะวันตกจรดอ่าวไทย

ทิศเหนือติดต่อกับอ่าวไทยตำบลบ้านปึกตำบลห้วยกะปิ และตำบลเสม็ด

ทิศใต้ติดต่อกับตำบลบางพระอำเภอสรรพยา และตำบลเหมืองอำเภอเมืองชลบุรี

เขตการปกครองเทศบาลเมืองแสนสุขเดิมตำบลแสนสุขครอบคลุม 15 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 12.5 ตารางกิโลเมตร และมีการขยายพื้นที่ความรับผิดชอบเป็น 20 หมู่บ้านรวมตำบลเหมือง (บางส่วน) และตำบลห้วยกะปิ (บางส่วน) ปัจจุบันยกเลิกหมู่บ้านใช้ระบบถนน/ ตรอก/ ซอยแทน ปัจจุบันเทศบาลเมืองแสนสุขมีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล คือ ตำบลแสนสุขทั้งตำบลตำบลเหมือง (บางส่วน) และตำบลห้วยกะปิ (บางส่วน) รวมพื้นที่ปัจจุบันทั้งสิ้น 20.268 ตารางกิโลเมตร หรือราว 12,667.5 ไร่

2. โครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมขนส่งสามารถติดต่อกับภายนอกเขตเทศบาลได้ทั้งทางบก และทางน้ำ สภาพพื้นที่มีลักษณะสี่เหลี่ยมผืนผ้าวางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้พื้นที่ด้านตะวันตกถูกขนาบด้วยอ่าวไทยทำให้แนวถนนสายสำคัญวางแนวในทางทิศเหนือ-ใต้

การจัดการขนส่งมวลชน บริการรถตู้ และรถรับจ้างขนาดเล็ก

การสื่อสาร และโทรคมนาคม

สถานีวิทยุโทรทัศน์ 1 สถานี (แสนสุขวิชั่น)

สถานีวิทยุชุมชน 2 สถานี

ระบบเสียงตามสาย 1 แห่ง (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเทศบาลเมืองแสนสุข)

ไปรษณีย์โทรเลข 2 แห่ง

ชุมสายโทรศัพท์ 9 แห่ง โทรศัพท์สาธารณะ 320 คู่

หนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ

หน่วยงานราชการ และอาสาสมัครวิทยุสื่อสารในพื้นที่เทศบาลเมืองแสนสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 โครงสร้างเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร

เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นชุมชนทางการศึกษาการท่องเที่ยว และที่พักอาศัยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายประมาณ ร้อยละ 80 เศรษฐกิจโดยรวมขึ้นอยู่กับภาวะพาณิชย์ยกรรม กิจกรรมด้านการค้าตั้งอยู่หนาแน่นบริเวณตลาดหนองมน และชายหาดบางแสนนอกจากนี้ยังมีอาชีพเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนได้แก่ประมงสวนมะพร้าวฟาร์มกุ้งรับจ้าง และกิจการบริการท่องเที่ยวเช่นให้เช่าจักรยานเรือลากกล้วย (บานาน่าโบ๊ต) สกู๊ตเตอร์เรือใบ เป็นต้น

3.2 เกษตรกรรมในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข

ด้านไม้ผลพืชผลพืชไร่ มีรวมรายได้ต่อปี 14,000,000บาท

ด้านประมงจำนวน 205 ครัวเรือน

ด้านปศุสัตว์จำนวน 211 ครัวเรือน

3.3 การพาณิชย์กรรม และบริการ

สถานีบริการน้ำมัน 2 แห่ง (ปตท. และคาลเท็กซ์ ถนนสุขุมวิท)

ห้างสรรพสินค้า(ห้างแหลมทอง) 1 แห่ง

ตลาดสด(ตลาดหนองมน) 1แห่งตลาดนัด 8 แห่ง

ร้านค้าทั่วไป 550 แห่ง

3.4 สถานประกอบการเทศพาณิชย์

สถานธนาอนุบาลเทศบาลเมืองแสนสุขจำนวน 1 แห่ง

ท่าเทียบเรือ 2 แห่ง คือ ท่าเรือราชนาวิแหลมแท่น และท่าเรือหาดวอนนภา

3.5 สถานประกอบการด้านการบริการ

โรงแรม 16แห่งจำนวน 1,010 ห้อง

เกสต์เฮาส์31แห่งจำนวน 474 ห้อง

ธนาคาร 17 แห่ง

ร้านอาหารตามพ.ร.บ.สาธารณสุข 220 แห่ง

3.6 การอุตสาหกรรม

ลักษณะการประกอบอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข 11 ประเภท 43

โรงงาน จ้างแรงงาน 1,067 คน

3.7 การท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นบริการที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่นตลอดจนช่วยกระตุ้นการลงทุนมากมายเช่น โรงแรม บ้านพักตากอากาศร้านอาหารฯลฯ

4. ด้านสังคม

4.1 ด้านศาสนาประชากรส่วนใหญ่ของเทศบาลเมืองแสนสุขนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 90 และนับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

4.2 ประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข (สถิติ ณ เดือนกันยายน 2559)

ตารางที่ 2-1 ประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข (สถิติ ณ เดือนกันยายน 2559)

ประเภท	ชาย	หญิง	รวมผู้สูงอายุ
อายุ 60 -100 ปี	2,757	3,852	6,609
อายุมากกว่า 100 ปี	-	2	2
รวม	2,757	3,854	6,611

4.3 กีฬา และนันทนาการ

ลานกีฬาอเนกประสงค์ 5 แห่ง

สนามบาสเก็ตบอล 7 แห่ง

ลานอเนกประสงค์ขนาดเล็ก (มหาวิทยาลัยบูรพา) 3 แห่ง

ลานอเนกประสงค์ขนาดใหญ่ (มหาวิทยาลัยบูรพา) 1 แห่ง

สระว่ายน้ำ (มหาวิทยาลัยบูรพา) 1 แห่ง

สนามฟุตบอลมาตรฐาน 4 แห่ง

สนามเทนนิส 7 แห่ง

สนามวอลเลย์บอล 4 แห่ง

สนามตะกร้อ 5 แห่ง

สนามเปตอง 3 แห่ง

โรงยิมเนเซียม 5 แห่ง

สวนสาธารณะ 3 แห่ง

4.4 ด้านสาธารณสุขในเขตพื้นที่

โรงพยาบาลของรัฐบาลสังกัดมหาวิทยาลัย1แห่งจำนวน 100 เตียง

ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยบูรพา

แพทย์จำนวน 24 คน ทันตแพทย์จำนวน 4 คนพยาบาลจำนวน 64 คน

4.5 ด้านการศึกษา

โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 7 โรงเรียน

โรงเรียนระดับประถมศึกษา 8 โรงเรียน

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 6 โรงเรียน

มหาวิทยาลัย 1 แห่ง (มหาวิทยาลัยบูรพา)

ศักยภาพเฉพาะเทศบาลเมืองแสนสุข

1. เมืองสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียง เช่น หาดบางแสน เขาสามมุก เป็นต้น
2. ที่ตั้งมหาวิทยาลัยบูรพาสถาบันการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือบริการสอนระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกนอกจากนี้ยังมีสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลของมหาวิทยาลัยบูรพาซึ่งมีศูนย์การเรียนรู้โลกใต้ทะเลแสดงพันธุ์สัตว์ทะเลนานาชนิด และเปิดให้ประชาชนเข้าชมทุกวัน
3. เป็นศูนย์รวมของผลไม้ทั้งผลิตภัณฑ์อาหารทะเลสด และแปรรูป และขนมหวานนานาชนิดเช่นข้าวหลามขนมจากขนมไทยต่าง ๆ เป็นต้น

4. โรงแรมที่พัก และร้านอาหารหลายแห่งเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
 5. พื้นที่ทะเลที่มีความพร้อมในการส่งเสริมกีฬาทางน้ำเช่นเรือลากด้วยสกี้น้ำ
 6. การคมนาคมติดต่อกับพื้นที่อื่นภายนอกเขตเทศบาลได้ทั้งทางบก และทางน้ำ
- ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมที่จัดขึ้นในพื้นที่

1. ด้านสุขภาพอนามัย

โครงการตรวจสุขภาพประจำปี

โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ

โครงการสาธารณสุขเคลื่อนที่

โครงการขยับกายสบายชีวิ

โครงการอบรมผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมการอนามัย

โครงการอบรม และพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุข

โครงการควบคุมโรคติดต่อเฉพาะ

โครงการจัดหาแพทย์ และพยาบาลมาทำการตรวจรักษาโรค

โครงการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนในเขตเทศบาล

โครงการรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก

2. ด้านการศึกษา

โครงการจัดหาวัสดุการศึกษา

โครงการอาหารกลางวัน โครงการอาหารเสริม (นม)

3. ด้านที่อยู่อาศัย

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์คลองในเขตเทศบาล

โครงการสร้างเสริม และปลูกจิตสำนึกในการจัดการขยะ

4. ด้านรายได้ และการมีงานทำ

โครงการฝึกอบรม และพัฒนาอาชีพ

โครงการจ้างนักเรียน/นักศึกษาทำงานช่วงปิดภาคเรียน

โครงการถนนคนเดิน Walking street

5. ด้านการบริการสังคม

โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

โครงการส่งเสริมเบี้ยยังชีพคนพิการ

โครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์

6. ด้านนันทนาการ

โครงการจัดงานประเพณีก่อพระทรายวันไหลบางแสน

โครงการแห่เทียนพรรษา

โครงการจัดงานประเพณีกฐินท้องถิ่น

โครงการบางแสนย้อนยุค

โครงการแข่งขันกีฬาฟุตบอลเยาวชนสัมพันธ์แสนสุขคัพ

โครงการแข่งขันกีฬาระหว่างชุมชน

โครงการจัดงานบางแสนไบค์วิค

โครงการจัดการแข่งขันบางแสนไทยแลนด์สปีดเฟสตีวัล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิชชาภา มณีวัฒน์ (2558) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วเจ้าของผู้งานใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจระดับความต้องการสวัสดิการ และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอด้วยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิง ได้แก่ การ

ทดสอบค่าที (t-Test) และ One-way ANOVA และจำแนกความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญ ประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีความต้องการของผู้สูงอายุมีต่อสวัสดิการจากเทศบาลตำบลบ้านด่านมากที่สุด คือด้านเบี้ยยังชีพ รองลงมา ด้านอำนวยความสะดวกในการมารับบริการจากเทศบาล ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสาร ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่พักอาศัย และด้านอาชีพ ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้สูงอายุที่มีเพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพหลัก สถานภาพการสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่พักอาศัยต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.05

วรรณิภา สระศรี (2557) ศึกษาเรื่อง แนวทางรองรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ กับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และเพื่อศึกษาแนวทางรองรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิงซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ได้จำนวน 262 คน เพื่อให้มีค่าความคลาดเคลื่อนน้อยลง ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีคำถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสวัสดิการประกันสังคม ด้านสวัสดิการช่วยเหลือสาธารณะ และด้านสวัสดิการบริการสังคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นประเด็น/แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) t-Test และ F-test (One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้สูงอายุมีความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุ มีความต้องการสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับจากด้าน

ที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านสวัสดิการช่วยเหลือสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านสวัสดิการบริการสังคม และด้านสวัสดิการประกันสังคม ตามลำดับ 2. ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้านเพศ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้าน อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางรองรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ดังนี้ 3.1 แนวทางเชิงนโยบาย สำหรับหน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุในชุมชน การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุ การให้บริการโดยจัดบริการสวัสดิการสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัว/ชุมชน การส่งเสริมค่านิยมการใช้จ่ายเพื่อสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในชุมชนการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาทางด้านสวัสดิการสังคม 3.2 แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสังคม สำหรับหน่วยงานท้องถิ่น ได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลไสไทย ในด้านการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4 ด้าน คือด้านการประกันรายได้ ด้านสุขภาพ และ โภชนาการ ด้านนันทนาการ และด้านบริการสังคมของผู้สูงอายุ 3.3 แนวทางเชิงปฏิบัติสำหรับองค์กรภาคประชาชน ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุตำบลไสไทย โดยจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เสียชีวิต จัดบริการดูแลเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม และสนับสนุนชมรมผู้สูงอายุที่มีอยู่ให้ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง 3.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน โดยเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุ การเพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ภูมิปัญญาในการสร้างอาชีพ และรายได้ รวมทั้งนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง

การละมุล โนคประ โคน (2556) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล ด้านที่พักอาศัย ด้านรายได้ และด้านนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ ทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 286 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9019 สถิติ

พื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลห่มแสงอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่พักอาศัย อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล รองลงมา คือ ด้านรายได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่พักอาศัย 2.ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ต้องการให้จ่ายเงินเบี้ยยังชีพในช่วงต้นเดือนของทุกเดือน รองลงมา คือ ความต้องการในองค์การบริหารส่วนตำบลพาผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และต้องการสถานที่ทำกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงอายุภายในตำบลห่มแสง และมีการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ตามลำดับ

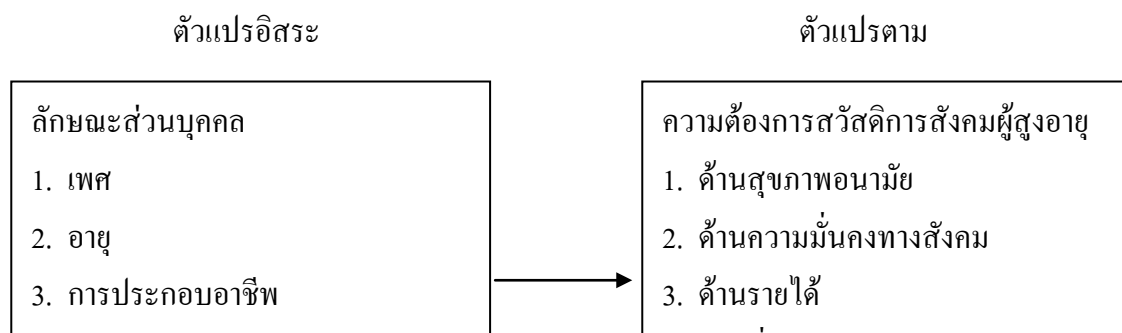
อุทุมพร ศตะกูรมะ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลกกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคม และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพ และรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 848คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 272 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) และแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยถามความต้องการสวัสดิการสังคม 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสุขภาพอนามัย 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านการมีงานทำ 5.ด้านความมั่นคงทางรายได้ 6.ด้านนันทนาการ และ 7. ด้านบริการสังคมทั่วไป การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-Test ด้วยวิธี Independent Simile t-test และการทดสอบค่า F-Test (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านการมีงานทำ มีรายได้ และสวัสดิการแรงงานมากที่สุด ด้านอื่น ๆ นั้น ผู้สูงอายุมีความต้องการแรงงานมากที่สุด ด้านอื่น ๆ นั้นผู้สูงอายุมีความต้องการระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ และสถานภาพการสมรสต่างกันมีความต้องการสวัสดิการสังคมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นันทนา อยู่สบาย (2556) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระชะจรเข้ในอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการมีวัตถุประสงค์เพื่อ

ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเขื่อน้อยอำเภอ บางเสาชงจังหวัดสมุทรปราการ และเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในด้าน ต่าง ๆ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเขื่อน้อยอำเภอ บางเสาชงจังหวัดสมุทรปราการสามารถ สรุป และอภิปรายผลดังต่อไปนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วน ตำบลศิระจรเขื่อน้อยอำเภอ บางเสาชงจังหวัดสมุทรปราการจำนวน 269 คนได้มาจากการสุ่ม ตัวอย่างแบบง่ายเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานสถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม F-test และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดย ใช้สูตรตามวิธีของ Scheffe' ผลการศึกษาพบว่าผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเขื่อน้อย อำเภอ บางเสาชงจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 149 คนอายุ 60-65 ปี จำนวน 238คนสถานภาพสมรสจำนวน 201 คนระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาจำนวน 226คน อาชีพรับจ้างจำนวน 119 คนรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาทจำนวน 211 คนพบว่ามีความ ต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือด้าน ความปลอดภัยในชีวิตรองลงมาด้านสุขภาพอนามัยด้านนันทนาการ และด้านการศึกษาที่น้อยที่สุดคือ ด้านที่อยู่อาศัยการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วน ตำบลศิระจรเขื่อน้อยอำเภอ บางเสาชงจังหวัดสมุทรปราการจำแนกตามเพศอายุสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอาชีพรายได้ต่อเดือนพบว่าผู้สูงอายุที่มีอายุระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อ เดือนต่างกันมีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย แผนงาน พบว่า หลักการจัด สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เมื่อนำมาประมวลแล้วกำหนดเป็นตัวแปรตาม ได้ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านสุขภาพอนามัย 2. ด้านความมั่นคงทางสังคม 3. ด้านรายได้ 4. ด้านที่อยู่อาศัย 5. ด้านการสร้างบริการ ทางสังคม และ 6. ด้านนันทนาการนอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำ ข้อมูลมากำหนดตัวแปรอิสระ ได้ 6 ลักษณะ ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. การประกอบอาชีพ 4. แหล่งรายได้ปัจจุบัน 5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ 6. สิทธิในบ้านพักอาศัยดังนั้นเพื่อให้เห็น ภาพชัดเจน ผู้วิจัยจึงจัดทำเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรูปที่ 2-3

รูปที่ 2-3 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาค้นคว้าความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้
5. การนำเสนอผลการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 6,611 คน (สถิติ ณ เดือนกันยายน 2559, เทศบาลเมืองแสนสุข, 2560) ผู้วิจัยจึงได้นำไปกำหนดขนาดตัวอย่างต่อไป

กลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973, p. 725) มีค่าความเชื่อถือ 95% มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n หมายถึง จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง จำนวนประชากรทั้งหมด

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05

$$\text{แทนค่า } n = \frac{6,611}{1 + 6,611 \times .0025}$$

$$n = \frac{6,611}{17.5275}$$

$$n = 377.1787$$

จากผลการคำนวณ ได้จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ต้องไม่น้อยกว่า 377 คน แต่เพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นผู้วิจัยจึงทำการเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีก 3 ราย รวมเป็น 380 คน

การสุ่มตัวอย่าง

เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง จะใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 380 คน แบบชั้นภูมิ (ดังตารางที่ 3-1) แต่เนื่องจากยังไม่มีตัวเลขที่แน่ชัด ที่สามารถจำแนกจำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ได้ผู้วิจัยจึงใช้จำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละชุมชนมาใช้ในการคำนวณหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชุมชน เมื่อได้จำนวนสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชุมชนแล้วนั้นจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาสุ่มแบบบังเอิญอีกครั้งจากประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ในแต่ละชุมชน (กฤษณชาติ รื่นรัมย์, 2551)

ตารางที่ 3-1 จำนวนประชากรแยกตามชุมชน 26 ชุมชน ประจำปี 2559 และสัดส่วนจำนวนตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนประชากร

	ชุมชน	ประชากร	จำนวนตัวอย่างที่ใช้
1	ชุมชนมณีแก้ว	3,788	31
2	ชุมชนดอนบน	2,691	22
3	ชุมชนบางแสนทาวเวอร์	925	8
4	ชุมชนตาลล้อม 1	2,369	19
5	ชุมชนตาลล้อม 2	2,355	19
6	ชุมชนบ้านเหมือง	2,156	18
7	ชุมชนพัฒนา 2	1,393	11
8	ชุมชนดอนนารา	1,065	9
9	ชุมชนวัดกลางดอน	881	7
10	ชุมชนแสนสุข	901	7
11	ชุมชนตลาดหนองมน	457	4
12	ชุมชนมาบมะยม	784	7
13	ชุมชนร่วมใจพัฒนา	1,253	10
14	ชุมชนท้ายตลาด	1,609	13
15	ชุมชนบางแสนบน	3,776	31
16	ชุมชนหาดวอนนภา	3,844	32
17	ชุมชนบางเป้ง	3,461	29

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

	ชุมชน	ประชากร	จำนวนตัวอย่างที่ใช้
18	ชุมชนหน้ามอ	829	7
19	ชุมชนโชคดี	915	8
20	ชุมชนสมใจนึก	2,513	21
21	ชุมชนหน้าเทศบาล	1,381	11
22	ชุมชนमुखแสนเจริญ 2	439	4
23	ชุมชนบ้านแหลมแท่น	1,338	11
24	ชุมชนमुखแสนเจริญ 1	1,481	12
25	ชุมชนวัดแสนสุข	2,818	23
26	ชุมชนเขาสาม मुख	790	6
	รวม	46,212	380

การสร้างเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประกอบด้วย เพศ อายุการประกอบอาชีพแหล่งรายได้ปัจจุบันรายได้ต่อเดือนจำนวนสมาชิกในครอบครัว และสิทธิในบ้านพักอาศัยรวม 6 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Closed end) การตอบเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุซึ่งแบ่งเป็นรายด้านรวม 6 ด้าน มีทั้งหมด 30 ข้อ ประกอบด้วย

1. ด้านสุขภาพอนามัย	คำถามมี 7	ข้อ 1-7
2. ด้านความมั่นคงทางสังคม	คำถามมี 6	ข้อ 8-13
3. ด้านรายได้	คำถามมี 5	ข้อ 14-18
4. ด้านที่อยู่อาศัย	คำถามมี 4	ข้อ 19-22

5. ด้านบริการทางสังคม คำถามมี 4 ข้อ 23-26

6. ด้านนันทนาการ คำถามมี 4 ข้อ 27-30

ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Closed end) ชนิดเลือกตอบ 5 คำตอบ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดการวัดค่าแบบมาตราส่วน (Rating scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความต้องการ	เกณฑ์การวัด
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

ในตอนที 2 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การวัดระดับความต้องการ ด้วยการแบ่ง อัตราภาคชั้นของคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรการคำนวณของเบสต์ (Best, 1981, p. 147)

$$\text{สูตร} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{5 - 1}{5}$$

$$\text{อัตราภาคชั้น} = 0.80$$

เมื่อได้อัตราภาคชั้นแล้ว จึงนำมาแบ่งช่วงชั้นคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เพื่อกำหนดระดับความต้องการสวัสดิการสำหรับการแปลความหมายในแต่ละระดับดังมีชั้นคะแนนเฉลี่ย และความหมายแต่ละชั้นดังนี้

$$\bar{X} = 4.21-5.00 \text{ หมายถึงมีความต้องการสวัสดิการมากที่สุด}$$

$$\bar{X} = 3.41-4.20 \text{ หมายถึงมีความต้องการสวัสดิการมาก}$$

$$\bar{X} = 2.61-3.40 \text{ หมายถึงมีความต้องการสวัสดิการปานกลาง}$$

$$\bar{X} = 1.81-2.60 \text{ หมายถึงมีความต้องการสวัสดิการน้อย}$$

$$\bar{X} = 1.00-1.80 \text{ หมายถึงมีความต้องการสวัสดิการน้อยที่สุด}$$

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเข้าสู่การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบโครงสร้าง และเนื้อหาในแบบสอบถาม หากมีคำแนะนำหรือข้อแก้ไข ผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้เกิดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยมีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1.1 ร.ต.อ. ดร. วิเชียร ตันศิริคงคล

1.2 พ.ต.อ. หญิง ดร. ศุภลักษณ์ เหลี่ยมวรางกูร

1.3 คุณ ณรงค์ชัย คุณปลื้ม

2. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้ว ไปลองใช้ (Try-out) กับประชาชนที่ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา จำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลมาทดสอบความน่าเชื่อถือ โดยใช้ค่า Cronbach's Alpha (α) เพื่อหาค่าความเชื่อถือแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่า Alpha (α) = .962 ซึ่งถือว่ายอมรับได้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำสำเนาแบบสอบถาม เพื่อเหลือเพื่อขนาด 400 ชุด นำไปขอความร่วมมือกับผู้สูงอายุในชุมชนต่าง ๆ ทั้ง 26 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข โดยดำเนินแจก และเก็บคืนแบบสอบถามด้วยตัวเอง ทั้งนี้หากผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อสงสัย ผู้วิจัยจะชี้แจงหรือแนะนำทันที

2. เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถาม และทำการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อคำถาม-คำตอบหากมีบางข้อตอบไม่ครบจะขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบข้อมูลให้สมบูรณ์ ทั้งนี้ได้ดำเนินการจนกระทั่งครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผล และหาค่าทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

เมื่อดำเนินการจัดทำข้อมูลแล้วจึงทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) นำเสนอผลด้วย ค่าความถี่ (n) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics analysis) สำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1 สถิติทดสอบค่า t (t-Test) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการ กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มย่อยได้ 2 กลุ่ม ในที่นี้คือ เพศ

2.2 สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความต้องการสวัสดิการ กับตัวแปรอิสระที่แบ่งกลุ่มย่อยมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป ในที่นี้คือ อายุ การประกอบอาชีพแหล่งรายได้ปัจจุบันจำนวนสมาชิกในครอบครัว และสิทธิในบ้านพักอาศัยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% หรือค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย จะทำการจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Fisher's Least Significant Different (LSD) หากไม่พบความแตกต่างอย่างจึงปฏิเสธสมมติฐาน

การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย แสดงผลในลักษณะตารางข้อมูล ประกอบคำบรรยาย และสรุป และอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ รวมทั้งข้อเสนอแนะจากการวิจัย ในบทที่ 4 และ 5 ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาความต้องการต่อสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษานี้เป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ดังนี้

n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกลำดับความสำคัญทางสถิติ
Df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละคนยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F- distribution)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ t - distribution
*	แทน	แสดงความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4-1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ (n = 380)

เพศ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ชาย	220	57.89
หญิง	160	42.11
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-1 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.89 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 42.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-2 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ (n = 380)

อายุ	จำนวน (n)	ร้อยละ
60-65 ปี	183	48.16
66-70 ปี	132	34.74
71-75 ปี	65	17.11
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-2 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.16 รองลงมาคืออายุระหว่าง 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.74 และอายุระหว่าง 71-75 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-3 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ (n = 380)

อาชีพ	จำนวน (n)	ร้อยละ
ข้าราชการบำนาญ	63	16.58
รับจ้างทั่วไป/เกษตรกร	87	22.89
ค้าขายหรือมีกิจการส่วนตัว	152	40.00
กลุ่มอาชีพในชุมชน/อาชีพอิสระ	35	9.21
ไม่มีอาชีพ	43	11.32
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-3 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือมีกิจการส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป/เกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 22.89 อาชีพข้าราชการบำนาญเป็นร้อยละ 16.58 ไม่มีอาชีพคิดเป็นร้อยละ 11.32 และกลุ่มอาชีพในชุมชน/อาชีพอิสระคิดเป็นร้อยละ 9.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-4 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแหล่งรายได้ปัจจุบัน (นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ) (n = 380)

แหล่งรายได้ปัจจุบัน(นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ)	จำนวน (n)	ร้อยละ
เงินบำนาญ	63	16.58
รับจ้างทั่วไป/การเกษตร	87	22.89
ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	152	40.00
กลุ่มอาชีพในชุมชน/อาชีพอิสระ	35	9.21
บุตรหลาน/คนในครอบครัว	43	11.32
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-4 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้ปัจจุบัน (นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ) จากค้าขายหรือมีกิจการส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือจากการรับจ้างทั่วไป/เกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 22.89 จากเงินบำนาญเป็นร้อยละ 16.58 จากบุตรหลาน/คนในครอบครัวคิดเป็นร้อยละ 11.32 และจากกลุ่มอาชีพในชุมชน/อาชีพอิสระคิดเป็นร้อยละ 9.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-5 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนเงินที่ได้รับจากแหล่งรายได้ต่อเดือน (n = 380)

จำนวนเงินที่ได้รับจากแหล่งรายได้ต่อเดือน	จำนวน (n)	ร้อยละ
5,001-7,500 บาท	69	18.16
7,501-10,000 บาท	90	23.68
มากกว่า 10,000 บาท	221	58.16
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-5 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนเงินที่ได้รับจากแหล่งรายได้ต่อเดือน จำนวนมากกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.16 รองลงมาคือระหว่าง 7,501-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.68 และระหว่าง 5,001-7,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.16 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-6 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว (n = 380)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน (n)	ร้อยละ
ไม่มี(อยู่ตัวคนเดียว)	5	1.32
1-3 คน	81	21.32
4-6 คน	267	70.26
มากกว่า 6 คน	27	7.11
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-6 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 70.26 รองลงมาคือระหว่าง 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.32 มากกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.11 และไม่มี (อยู่ตัวคนเดียว) คิดเป็นร้อยละ 1.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสิทธิในบ้านพักอาศัย (n = 380)

สิทธิในบ้านพักอาศัย	จำนวน (n)	ร้อยละ
ของตนเอง	347	91.32
ของบุตรหลาน/ญาติ	23	6.05
บ้านเช่า	10	2.63
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-7 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสิทธิในบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 91.32 รองลงมาคือของบุตรหลาน/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 6.05 และบ้านเช่า คิดเป็นร้อยละ 2.63 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 4-8 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวม (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	\bar{X}	SD	แปลความหมายระดับ	อันดับที่
1. ด้านสุขภาพอนามัย	4.33	0.67	มากที่สุด	1
2. ด้านความมั่นคงทางสังคม	4.16	0.52	มาก	3
3. ด้านรายได้	4.26	0.39	มากที่สุด	2
4. ด้านที่อยู่อาศัย	4.07	0.47	มาก	4
5. ด้านบริการทางสังคม	3.94	0.51	มาก	5
6. ด้านนันทนาการ	3.90	0.51	มาก	6
เฉลี่ย	4.14	0.39	มาก	-

จากตารางที่ 4-8 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 4.33$) และด้านรายได้ ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-9 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	แปลความหมาย	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
	จำนวน/ร้อยละ								
1. ต้องการให้มีบริการสุขภาพเคลื่อนที่ออกไปให้บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน	167/43.95	184/48.42	13/3.42	16/4.21	-	4.32	0.74	มากที่สุด	3
2. การจัดหาหน่วยบริการรับส่งผู้สูงอายุไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล	164/43.16	184/48.42	16/4.21	16/4.21	-	4.31	0.74	มากที่สุด	6
3. จัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูผู้สูงอายุ	159/41.84	199/52.37	6/1.58	16/4.21	-	4.32	0.71	มากที่สุด	3
4. ต้องการให้สถานพยาบาลมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ	167/43.95	184/48.92	13/3.42	16/4.21	-	4.32	0.74	มากที่สุด	3
5. การจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ	173/45.53	188/49.47	19/5.00	-	-	4.41	0.58	มากที่สุด	1
6. มีบริการให้คำแนะนำปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ	159/41.84	196/51.58	25/6.58	-	-	4.35	0.60	มากที่สุด	2
7. จัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการ	156/41.05	180/47.37	32/8.42	8/2.11	4/1.05	4.25	0.78	มากที่สุด	7
เฉลี่ย	-	-	-	-	-	4.33	0.67	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4-9 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็นเรียงลำดับจากมากไป น้อยดังนี้ประเด็นข้อที่ 5 การจัดตรวจสอบสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.41$) ประเด็นข้อที่ 6 มี บริการให้คำแนะนำปรึกษาหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ($\bar{X} = 4.35$) ประเด็นข้อที่ 1 ต้องการให้มี บริการสุขภาพเคลื่อนที่ออกไปให้บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชนประเด็นข้อที่ 3 จัดให้มีโครงการ ส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูผู้สูงอายุ และประเด็นข้อที่ 4 ต้องการให้สถานพยาบาลมีช่องทางพิเศษ สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน ($\bar{X} = 4.32$) ประเด็นข้อที่ 2 การจัดพาหนะบริการรับส่ง ผู้สูงอายุไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล ($\bar{X} = 4.31$) และ ประเด็นข้อที่ 7 จัดให้มีโครงการส่งเสริม สุขภาพด้านโภชนาการ ($\bar{X} = 4.25$)ตามลำดับ

ตารางที่ 4-10 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านความมั่นคงทางสังคม (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการ	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	แปล	อันดับ
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	น้อย				
สังคมผู้สูงอายุด้านความ	มากที่สุด		กลาง		ที่			ความหมาย	ที่
มั่นคงทางสังคม					ที่สุด			ระดับ	
	จำนวน/ร้อยละ								
1. จัดให้มีหน่วยฝึกอบรม									
เชิงปฏิบัติด้านอาชีพ เพื่อหา	105/	238/	34/	3/	-				
รายได้พิเศษ	27.63	62.63	8.95	0.79	-	4.17	0.61	มาก	4
2. จัดตั้งกลุ่มอาชีพที่เหมาะสม									
สำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วง	84/	256/	40/	-	-				
วัย	22.11	67.37	10.53	-	-	4.12	0.56	มาก	5
3. จัดระบบดูแลความ									
ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	103/	259/	18/	-	-				
ในที่สาธารณะ	27.11	68.16	4.74	-	-	4.22	0.52	มากที่สุด	1
4. เทศบาลเมืองจัดหา/มอบ									
สิทธิประโยชน์แก่ผู้ดูแล	107/	244/	26/	3/	-				
ผู้สูงอายุ	28.16	64.21	6.84	0.79	-	4.20	0.59	มาก	2

ตารางที่ 4-10 (ต่อ)

ความต้องการสวัสดิการ	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	แปล	อันดับ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด									
สังคมผู้สูงอายุด้านความมั่นคงทางสังคม	107/	242/	28/	3/	-	28.16	63.68	7.37	0.79	-	4.19	0.59	มาก	3
จำนวน/ร้อยละ														
5. การเลี้ยงดู การให้การ														
รักษาอนามัย อาหาร														
เครื่องดื่ม ผู้สูงอายุยากไร้หรือถูกทอดทิ้ง	92/	234/	45/	9/	-	24.21	61.58	11.84	2.37	-	4.07	0.67	มาก	6
6. มีบริการด้านศาสนกิจ														
การบำเพ็ญกุศลสำหรับ														
ผู้สูงอายุ รวมทั้งเงิน														
ช่วยเหลืองานศพตามประเพณี	-	-	-	-	-	4.16	0.52	มาก						
เฉลี่ย														

จากตารางที่ 4-10 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านความมั่นคงทางสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นข้อที่ 3 จัดระบบดูแลความปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุในที่สาธารณะ ($\bar{X} = 4.22$)

และมีรายข้อที่อยู่ในระดับมาก อีก 5 ประเด็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ประเด็นข้อที่ 4 เทศบาลเมืองจัดหา/มอบสิทธิประโยชน์แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.20$) ประเด็นข้อที่ 5 การเลี้ยงดูการให้การรักษามาตรฐานอนามัย อาหาร เครื่องดื่ม ผู้สูงอายุยากไร้หรือถูกทอดทิ้ง ($\bar{X} = 4.19$) ประเด็นข้อที่ 1 จัดให้มีหน่วยฝึกอบรมเชิงปฏิบัติด้านอาชีพ เพื่อหารายได้พิเศษ ($\bar{X} = 4.17$) ประเด็นข้อที่ 2 จัดตั้งกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย ($\bar{X} = 4.12$) และ ประเด็นข้อที่ 6 มีบริการด้านศาสนกิจ การบำเพ็ญกุศลสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งเงินช่วยเหลืองานศพตามประเพณี ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-11 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุด้านรายได้ (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านรายได้	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	แปล ความหมาย ระดับ	อันดับ ที่
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	จำนวน/ร้อยละ								
1. เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	296/ 77.89	81/ 21.32	3/ 0.79	- -	- -	4.77	0.44	มากที่สุด	1
2. หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ขยายเกษียณอายุมากกว่า 60 ปี	101- 26.58	238/ 62.63	30/ 7.89	11/ 2.89	- -	4.13	0.67	มาก	4
3. การส่งเสริมอาชีพเสริมที่ เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ	59/ 15.53	304/ 80.00	14/ 3.68	3/ 0.79	- -	4.10	0.46	มาก	5
4. จัดสรรเงินทุนเพื่อสร้าง อาชีพที่เหมาะสมสำหรับ ผู้สูงอายุ	73/ 19.2	292/ 76.8	12/ 3.2	3/ 0.8	- -	4.14	0.48	มาก	3
5. จัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อ ช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้	74/ 19.47	294/ 77.37	12/ 3.16	- -	- -	4.16	0.45	มาก	2
เฉลี่ย	-	-	-	-	-	4.26	0.39	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4-11 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านรายได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ประเด็นข้อที่ 1 เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.77$)

และมีรายข้อที่อยู่ในระดับมาก อีก 4 ประเด็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ประเด็นข้อที่ 5 จัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้ ($\bar{X} = 4.16$) ประเด็นข้อที่ 4 จัดสรรเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.14$) ประเด็นข้อที่ 2 หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ขยายเกษียณอายุมากกว่า 60 ปี ($\bar{X} = 4.13$) และประเด็นข้อที่ 3 การส่งเสริมอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-12 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านที่อยู่ อาศัย	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	แปล ความหมาย ระดับ	อันดับ ที่
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
	จำนวน/ร้อยละ								
1. จัดให้มีโครงการบ้านเอื้อ อาทรเฉพาะผู้สูงอายุ	67/ 17.63	283/ 74.47	30/ 7.89	-	-	4.10	0.50	มาก	1
2. เทศบาลเมืองจัดให้มี หน่วยบริการซ่อมแซม บ้านพักของผู้สูงอายุ	61/ 16.05	294/ 77.37	25/ 6.58	-	-	4.09	0.47	มาก	2
3. จัดบริการครอบครัว อุปการะผู้สูงอายุ	69/ 18.16	270/ 71.05	22/ 5.79	19/ 5.00	-	4.02	0.66	มาก	4
4. จัดหาที่พักอาศัยผู้สูงอายุ (คล้ายกับบ้านพักคนชรา)	65/ 17.11	279/ 73.42	28/ 7.37	8/ 2.11	-	4.05	0.57	มาก	3
เฉลี่ย	-	-	-	-	-	4.07	0.47	มาก	-

จากตารางที่ 4-12 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย
ดังนี้ประเด็นข้อที่ 1 จัดให้มีโครงการบ้านเอื้ออาทรเฉพาะผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.10$) ประเด็นข้อที่ 2
เทศบาลเมืองจัดให้มีหน่วยบริการซ่อมแซมบ้านพักของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.09$) ประเด็นข้อที่ 4 จัดหาที่
พักอาศัยผู้สูงอายุ (คล้ายกับบ้านพักคนชรา) ($\bar{X} = 4.05$) และ ประเด็นข้อที่ 3 จัดบริการครอบครัว
อุปการะผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-13 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุด้านบริการทางสังคม (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้านบริการ ทางสังคม	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	แปล ความหมาย ระดับ	อันดับ ที่
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
จำนวน/ร้อยละ									
1. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกสำหรับผู้สูงอายุใน หน่วยบริการต่าง ๆ อาทิ ห้องน้ำ จุดพักเหนื่อย รถ โดยสารประจำ/ไม่ประจำ ทาง ฯลฯ	46/ 12.11	266/ 70.00	65/ 17.11	3/ 0.79	-	3.93	0.57	มาก	3
2. ศูนย์บริการทางสังคมใน ชุมชน เช่น การรับรู้ข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสาร เป็น ต้น	35/ 9.21	273/ 71.84	69/ 18.16	3/ 0.79	-	3.89	0.54	มาก	4
3. ศูนย์รับแจ้งขอความ ช่วยเหลือหรือความ ประสงค์จะดำเนินการ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น รับส่ง กรณีเจ็บป่วย การบำเพ็ญ กุศล ฯลฯ	43/ 11.32	276/ 72.63	58/ 15.26	3/ 0.79	-	3.94	0.54	มาก	2
4. จัดหน่วยบริการดูแล ผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน หรือ แทนกรณีที่อยู่ดูแลไม่อยู่ หรือไม่มี	43/ 11.32	289/ 76.05	45/ 11.84	3/ 0.79	-	3.98	0.51	มาก	1
เฉลี่ย	-	-	-	-	-	3.94	0.51	มาก	-

จากตารางที่ 4-13 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุด้านบริการทางสังคมอยู่ในระดับมาก

$$(\bar{X} = 3.94)$$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย
ดังนี้ประเด็นข้อที่ 4 จัดหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน หรือแทนกรณีที่อยู่คนเดียว หรือไม่มี
($\bar{X} = 3.98$) ประเด็นข้อที่ 3 ศูนย์รับแจ้งขอความช่วยเหลือหรือความประสงค์จะดำเนินการสำหรับผู้
สูงอายุ เช่น รับส่งกรณีเจ็บป่วย การบำบัดปัญหา ฯลฯ ($\bar{X} = 3.94$) ประเด็นข้อที่ 1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก
สำหรับผู้สูงอายุในหน่วยบริการต่าง ๆ อาทิ ห้องน้ำ จุดพักผ่อน รถมอเตอร์ไซด์โดยสารประจำ/
ไม่ประจำทาง ฯลฯ ($\bar{X} = 3.93$) และ ประเด็นข้อที่ 2 ศูนย์บริการทางสังคมในชุมชน เช่น การรับรู้
ข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4-14 ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการ
สังคมผู้สูงอายุด้านนันทนาการ (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุด้าน นันทนาการ	ระดับความต้องการ					\bar{X}	SD	แปล ความหมาย ระดับ	อันดับ ที่
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
จำนวน/ร้อยละ									
1. จัดให้มีพื้นที่ สาธารณะประโยชน์สำหรับ พักผ่อนหย่อนใจหรือ ออก กำลังกาย	29/ 7.63	293/ 77.11	52/ 13.68	6/ 1.58	-	3.91	0.52	มาก	1
2. สโมสร/ชมรม/สถานที่ ศูนย์รวมสำหรับกิจกรรม บันเทิง	29/ 7.63	282/ 74.21	63/ 16.58	6/ 1.58	-	3.88	0.54	มาก	4
3. กิจกรรมประจำวัน สำคัญทางศาสนา และ พระมหากษัตริย์	38/ 10.00	271/ 71.32	68/ 17.89	3/ 0.79	-	3.91	0.55	มาก	1
4. กิจกรรมเพื่อพบปะ สังสรรค์ การท่องเที่ยว ดู หนังฟังเพลง	37/ 9.74	274/ 72.11	63/ 16.58	6/ 1.58	-	3.90	0.56	มาก	3
เฉลี่ย	-	-	-	-	-	3.90	0.51	มาก	-

จากตารางที่ 4-14 พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุด้านนันทนาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ประเด็นข้อที่ 1 จัดให้มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือ ออกกำลังกายกับ ประเด็นข้อที่ 3 กิจกรรมประจำในวันสำคัญทางศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.91$) ประเด็นข้อที่ 4 กิจกรรมเพื่อพบปะสังสรรค์ การท่องเที่ยว ดูหนังฟังเพลง ($\bar{X} = 3.90$)

และประเด็นข้อที่ 2 สโมสร/ ชมรม/ สถานที่ศูนย์รวมสำหรับกิจกรรมบันเทิง ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ และพบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ด้านความมั่นคงทางสังคม ($\bar{X} = 4.16$) ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 4.07$) ด้านบริการทางสังคม ($\bar{X} = 3.94$) และด้านนันทนาการ ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 4-15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ	เพศ	n	\bar{X}	SD	t	Sig.
ภาพรวม	ชาย	220	4.22	.41	4.533	.000
	หญิง	160	4.03	.35		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-15 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย โดยพบว่าประชาชนเพศชาย มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4-16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามอายุ (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ		Df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.040	1.020	6.803	.001*
	ภายในกลุ่ม	377	56.516	.150		
	รวม	379	58.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-16 พบว่า ผู้สูงอายุ ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้น จึงต้องนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparison) โดยใช้การทดสอบแบบ Least significant difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในตารางที่ 4-17

ตารางที่ 4-17 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามอายุกับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (n = 380)

อายุ	n	\bar{X}	60-65 ปี	66-70 ปี	71-75 ปี
			4.10	4.11	4.30
60-65 ปี	183	4.10	-	-.01	-.20*
66-70 ปี	132	4.11		-	-.19*
71-75 ปี	65	4.30			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-17 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามอายุกับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-65 ปีมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 71-75 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 66-70 ปีมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 71-75 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4-18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามอาชีพ (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ		Df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.156	.289	1.888	.112
	ภายในกลุ่ม	375	57.399	.153		
	รวม	379	58.555			

จากตารางที่ 4-18 พบว่า ผู้สูงอายุ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4-19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุ จำแนกตามแหล่งรายได้ปัจจุบัน(นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ) (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ		<i>Df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.156	.289	1.888	.112
	ภายในกลุ่ม	375	57.399	.153		
	รวม	379	58.555			

จากตารางที่ 4-19 พบว่า ผู้สูงอายุ ที่มีแหล่งรายได้ปัจจุบัน(นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ) ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4-20 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ		<i>Df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.257	1.128	7.556	.001*
	ภายในกลุ่ม	377	56.299	.149		
	รวม	379	58.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-20 พบว่า ผู้สูงอายุ ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้น จึงต้องนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparison) โดยใช้การทดสอบแบบ Least significant difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในตารางที่ 4-21

ตารางที่ 4-21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับ ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (n = 380)

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	5,001-7,500 บาท	7,501-10,000 บาท	มากกว่า 10,000 บาท
			4.29	4.16	4.08
5,001-7,500 บาท	69	4.29	-	.13*	.21*
7,501-10,000 บาท	90	4.16		-	.08
มากกว่า 10,000 บาท	221	4.08			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-21 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน กับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,001-7,500 บาทมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกับ ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 7,501-10,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,001-7,500 บาทมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกับ ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4-22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ		Df	SS	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.851	1.617	11.322	.000*
	ภายในกลุ่ม	376	53.704	.143		
	รวม	379	58.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-22 พบว่า ผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้น จึงต้องนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparison) โดยใช้การทดสอบแบบ Least significant difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในตารางที่ 4-23

ตารางที่ 4-23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว กับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (n = 380)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	n	\bar{X}	ไม่มี(อยู่ตัวคนเดียว)	1-3 คน	4-6 คน	มากกว่า 6 คน
			5.00	4.08	4.12	4.31
ไม่มี(อยู่ตัวคนเดียว)	5	5.00	-	.92*	.88*	.69*
1-3 คน	81	4.08		-	-.04	-.23*
4-6 คน	267	4.12			-	-.19*
มากกว่า 6 คน	27	4.31				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-23 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว กับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่อยู่ตัวคนเดียวมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 1-3 คนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผู้สูงอายุที่อยู่ตัวคนเดียวมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4-6 คนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้สูงอายุที่อยู่ตัวคนเดียวมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 6 คนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 1-3 คนมีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 6 คนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4-6 คน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 6 คนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4-24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
จำแนกตามสิทธิในบ้านพักอาศัย (n = 380)

ความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ		<i>Df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.465	2.232	15.559	.000*
	ภายในกลุ่ม	377	54.091	.143		
	รวม	379	58.555			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-24 พบว่า ผู้สูงอายุ ที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัย ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้น จึงต้องนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparison) โดยใช้การทดสอบแบบ Least significant difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในตารางที่ 4-25

ตารางที่ 4-25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามสิทธิในบ้านพักอาศัย กับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (n = 380)

สิทธิในบ้านพักอาศัย	n	\bar{X}	ของตนเอง	ของบุตรหลาน/ญาติ	บ้านเช่า
			4.16	4.05	3.50
ของตนเอง	347	4.16	-	.11	.66*
ของบุตรหลาน/ญาติ	23	4.05		-	.55*
บ้านเช่า	10	3.50			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-25 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามสิทธิในบ้านพักอาศัย กับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุพบว่า

1. ผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง มีความต้องการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุแตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัยในบ้านเช่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัยเป็นของบุตรหลาน/ญาติ มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกับผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัยในบ้านเช่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4-26 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
2. ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. ผู้สูงอายุที่มีการประกอบอาชีพต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. ผู้สูงอายุที่มีแหล่งรายได้ปัจจุบันต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
5. ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
6. ผู้สูงอายุที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
7. ผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัยต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการต่อสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีจำนวน 380 คน โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบบสัดส่วน โดยจำแนกตามชุมชนของประชาชนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุโดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วยค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าที (t-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) โดยหากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีทดสอบแบบ Least significant difference (LSD)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปสาระสำคัญของผลวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 380 คน พบว่าผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.89 โดยมีอายุระหว่าง 60-65 ปีคิดเป็นร้อยละ 48.16 มีอาชีพค้าขายหรือมีกิจการส่วนตัว และแหล่งรายได้ปัจจุบันจากการค้าขาย/กิจการส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 40 มีจำนวนเงินที่ได้รับจากแหล่งรายได้ต่อเดือน จำนวนมากกว่า 10,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 58.16 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ระหว่าง 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 70.26 และมีสิทธิในบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 91.32

2. ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนั้นสามารถเรียงลำดับความต้องการจากมากไปน้อยได้ดังนี้ด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาคือ ด้านรายได้ ($\bar{X} = 4.26$) ด้านความมั่นคงทางสังคม ($\bar{X} = 4.16$) ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 4.07$) ด้านบริการทางสังคม ($\bar{X} = 3.94$) และด้านนันทนาการ ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

2.1 ด้านสุขภาพอนามัยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ รองลงมาคือประเด็นเรื่องมีบริการให้คำแนะนำปรึกษาหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ

2.2 ด้านความมั่นคงทางสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดระบบดูแลความปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุในที่สาธารณะ รองลงมาคือประเด็นเรื่องการทำเทศบาลเมืองจัดหา/มอบสิทธิประโยชน์แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ

2.3 ด้านรายได้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมาคือประเด็นเรื่องการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้

2.4 ด้านที่อยู่อาศัยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดให้มีโครงการบ้านเอื้ออาทรเฉพาะผู้สูงอายุ รองลงมาคือประเด็นเรื่องจัดให้มีหน่วยบริการซ่อมแซมบ้านพักของผู้สูงอายุ

2.5 ด้านบริการทางสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน หรือแทนกรณีที่อยู่ดูแลไม่อยู่ หรือไม่มี รองลงมาคือประเด็นเรื่องจัดให้มีศูนย์รับแจ้งขอความช่วยเหลือหรือความช่วยเหลือจะดำเนินการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รับส่งกรณีเจ็บป่วย การบำบัดปัญหา ฯลฯ

2.6 ด้านนันทนาการโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดให้มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือ ออกกำลังกาย และอยากให้จัดกิจกรรมประจำวันในวันสำคัญทางศาสนา และพระมหากษัตริย์

3. ผลการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ได้ผลการศึกษาโดยแยกตามสมมติฐานดังนี้

3.1 ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานงานวิจัย

3.2 ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานงานวิจัย

3.3 ผู้สูงอายุ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานงานวิจัย

3.4 ผู้สูงอายุ ที่มีแหล่งรายได้ปัจจุบัน(นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ)ต่างกัน มีความ
ต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน
งานวิจัย

3.5 ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานงานวิจัย

3.6 ผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม
ผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานงานวิจัย

3.7 ผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัย ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานงานวิจัย

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่าง
ข้อค้นที่ได้จากการศึกษา และองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ตามแต่ละวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุใน
ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเนื่องจากในปัจจุบันผู้คนนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในแต่ละประเทศ
มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องมาจากความเจริญทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสาธารณสุขภาวะ
โภชนาการการดูแลสุขภาพร่างกายที่ถูกต้อง ล้วนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ประชากรคงจำนวน
ผู้สูงอายุ และเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุรายใหม่ด้วย (William & Sly, 1992) ในประเทศไทยเองก็เช่นกัน
ประชากร และเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ภายในช่วงปี พ.ศ. 2551-2571 สัดส่วนประชากรที่มีอายุ
60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ ทำให้
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2559) ระบุในแผนพัฒนา
เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ว่า เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในสังคมแบบทุนนิยมที่
บุคคลนั้นมีความเหลื่อมล้ำทางด้านฐานะ และรายได้มากขึ้น ทำให้ผู้ที่มิฐานะยากจนนั้น ไม่สามารถ
ดำรงชีพได้อย่างสะดวกสบายเมื่อก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เพราะเมื่ออายุมากขึ้นสมรรถนะการทำงานก็
ลดน้อยถอยลง รายได้ก็น้อยลงจากเดิม และมีจำนวนไม่น้อยที่ในวัยทำงานได้จ่ายภาษีต่าง ๆ ให้แก่
รัฐบาลเพื่อหวังว่าเงินดังกล่าวอาจกลับมาช่วยเหลือเยียวยาตนเองเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ นอกจากนั้น
ประเด็นดังกล่าวยังถูกระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559 (ผ่านประชามติแล้ว

ขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนทูลเกล้าเพื่อลงพระปรมาภิไธย) ย้าชดในมาตรา 71 วรรค 3 รัฐพึงให้ความช่วยเหลือ... ผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และอ้างอิงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ราชกิจจานุเบกษา, 2546) ในมาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อาทิ การบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุขการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพการอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุการช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความคาดหวัง ละนำไปสู่ความต้องการสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทนา อยู่สบาย (2556) พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้้น้อย อำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ อุทุมพร ศตะกุ่มระ (2555) พบว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของการละมุล โนดประ โคน (2556) พบว่าผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการสวัสดิการสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านสุขภาพอนามัยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ รองลงมาคือประเด็นเรื่องมีบริการให้คำแนะนำปรึกษาหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทนา อยู่สบาย (2556) พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้้น้อยอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ ด้านสุขภาพอนามัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการศึกษาของอุทุมพร ศตะกุ่มระ (2555) พบว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านสุขภาพอนามัยอยู่ในระดับมากนอกจากนั้นยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของการละมุล โนดประ โคน (2556) พบว่าผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาลในระดับมาก

1.2 ด้านความมั่นคงทางสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดระบบดูแลความปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุในที่สาธารณะ รองลงมาคือประเด็นเรื่องการให้เทศบาลเมืองจัดหา/มอบสิทธิประโยชน์แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทนา อยู่สบาย (2556) พบว่า

ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเขื่อน้อยอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ ด้านความปลอดภัยในชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการสูงที่สุด

1.3 ด้านรายได้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมาคือประเด็นเรื่องการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้ ในประเด็นนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ระบุไว้อย่างชัดเจนว่ารัฐต้องส่งเสริมการสร้างรายได้ และการมีงานทำของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการในรูปของกลุ่มอาชีพ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่ารัฐควรส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุให้มีรายได้ที่มั่นคงมากกว่าการเพิ่มเบี้ยยังชีพ โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอุทุมพร ตะกูรมะ (2555) พบว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านความมั่นคงทางรายได้อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของกรละมุด โนดประโคน (2556) พบว่าผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความต้องการสวัสดิการสังคมด้านรายได้ในระดับมากโดยผู้สูงอายุให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่าต้องการให้จ่ายเงินเบี้ยยังชีพในช่วงต้นเดือนของทุกเดือน

1.4 ด้านที่อยู่อาศัยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดให้มีโครงการบ้านเอื้ออาทรเฉพาะผู้สูงอายุ รองลงมาคือประเด็นเรื่องจัดให้มีหน่วยบริการซ่อมแซมบ้านพักของผู้สูงอายุ โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทนา อยู่สบาย (2556) พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเขื่อน้อยอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ ด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลการศึกษาของอุทุมพร ตะกูรมะ (2555) พบว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านบริการทางสังคมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน หรือแทนกรณีที่อยู่ดูแลไม่อยู่ หรือไม่มี รองลงมาคือประเด็นเรื่องจัดให้มีศูนย์รับแจ้งขอความช่วยเหลือหรือความช่วยเหลือจะดำเนินการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รับส่งกรณีเจ็บป่วย การบำบัดปัญหา ฯลฯ โดยศึกษาผลการการศึกษาที่พบมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทุมพร ตะกูรมะ (2555) พบว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านบริการสังคมทั่วไปอยู่ในระดับมากอีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา สระศรี (2557) พบว่าผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ มีความต้องการสวัสดิการ

สังคมด้านสวัสดิการช่วยเหลือสาธารณะ ด้านสวัสดิการบริการสังคม และด้านสวัสดิการ
ประกันสังคม อยู่ในระดับมากทั้งสิ้น

1.6 ด้านนันทนาการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความ
ต้องการมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการจัดให้มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือ
ออกกำลังกาย และอยากให้จัดกิจกรรมประจำในวันสำคัญทางศาสนา และพระมหากษัตริย์ ผล
ดังกล่าวถือว่าเป็นปัญหาปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา และคาดว่าจะจะเป็นปัญหาต่อไปใน
อนาคตเนื่องจากสังคมไทยนั้นแปรเปลี่ยนมาเป็นสังคมเชิงเดี่ยวมากขึ้นองค์การสหประชาชาติ
(2015) กล่าวว่า การเพิ่มบทบาทสตรีทางสังคมมีมากขึ้น เกิดค่านิยมใหม่ในยุคเสรีนิยม ทำให้
ทัศนคติต่อการแต่งงานลดลง ส่งผลให้อัตราเกิดการลดน้อยลงด้วย เมื่ออัตราการเกิดลดลง
โครงสร้างสังคมเปลี่ยนไปเป็นแบบ วัยเด็กน้อยลง วัยสูงอายุเพิ่มขึ้น จากบริบทดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย
เห็นว่าคนในสังคมจะอยู่ครองโสดมากขึ้น ในยามชราจึงทำให้เกิดความเหงา ว่าเหว่ ไม่มีเพื่อนเล่น
เพื่อนคู่คิด หรือแม้แต่ผู้ที่มีบุตรหลาน ก็มีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกไปสร้างตัวเอง ทำงานมี
ครอบครัว ยิ่งทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเหงาเช่นเดียวกัน ดังนั้นการจัดให้มีพื้นที่ในการพบปะสังสรรค์
กันของผู้สูงอายุก็สามารถสร้างความสุขได้เช่นกัน โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับ
งานวิจัยของนันทนา อยู่สบาย (2556) พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การ
บริหารส่วนตำบลศิระจรเขื่อน้อยอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ ด้านนันทนาการอยู่ใน
ระดับมาก เช่นเดียวกับผลการศึกษาของอุทุมพร ศตะกูรมะ (2555) พบว่าความต้องการสวัสดิการ
สังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ด้านนันทนาการอยู่ในระดับ
มาก

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
เมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลอภิปรายผลการศึกษาโดยแยก
ตามสมมติฐานดังนี้

2.1 ผู้สูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา
สระศรี (2557) พบว่าผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ที่มีเพศต่างกันมีความ
ต้องการสวัสดิการสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีความ
สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชภา มณีวัฒน์ (2558) พบว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่มีเพศต่างกันมีความต้องการสวัสดิการแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนา อยู่สบาย (2556) พบว่า ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้้น้อยอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการที่มีอายุต่างกันมีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของอุทุมพร ศตะกูรมะ (2555) พบว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มีอายุต่างกันต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชภา มณีวัฒน์ (2558) พบว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว ที่มีอายุต่างกันมีความต้องการสวัสดิการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผู้สูงอายุ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา สระศรี (2557) พบว่าผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ที่มีอาชีพต่างกันมีความต้องการสวัสดิการสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ผู้สูงอายุ ที่มีแหล่งรายได้ปัจจุบัน (นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ) ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา สระศรี (2557) พบว่าผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ที่มีแหล่งรายได้ต่างกันมีความต้องการสวัสดิการสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนา อยู่สบาย (2556) พบว่า ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้้น้อยอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของอุทุมพร ศตะกูรมะ (2555) พบว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชชภา มณีวัฒน์ (2558) พบว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความต้องการสวัสดิการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.05

2.6 ผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความ สอดคล้องกับการวิจัยของอุทุมพร ศตะกูระมะ (2555) พบว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7 ผู้สูงอายุที่มีสิทธิในบ้านพักอาศัย ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการศึกษาที่พบนั้นมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของพิชชภา มณีวัฒน์ (2558) พบว่าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญ ประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่มีที่พักอาศัยต่างกันมีความต้องการสวัสดิการแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.05

จากการอภิปรายผลการศึกษาในข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศซึ่งแสดงให้เห็นว่า นโยบายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยนั้นยังไม่สามารถตอบสนองถึงความต้องการของ ผู้สูงอายุได้ และปัญหาดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากสภาวะการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศ ไทย ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่ากระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีการรณรงค์ให้ ประชาชนเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านในการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถดูแลตนเองได้ โดยเฉพาะด้านที่อยู่อาศัยรายได้ รวมถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับสวัสดิการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ จำเป็น เช่น ทางด้านนันทนาการ การบริการทางสังคม และทางการแพทย์ สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มี บุตรหลาน ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเดี่ยวของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะต่อเทศบาลเมืองแสนสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. ด้านสุขภาพอนามัย จากผลการศึกษาพบว่ามีความเฉลี่ยของความ ต้องการสวัสดิการอยู่ใน ระดับมากที่สุดผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 เทศบาลเมืองแสนสุขควรจัดให้มีการจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ ณ เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สำหรับผู้สูงอายุที่สามารถได้ และมีบริการสุขภาพ เคลื่อนที่ออกไปให้บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชนที่ผู้สูงอายุไม่สามารถเดินทางได้โดยสะดวก

1.2 จัดให้มีศูนย์สุขภาพชุมชนที่เป็นหน่วยดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ ตั้งแต่บริการให้คำแนะนำปรึกษาหรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูผู้สูงอายุการ จัดพาหะบริการรับส่งผู้สูงอายุไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล

2. ด้านความมั่นคงทางสังคมจากผลการศึกษพบว่ามีความจำเป็นของความต้องการสวัสดิการอยู่ในระดับมากผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 เทศบาลเมืองแสนสุข ร่วมกับสถานีตำรวจนครแสนสุข ควรจัดให้มีระบบดูแลความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุในที่สาธารณะ โดยใช้กล้องวงจรปิด และเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราสารทุกข์สุกดิบผู้สูงอายุ

2.2 จัดให้มีโครงการเพื่อนบ้านช่วยเหลือเพื่อนบ้าน โดยขอความร่วมมือกับเพื่อนบ้านที่มีผู้สูงอายุอยู่ใกล้บ้านของคนให้ช่วยดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นเมื่อผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือหรือเกิดอุบัติเหตุ เจ็บไข้ได้ป่วย ในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อช่วยเหลือในลำดับต่อไป

2.3 จัดสรรงบประมาณเพื่อการเลี้ยงดู การให้การรักษานามัย อาหารเครื่องดื่มผู้สูงอายุยากไร้หรือถูกทอดทิ้ง

2.4 เทศบาลเมืองแสนสุขควรจัดหารวบรวมข้อมูล และขึ้นทะเบียนสำหรับอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ และให้สรรพากรมีการมอบสิทธิการลดหย่อนภาษีแก่อาชีพนี้เพื่อดึงดูดให้ประชาชนมีความต้องการทำอาชีพผู้สูงอายุมากขึ้น

3. ด้านรายได้จากผลการศึกษพบว่ามีความจำเป็นของความต้องการสวัสดิการอยู่ในระดับมากที่สุดผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ควรพิจารณาหาแนวทางในการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

3.2 วางแผนในการศึกษาความเป็นได้ของการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้โดยให้เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นหน่วยงานหลักในการจัดประชุมวางแผนให้แก่ประชาชน

3.3 ส่งเสริมการสร้างรายได้ และการมีงานทำของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้และพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมทางด้านปัจจัยการผลิต ส่งเสริมการตลาด เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มในการผลิตสินค้าหรือบริการขึ้นในชุมชน

4. ด้านที่อยู่อาศัยจากผลการศึกษพบว่ามีความจำเป็นของความต้องการสวัสดิการอยู่ในระดับมากที่สุดผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 ส่งเสริม และจัดให้มีโครงการบ้านเอื้ออาทรเฉพาะผู้สูงอายุ โดยเป็นบ้านราคาเหมาะสมให้ประชาชนเตรียมพร้อมรับมือเข้าสู่วัยสูงอายุโดยการเริ่มผ่อนชำระบ้านตั้งแต่ในวัยทำงาน

4.2 เทศบาลเมืองแสนสุขควรจัดให้มีหน่วยบริการซ่อมแซมบ้านพักของผู้สูงอายุ โดยคิดค่าใช้จ่ายในราคาเหมาะสม

4.3 จัดให้มีศูนย์ที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีคนดูแลโดยจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแบบครบครันทั้งทางการแพทย์การใช้ชีวิต และนันทนาการ นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ ให้บริการที่ดี โดยให้ผู้สูงอายุออกค่าใช้จ่ายเป็นรายเดือน ในราคาที่เหมาะสม ไม่คิดกำไร และแบ่งที่พักเป็นหลาย ๆ ระดับเพื่อเป็นตัวเลือกของผู้สูงอายุหลาย ๆ ระดับ

5. ด้านบริการทางสังคมจากผลการศึกษาพบว่ามีความจำเป็นต้องอาศัยการอยู่ในระดับมากผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 จัดให้มีหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน หรือแทนกรณีที่มีผู้ดูแลไม่อยู่ หรือไม่มี

5.2 จัดตั้งศูนย์รับแจ้งขอความช่วยเหลือหรือความประสงค์จะดำเนินการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รับส่งกรณีเจ็บป่วย การบำบัดปัญหา ฯลฯ

5.3 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในหน่วยบริการต่าง ๆ อาทิ ห้องน้ำ จุดพักเหนื่อย รถโดยสารประจำ/ไม่ประจำทาง ฯลฯ

6. ด้านนันทนาการ จากผลการศึกษาพบว่ามีความจำเป็นต้องอาศัยการอยู่ในระดับมากผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 เทศบาลเมืองแสนสุข ควรจัดให้มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือ ออกกำลังกาย โดยมีการจัดกิจกรรมออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ อย่างเช่น การเดิน แอโรบิก การรำไทเก๊ก ฯลฯ โดยทำการจัดหาครูผู้สอนการออกกำลังกาย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อส่งเสริมความสุข และสร้างเสริมสุขภาพที่ดีไปในตัว

6.2 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ในวันสำคัญทางศาสนา และพระมหากษัตริย์ อาทิ กิจกรรมหล่อเทียนพรรษาในช่วงวันเข้าพรรษา การรวมตัวกันทำบุญตักบาตรในวันพระใหญ่ การร่วมกันจุดเทียนชัยถวายพระพร เพื่อเป็นการให้ผู้สูงอายุได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนทัศนคติกัน เป็นการสร้างสุขให้แก่ผู้สูงอายุ

6.3 เทศบาลเมืองแสนสุข ควรจัดให้มีกิจกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวในต่างพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุเป็นค่าใช้จ่าย แต่ให้เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นผู้บริหารจัดการในการเดินทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการต่อสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การศึกษาพบว่าประชาชนผู้สูงอายุนั้นยังมีความต้องการสวัสดิการต่าง ๆ อยู่มากผู้วิจัยเห็นว่าอาจเกิดจากการศึกษาตัวนโยบายที่ไม่ครอบคลุม และศึกษาวิจัยไม่ถี่ถ้วน ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์นโยบายด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย” เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และข้อผิดพลาดของนโยบายด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และทำการเสนอแนวทางการแก้ไขต่อไป

2. การศึกษานั้นเห็นได้ว่าผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการสวัสดิการต่างในระดับมากทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้รู้ว่าสวัสดิการสามารถทำให้เกิดขึ้นได้จริงบ้าง เพื่อความความต่อเนื่องของการศึกษา และให้เกิดสวัสดิการอย่างเป็นรูปธรรมผู้วิจัยเห็นว่าในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษา และวิเคราะห์เรื่อง “ความเป็นไปได้ของการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”

บรรณานุกรม

- คุณทลี รื่นรมย์. (2551). *การวิจัยการตลาด=Marketing Research*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2545). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564)*. เข้าถึงได้จาก www.dop.go.th/upload/laws/law_th_20152309144546_1.pdf.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2523). *สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้าง. (2558). *ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- การละมุด โนดประ โคน. (2556). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). *การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย (Aging society in Thailand)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ธีรวุฒิ โสภิชญกุล. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. ฉะเชิงเทรา: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟเซท.
- เทศบาลเมืองแสนสุข, จังหวัดชลบุรี. (2560). *สถิติประชากร*. เข้าถึงได้จาก <http://www.saensukcity.go.th/home.html>
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (ม.ป.ป.). *การกระจายอำนาจกับการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น*. เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น>.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบแนวคิดการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นันทนา อยู่สบาย. (2556). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้ร้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ*. การศึกษาปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชชาภา มณีวัฒน์. (2558). *ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว*. การศึกษาปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โยชิน ศันสนยุทธ. (2530). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ลิขิต ชีรเวดิน. (2548). *การเมืองการปกครองของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2537). *พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537*. เล่มที่ 11 ตอน 53ก ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546 ก). *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546*. เล่มที่ 127 ตอน 56ก หน้า 3 ลงวันที่ 15 กันยายน 2546.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546 ข). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546*. เล่มที่ 120 ตอน 94ก หน้า 6 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2546.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรรณิภา สระศรี. (2557). *แนวทางรองรับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- วันทนีษ์ วาสิกะสิน และคณะ. (2543). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2542). *ข้อมูลผู้สูงอายุที่น่าสนใจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. (2551). *สรุปรายงานสถานการณ์เด็ก*. ม.ป.ท.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2541). *สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2554). *การเข้าถึงสวัสดิการสังคมของเกษตรกร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- อุทุมพร ศตะกูรณะ. (2555). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Bramble, B. B., & Callahan, M. T. (1987). *Construction delay claims*. New York: John Wiley & Sons.
- Butler, R. N. (2007). *Global health and global aging*. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins,
- Federico, R. C. (1980). *The social welfare institution*. Lexington, Massachusetts: D.C. Heath and Company.
- Gorman, M. (2000). *Development and the rights of older people*. London: Earthscan Publications.
- Hinohara, S. (2006). *Living long, living good*. Tokyo: IBC Publishing.
- Laws, G. (1993). The land of old age: society's changing attitudes toward urban built environments for elderly people. *Annals of association of american geographers*, 83 (4), 672-693.
- Maslow, A. M. (1954). *Motivation and personality*. New York: Harper and Row.
- Orimo, H., et., al. (2006). Reviewing the definition of "elderly". *Japan Geriatrics Society*, 6, 149-158.
- The United States Census Bureau. (2012). *An aging nation: The older population in the united states*. Washington, DC.
- Titmuss, R.M. (1974). *Social policy: An introduction*. London: George Allen & Unwin Ltd.
- Tokuda, Y. & Hinohara, S. (2008). *Geriatric nation and redefining the elderly in japan*. *International Journal of Gerontology*, 2(4), 154-157.
- Turner, J. (1974). *Development and administration: Operational implication for social welfare*. New York: United States Committee International Council on Social Welfare.
- UNFPA. (2006). *Population ageing in thailand: Prognosis and policy response*. Retrieved from <https://books.google.co.th/books?id=f8HqXwAACAAJ>.
- United Nations Report. (2006). *Elderly population boom by 2050*. New York: United Nation Report.

United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2015). *World population ageing 2015*. New York: United Nations.

William J. S., & Sly, D. (1992). *Economic aspects of structural change in the older population of the United states: 1982-2020*. New York: Academic Press.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การทดสอบความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม
(ค่า IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อเรื่อง : ความต้องการสวัสดิการผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัด
ชลบุรี

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ
ดังรายนามต่อไปนี้

1. พ.ต.อ. หญิง ดร. สุภลักษณ์ เหลี่ยมวรางกูร
2. ร.ต.อ. ดร. วิเชียร ตันติศิริกงคด
3. คุณณรงค์ชัย คุณปลื้ม

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (IOC) ของแต่ละข้อไม่น้อย
กว่า 0.5 (อ้างอิง) ดังตารางสรุปคะแนนแบบทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม
ดังนี้

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ 1 หมายถึง สอดคล้อง

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

ข้อคำถาม / ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3		
1. เพศ	1	1	1	1	สอดคล้อง
2. อายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
3. การประกอบอาชีพปัจจุบัน	1	1	1	1	สอดคล้อง
4. แหล่งรายได้ปัจจุบัน	1	1	1	1	สอดคล้อง
5. จำนวนเงินที่ได้รับจากแหล่งรายได้ต่อเดือน					
6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1	1	1	1	สอดคล้อง
7. สิทธิในบ้านพักอาศัย	1	1	1	1	สอดคล้อง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการผู้สูงอายุ

ข้อคำถาม / ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3		
ด้านสุขภาพอนามัย					
1. ต้องการให้มีบริการสุขภาพเคลื่อนที่ออกไปให้บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน	1	1	1	1	สอดคล้อง
2. การจัดหาหะบริการรับส่งผู้สูงอายุไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล	1	1	1	1	สอดคล้อง
3. โครงการส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
4. ต้องการให้สถานพยาบาลมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
5. การจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
6. มีบริการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ	1	1	1	1	สอดคล้อง
7. โครงการส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการ	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านความมั่นคงทางสังคม					
8. จัดให้มีหน่วยฝึกอบรมเชิงปฏิบัติด้านอาชีพเพื่อหารายได้พิเศษ	1	1	1	1	สอดคล้อง
9. จัดตั้งกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย	1	1	1	1	สอดคล้อง
10. จัดระบบดูแลความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุในที่สาธารณะ	1	1	1	1	สอดคล้อง
11. เทศบาลเมืองจัดหา/มอบสิทธิประโยชน์แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
12. การเลี้ยงดู การให้การรักษานามัย อาหาร เครื่องดื่ม ผู้สูงอายุยากไร้หรือถูกทอดทิ้ง	1	1	1	1	สอดคล้อง

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม / ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3		
ด้านความมั่นคงทางสังคม (ต่อ)					
13. มีบริการด้านศาสนกิจ การบำเพ็ญกุศลสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งเงินช่วยเหลืองานศพตามประเพณี	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านรายได้					
14. เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
15. หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ขยายเกษียณอายุมากกว่า 60 ปี	1	1	1	1	สอดคล้อง
16. การส่งเสริมอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
17. จัดสรรเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
18. จัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านที่อยู่อาศัย					
19. จัดให้มีโครงการบ้านเอื้ออาทรเฉพาะผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
20. เทศบาลเมืองจัดให้มีหน่วยบริการซ่อมแซมบ้านพักของผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
21. จัดบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ	1	1	1	1	สอดคล้อง
22. จัดหาที่พักอาศัยผู้สูงอายุ (คล้ายกับบ้านพักคนชรา)	1	1	1	1	สอดคล้อง

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ข้อคำถาม / ประเด็นคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่			คะแนน IOC	แปลผล
	1	2	3		
ด้านบริการทางสังคม					
23. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในหน่วยบริการต่าง ๆ อาทิ ห้องน้ำ จุดพักเหนื่อย รถโดยสารประจำ/ไม่ประจำทาง ฯลฯ	1	1	1	1	สอดคล้อง
24. ศูนย์บริการทางสังคมในชุมชน เช่น การรับรู้ข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น	1	1	1	1	สอดคล้อง
25. ศูนย์รับแจ้งขอความช่วยเหลือหรือความประสงค์จะดำเนินการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รับส่งกรณีเจ็บป่วย การบำบัดสุขภาพ ฯลฯ	1	1	1	1	สอดคล้อง
26. จัดหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน หรือแทนกรณีที่คุณดูแลไม่อยู่ หรือไม่มี	1	1	1	1	สอดคล้อง
ด้านนันทนาการ					
27. จัดให้มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือออกกำลังกาย	1	1	1	1	สอดคล้อง
28. สโมสร/ชมรม/สถานที่ศูนย์รวมสำหรับกิจกรรมบันเทิง	1	1	1	1	สอดคล้อง
29. กิจกรรมประจำในวันสำคัญทางศาสนา และพระมหากษัตริย์	1	1	1	1	สอดคล้อง
30. กิจกรรมเพื่อพบปะสังสรรค์ การท่องเที่ยว ดูหนังฟังเพลง	1	1	1	1	สอดคล้อง

ภาคผนวก ข

การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเนื้อหา

สรุปผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเนื้อหา

ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
1. ด้านสุขภาพอนามัย	.957
2. ด้านความมั่นคงทางสังคม	.930
3. ด้านรายได้	.755
4. ด้านที่อยู่อาศัย	.882
5. ด้านบริการทางสังคม	.945
6. ด้านนันทนาการ	.960
ภาพรวม	.962

จากผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หรือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's alpha coefficient) พบว่า ทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า 0.70 สามารถนำเอาแบบสอบถามชุดนี้ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ โดยรายละเอียดในแต่ละข้อย่อยมีดังนี้

1. ในภาพรวม

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Exclude	0	.0
Total		30	100.0

1.00 Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.962	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	117.2333	164.668	.255	.963
A2	117.3000	159.390	.615	.961
A3	117.3000	160.355	.543	.961
A4	117.2333	163.426	.353	.962
A5	117.2000	163.338	.355	.962
A6	117.3667	157.551	.702	.960
A7	117.4333	156.530	.674	.960
B8	117.7333	157.444	.572	.961
B9	117.7000	155.941	.816	.959
B10	117.5333	158.257	.625	.961
B11	117.6667	154.092	.760	.960
B12	117.6333	152.447	.888	.959
B13	117.8000	152.648	.811	.959
C14	116.9000	163.748	.367	.962
C15	117.7000	157.528	.544	.961
C16	117.6000	157.352	.753	.960
C17	117.6000	159.076	.562	.961
C18	117.5333	161.775	.504	.961
D19	117.6333	159.275	.650	.960
D20	117.6333	157.068	.822	.959

D21	117.8333	155.937	.613	.961
D22	117.6667	158.920	.572	.961
E23	117.7000	154.493	.768	.960
E24	117.8667	154.671	.772	.959
E25	117.7667	153.151	.863	.959
E26	117.7333	153.995	.836	.959
F27	117.7333	154.133	.828	.959
F28	117.8000	153.131	.841	.959
F29	117.7667	157.357	.605	.961
F30	117.7667	152.944	.813	.959

2.ด้านสุขภาพอนามัย

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.957	7

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	25.9667	9.206	.785	.955
A2	26.0333	8.516	.944	.942
A3	26.0333	8.654	.893	.946
A4	25.9667	8.930	.889	.947
A5	25.9333	9.030	.839	.951
A6	26.1000	8.507	.876	.948
A7	26.1667	8.420	.769	.959

3. ด้านความมั่นคงทางสังคม

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.930	6

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
B8	19.8333	8.833	.709	.929
B9	19.8000	9.062	.837	.915
B10	19.6333	9.482	.666	.933
B11	19.7667	8.116	.906	.902
B12	19.7333	8.685	.775	.920
B13	19.9000	7.955	.909	.902

4. ด้านรายได้

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.755	5

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
C14	16.1000	3.679	.192	.802
C15	16.9000	2.369	.569	.703
C16	16.8000	2.648	.694	.649
C17	16.8000	2.510	.680	.648
C18	16.7333	3.099	.522	.715

5. ด้านที่อยู่อาศัย**Reliability Statistics**

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.882	4

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
D19	11.7667	2.668	.884	.807
D20	11.7667	2.806	.784	.841
D21	11.9667	2.516	.566	.946
D22	11.8000	2.441	.854	.805

6. ด้านบริการทางสังคม

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.945	4

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
E23	11.5333	3.637	.839	.938
E24	11.7000	3.734	.812	.946
E25	11.6000	3.421	.969	.896
E26	11.5667	3.702	.858	.931

7. ด้านนันทนาการ

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.960	4

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
F27	11.5667	3.978	.933	.940
F28	11.6333	3.826	.937	.937
F29	11.6000	4.110	.834	.967
F30	11.6000	3.766	.910	.946

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

ความต้องการสวัสดิการผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อการวิจัยความต้องการต่อสวัสดิการผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีจึงขอความกรุณาตอบคำถามที่ตรงความเป็นจริง มีด้วยกัน 2 ตอน คือ 1. ลักษณะส่วนบุคคล และ 2. ความต้องการสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ช่องว่างที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ 1. ชาย	☐ 2. หญิง
---------------------------------	----------------------------------
2. อายุ (มากกว่า 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

☐ 1. 60-65 ปี	☐ 2. 66-70 ปี
☐ 3. 71-75 ปี	☐ 4. มากกว่า 75 ปี
3. การประกอบอาชีพปัจจุบัน

☐ 1. ข้าราชการบำนาญ	☐ 2. รับจ้างทั่วไป/เกษตรกร
☐ 3. ค้าขายหรือมีกิจการส่วนตัว	☐ 4. กลุ่มอาชีพในชุมชน/อาชีพอิสระ
☐ 5. ไม่มีอาชีพ	☐ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)
4. แหล่งรายได้ปัจจุบัน (นอกเหนือจากเบี้ยผู้สูงอายุ)

☐ 1. เงินบำนาญ	☐ 2. รับจ้างทั่วไป/การเกษตร
☐ 3. ค้าขาย/กิจการส่วนตัว	☐ 4. กลุ่มอาชีพในชุมชน/อาชีพอิสระ
☐ 5. บุตรหลาน/คนในครอบครัว	☐ 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)
5. รายได้ต่อเดือน

☐ 1. ไม่เกิน 5,000 บาท	☐ 2. 5,001-7,500 บาท
☐ 3. 7,501-10,000 บาท	☐ 4. มากกว่า 10,000 บาท
6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

☐ 1. ไม่มี (อยู่ตัวคนเดียว)	☐ 2. 1-3 คน
☐ 3. 4-6 คน	☐ 4. มากกว่า 6 คน
7. สิทธิในบ้านพักอาศัย

☐ 1. ของตนเอง	☐ 2. ของบุตรหลาน/ญาติ
☐ 3. บ้านเช่า	☐ 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความต้องการสวัสดิการผู้สูงอายุ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความต้องการสวัสดิการ

สวัสดิการผู้สูงอายุ		ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านสุขภาพอนามัย						
1.	ต้องการให้มีบริการสุขภาพเคลื่อนที่ออกไปให้บริการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน					
2.	การจัดพาหนะบริการรับส่งผู้สูงอายุไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล					
3.	จัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพ และฟื้นฟูผู้สูงอายุ					
4.	ต้องการให้สถานพยาบาลมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ					
5.	การจัดตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุ					
6.	มีบริการให้คำแนะนำ ปรึกษา หรือให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ					
7.	จัดให้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการ					
2. ด้านความมั่นคงทางสังคม						
8.	จัดให้มีหน่วยฝึกอบรมเชิงปฏิบัติด้านอาชีพ เพื่อหารายได้พิเศษ					
9.	จัดตั้งกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย					
10.	จัดระบบดูแลความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุในที่สาธารณะ					
11.	เทศบาลเมืองจัดหา/มอบสิทธิประโยชน์แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ					
12.	การเลี้ยงดู การให้การรักษอนามัย อาหารเครื่องดื่ม ผู้สูงอายุ ยากไร้หรือถูกทอดทิ้ง					
13.	มีบริการด้านศาสนกิจ การบำเพ็ญกุศลสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งเงินช่วยเหลืองานศพตามประเพณี					
3. ด้านรายได้						
14.	เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ					
15.	หน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ ขยายเกษียณอายุมากกว่า 60 ปี					
16.	การส่งเสริมอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ					
17.	จัดสรรเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ					
18.	จัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้					

ปัจจัยการตลาดบริการด้านผลิตภัณฑ์		ความต้องการผลิตภัณฑ์ระดับยนต์				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. ด้านที่อยู่อาศัย						
19.	จัดให้มีโครงการบ้านเอื้ออาทรเฉพาะผู้สูงอายุ					
20.	เทศบาลเมืองจัดให้มีหน่วยบริการซ่อมแซมบ้านพักของผู้สูงอายุ					
21.	จัดบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ					
22.	จัดหาที่พักอาศัยผู้สูงอายุ (คล้ายกับบ้านพักคนชรา)					
5. ด้านบริการทางสังคม						
23.	จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในหน่วยบริการต่าง ๆ อาทิ ห้องน้ำ จุดพักผ่อน รถมอเตอร์ประจำ/ไม่ประจำทาง ฯลฯ					
24.	ศูนย์บริการทางสังคมในชุมชน เช่น การรับรู้ข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น					
25.	ศูนย์รับแจ้งขอความช่วยเหลือหรือความประสงค์จะดำเนินการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น รับส่งกรณีเจ็บป่วย การบำบัดปัญหา ฯลฯ					
26.	จัดหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน หรือแทนกรณีที่อยู่คนเดียวหรือไม่อยู่หรือไม่					
6. ด้านนันทนาการ						
27.	จัดให้มีพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพักผ่อนหย่อนใจหรือออกกำลังกาย					
28.	สโมสร/ชมรม/สถานที่ศูนย์รวมสำหรับกิจกรรมบันเทิง					
29.	กิจกรรมประจำปีในวันสำคัญทางศาสนา และพระมหากษัตริย์					
30.	กิจกรรมเพื่อพบปะสังสรรค์ การท่องเที่ยว ดูหนังฟังเพลง					

ขอขอบพระคุณ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่กรุณาตอบแบบสอบถามทุกท่าน